

**ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ –**

***СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ДИКАНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ***

Диканька 2026 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	4
МЕТОДОЛОГІЯ СЕО	6
НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ПРОВЕДЕННЯ СЕО	6
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ТА ВРАХУВАННЯ ДУМКИ ГРОМАДСЬКОСТІ ПІД ЧАС РОЗРОБЛЕННЯ ДДП ТА ЗДІЙСНЕННЯ СЕО	7
1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ДИКАНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ, ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	8
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО	20
3. ХАРАКТЕРИСТИКУ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	45
3.1. SWOT- АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ	49
3.2 ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ	52
4 ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	59
5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	62
6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-,	

СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ	66
7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	72
8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА.	79
8.1 ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ	79
8.2 ОПИС ЗДІЙСНЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ	80
9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....	82
10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)	87
11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	90

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку суспільства особливого значення на міжнародному, державному та місцевому рівнях набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, яка передбачає гармонійне поєднання економічної, соціальної та екологічної складових. Її актуальність зумовлена необхідністю своєчасного реагування на екологічні виклики та інтеграції природоохоронних підходів у процеси стратегічного планування й ухвалення управлінських рішень щодо розвитку територій.

Стратегія розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року (далі – Стратегія) сформована на основі комплексного аналізу тенденцій соціально-економічного розвитку громади, з урахуванням стратегічних пріоритетів місцевого та регіонального рівнів, а також можливих наслідків для навколишнього середовища. Документ враховує вплив внутрішніх і зовнішніх викликів, визначає ключові напрями економічної та соціальної політики громади до 2027 року, містить систему завдань і заходів, показники результативності та прогностичні орієнтири розвитку на плановий період.

Важливою складовою процесу стратегічного планування є стратегічна екологічна оцінка (СЕО), яка дозволяє здійснити комплексний аналіз потенційного впливу запланованих рішень на довкілля ще на етапі їх формування. Це дає можливість завчасно визначати ризики, мінімізувати можливі негативні наслідки та враховувати екологічні аспекти при ухваленні стратегічних рішень.

Стратегічна екологічна оцінка є дієвим інструментом реалізації державної екологічної політики, що ґрунтується на превентивному підході: значно ефективніше попередити можливі негативні наслідки для довкілля на стадії планування, ніж усувати їх після реалізації відповідних заходів.

Основною метою СЕО є забезпечення належного рівня охорони навколишнього природного середовища та інтеграція екологічних чинників у підготовку стратегічних документів задля досягнення збалансованого розвитку територій.

В Україні створено нормативно-правову основу для впровадження цього механізму. Важливим кроком стало набрання чинності Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20 березня 2018 року № 2354-VIII, який визначив правові та організаційні засади проведення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування. Відповідно до положень цього Закону, з 1 січня 2020 року СЕО може застосовуватися до програм економічного і соціального розвитку територіальних громад, районів, міст, сіл та селищ.

Згідно із законодавством, стратегічна екологічна оцінка здійснюється щодо документів державного планування, реалізація яких може мати вплив на довкілля або здоров'я населення. Це стосується документів у сферах сільського та лісового господарства, енергетики, транспорту, промисловості, поводження з відходами, використання водних ресурсів, туризму, містобудування, землеустрою, охорони довкілля та інших напрямів, реалізація яких може

потребувати оцінки впливу на довкілля або зачіпати території природоохоронного значення.

У цьому контексті проведення стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року є важливою умовою забезпечення її якісної реалізації, дотримання принципів екологічної безпеки та формування збалансованої моделі розвитку громади.

МЕТОДОЛОГІЯ СЕО

Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» (від 28 лютого 2019 року №2697-VIII). У цьому законі СЕО згадується в основних принципах національної екологічної політики, інструментах реалізації національної екологічної політики та показниках ефективності Стратегії.

У 2012 році Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України (від 17.12.2012 р. № 659) затверджено «Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації)». Зокрема, відповідно до цього плану потрібно привести нормативно-правову базу України у відповідність до вимог «Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище». 21 лютого 2017 р. у Верховній Раді України було зареєстровано нову редакцію законопроекту «Про стратегічну екологічну оцінку» (реєстраційний № 6106). Метою законопроекту є встановлення сфери застосування та порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування на довкілля. Законопроект, розроблений на виконання пункту 239 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, спрямований на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» був ухвалений Верховною Радою України 20 березня 2018 року та 10 квітня 2018 року підписаний Президентом України. Даний Закон вступив в дію з 12 жовтня 2018 року. Закон встановлює в Україні механізм стратегічної екологічної оцінки (СЕО), який діє в країнах Європейського Союзу та передбачає, що всі важливі документи, зокрема, державні програми, повинні, в першу чергу, проходити стратегічну екологічну оцінку з урахуванням необхідних імовірних ризиків тих чи інших дій для довкілля.

Забезпечення доступу та врахування думки громадськості під час розроблення ДДП та здійснення СЕО

Задля попереднього вивчення думки населення Диканської селищної територіальної громади, було проведено попередні збори, в ході яких мешканці,

а саме представники підприємств, бізнесу, науки та громадськості висловили підтримку на розробку Стратегії розвитку Диканської селищної громади до 2027 року (далі – Стратегії) та, відповідно для цього, необхідної екологічної документації. З метою підготовки Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року була сформована Робоча група з розробки Стратегії. До складу Робочої групи ввійшли представники виконавчих органів Диканської селищної територіальної громади, керівники місцевих підприємств, установ, організацій, підприємці, депутати сільської ради, жителі громади, науковці та інші зацікавлені особи.

У ході розробки Стратегії проведено опитування мешканців та представників бізнесу Диканської селищної територіальної громади. При формуванні даної Стратегії використані громадська думка, пропозиції підприємницького середовища, практичні пропозиції фахівців щодо вирішення проблем для досягнення цілей розвитку громади. Залучення широкого кола громадян до створення Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року дозволяє ідентифікувати та знайти прийнятні шляхи усунення проблем громади, забезпечити налагодження діалогу між громадськістю та владою. При цьому однією з основних складових процесу планування є обов'язкова участь у ньому усіх активних та зацікавлених представників громади. Розроблена таким чином Стратегія відображає інтереси усіх громадян.

У рамках проведення процедури Стратегічної екологічної оцінки документу державного планування - Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року, було складено Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та розміщено на офіційному сайті Диканської громади [https:// https://dykanka-gromada.gov.ua/news/povidomlennya-pro-pochatok-protseduri-viznachennya-obsyagu-strategichnoi-ekologichnoi-otsinki-2026-05-01](https://dykanka-gromada.gov.ua/news/povidomlennya-pro-pochatok-protseduri-viznachennya-obsyagu-strategichnoi-ekologichnoi-otsinki-2026-05-01) з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості та внесені ним до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

Протягом громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегії екологічної оцінки (10 календарних днів) звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ДИКАНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Стратегія розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року (далі – Стратегія) є комплексним документом довгострокового планування, спрямованим на вдосконалення внутрішньої організації життєдіяльності громади, оновлення об'єктів комунальної інфраструктури, впровадження сучасних управлінських підходів та забезпечення сталого розвитку території. Її реалізація має сприяти підвищенню якості життя населення, зміцненню конкурентних переваг громади та посиленню її ролі на регіональному і державному рівнях.

Концептуально Стратегія базується на інтеграції екологічних підходів у соціально-економічний розвиток громади, що відповідає Основним засадам (стратегії) державної екологічної політики до 2030 року (затвердженої Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII). Документ визначає механізми реагування на ключові виклики розвитку громади: стимулювання економічної активності, створення безпечного життєвого простору, модернізацію інфраструктури, розширення можливостей зайнятості населення, підтримку підприємницької ініціативи та раціональне використання наявного ресурсного потенціалу.

Головна мета Стратегії полягає у консолідації зусиль органів місцевого самоврядування, бізнесу та жителів громади для вирішення актуальних проблем території, ефективного використання ресурсів, формування комфортного середовища проживання, забезпечення екологічної безпеки та вдосконалення територіальної організації.

Документ виступає основою для підготовки середньострокових і короткострокових програм соціально-економічного розвитку, а також для формування місцевих проєктів і залучення інвестиційних ресурсів, грантової підтримки та інших зовнішніх джерел фінансування.

До основних завдань цього документу належать досягнення довгострокових цілей сталого розвитку, підвищення конкурентоспроможності громади, доступності широкого спектра соціальних послуг, зростання добробуту та покращення рівня життя її жителів. Виходячи з цього, стратегічні цілі розвитку громади включають: створення комфортних та безпечних умов для проживання, просторовий розвиток та екологічна рівновага, підвищення туристичного іміджу, розвиток культурної пропозиції, створення умов для розвитку малого бізнесу та само зайнятості жителів, розвиток СМАРТ середовища.

Стратегія розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року – це довгостроковий прогностичний і програмний документ її розвитку. Стратегія є основою для розробки короткотермінових та середньострокових програм економічного і соціального розвитку Диканської селищної територіальної громади.

Очікується, що реалізація основних положень Стратегії дасть можливість створити реальні умови для підвищення життєвого рівня населення, розв'язання соціальних проблем на основі покращення роботи господарського комплексу, використання наявних природних, трудових, матеріальних, фінансових ресурсів, забезпечення екологічної та техногенної безпеки. Зокрема очікуваними результатами втілення Стратегії мають стати:

- підвищення бізнесової та туристичної привабливості громади через поширення бренду громади серед інвесторів та туристів;
- підвищення рівня комфортності життєвого середовища населених пунктів громади та якості надання побутових і адміністративних послуг;
- зростання зайнятості та підвищення рівня доходів домогосподарств;
- забезпечення екологічної і громадської безпеки;
- поліпшення соціальної захищеності громадян.

Сьогоднішня екологічна ситуація в громаді зумовлена як проблемами, які породжені десятками років тому, так і сучасними. Значною мірою на стан довкілля Диканської селищної територіальної громади впливають об'єкти інфраструктури населених пунктів, підприємства та автотранспорт. Тому головною задачею Стратегії є формування позитивних тенденцій збалансованого розвитку Диканської селищної територіальної громади, а саме створення сприятливих передумов для нових світоглядних цінностей і екологоорієнтованих підходів вирішення найбільш актуальних екологічних питань задля гідних умов життя та загального підвищення добробуту населення Диканської селищної територіальної громади.

Розроблялася Стратегія у відповідності до вимог Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про засади державної регіональної політики», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій», постанови Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2023 р. № 816 «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів», та «Стратегії розвитку Полтавської області на 2021-2027 роки», наказу Міністерства розвитку громад та територій України 21 грудня 2022 року № 265 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад», Регіональної програми охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022-2027 роки (програма «Довкілля-2022»), Регіональної схеми формування екологічної мережі Полтавської області (погоджена розпорядженням Полтавської обласної державної адміністрації від 14.02.2022 № 58 та затверджена рішенням пленарного засідання чотирнадцятої позачергової сесії восьмого скликання Полтавської обласної ради від 26 липня 2022 р. № 457).

При підготовці Стратегії враховані завдання інших документів державного планування, а саме: Цілей сталого розвитку України до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 № 722); Стратегії з питань екологічної збалансованості розвитку територіальних громад Асоціації міст України на період до 2030 року (затверджено рішенням Правління Асоціації міст України 21 березня 2017 року № 4), Національних програм «Плану відновлення України». Методологічною основою розроблення Стратегії також є: постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету» (із змінами); постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2021 № 586 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2022-2024 роки». При розробленні Стратегії враховано дотримання вимог Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про управління відходами», «Про охорону атмосферного повітря», «Про природно-заповідний фонд України», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних ресурсів» щодо охорони, відтворення та використання природних рослинних ресурсів, тваринного світу та водних біоресурсів, а також «Про охорону земель» щодо забезпечення раціонального використання та охорони земель.

Також Стратегія включає положення, які стосуються охорони довкілля та сталого використання природних ресурсів, передбачає виконання зобов'язань та заходів у відповідній сфері, визначених програмами, стратегіями, програмами та іншими документами загальнодержавного рівня, а також міжнародними угодами, Стороною яких є Україна, у тому числі: Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затвердженої Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII; Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабнету Міністрів України 21.04.2021 № 443-р; розпорядження КМУ від 30 травня 2024 р. № 483-р «Про схвалення Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2026 роках»; Національним планом дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 271-р; рішенням Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 №20, зокрема стосовно схвалення представлених НААН добровільних національних завдань щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель за напрямом «Підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах» (до 2020 року передбачалося досягнення стабільного рівня органічного вуглецю (гумусу) у ґрунтах сільськогосподарських угідь не нижче за базову лінію станом на 2010 рік (3,14 % в середньому по Україні, у т.ч. у розрізі зон: Полісся - 2,2%; Лісостеп - 3,19 %;

Степ - 3,40 %), а до 2030 року - планується збільшення не менше ніж на 0,1 %), а також допоміжних заходів щодо досягнення НРДЗ за напрямками «Відновлення зрошення і поліпшення еколого-меліоративного стану зрошуваних земель» та «Відновлення та стале використання торфовищ»; Стратегією зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р; Планом заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567-р; Національною економічною стратегією, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179; Цілями Сталого Розвитку, затвердженими у 2015 році 70-ю сесією Генеральної асамблеї ООН (резолюція від 25.09.2015 70/1), з урахуванням розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 686-р «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку»; Ріо - Конвенціями та міжнародними угодами природоохоронного спрямування.

Стратегія ґрунтується на аналізі прогнозних тенденцій розвитку економіки Диканської селищної територіальної громади та враховує: основні стратегічні напрямки та актуальні виклики соціально-економічного розвитку з урахуванням екологічних пріоритетів; вплив зовнішніх та внутрішніх чинників і ризиків; завдання і заходи економічної та соціальної політики влади до 2027 року; індикатори ефективності її реалізації та основні прогнозні показники економічного і соціального розвитку на плановий період. Тому у проекті Стратегії враховано: 1) аналіз тенденцій соціально-економічного розвитку Диканської селищної територіальної громади; 2) сценарії розвитку територіальної громади до 2027 року; 3) стратегічні та операційні цілі розвитку територіальної громади; 4) основні завдання, заходи та механізми реалізації Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року; 5) моніторинг і впровадження Стратегії територіальної громади.

У проекті Стратегії визначено стратегічне бачення територіальної громади до 2027 року, відповідно до якої Диканська СТГ: оповита містичністю творів Миколи Гоголя, і наповнена колоритом центральної України, з екологічним і виробничим потенціалом, комфортна для проживання та гостинна громада з культурною спадщиною світового рівня.

Виходячи з цього, а також враховуючи принципи та цілі Стратегії регіонального розвитку Полтавської області на 2021-2027 роки, у Стратегії визначені стратегічні та операційні цілі розвитку Диканської громади до 2027 року:

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. Створення комфортних та безпечних умов для проживання.

Операційна ціль 1.1. Здорове населення громади з максимальною тривалістю активного періоду життя

Операційна ціль 1.2. Соціальний захист населення та безпечні умови життя

Операційна ціль 1.3. Сучасний освітній простір як базис для задоволення потреб суспільства та економіки

Операційна ціль 1.4. Розвиток інфраструктури та безпека громадян

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. Просторовий розвиток та екологічна рівновага

Операційна ціль 2.1. Збалансоване просторове планування

Операційна ціль 2.2. Стимулювання сталого розвитку громади

Операційна ціль 2.3. Екологічна безпека та охорона довкілля

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. Підвищення туристичного іміджу, розвиток культурної пропозиції

Операційна ціль 3.1. Забезпечення формування та просування бренду на основі історико-культурної спадщини, місцевих традицій та народних промислів

Операційна ціль 3.2. Забезпечення розвитку туризму

Операційна ціль 3.3. Сталий розвиток культури

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4. Створення умов для розвитку малого бізнесу та само зайнятості жителів

Операційна ціль 4.1. Покращення іміджу підприємництва

Операційна ціль 4.2. Підвищення соціальної, екологічної та етичної відповідальності бізнесу

Операційна ціль 4.3. Розвиток партнерських стосунків з бізнесом

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 5. Підвищення туристичного іміджу, розвиток культурної пропозиції

Операційна ціль 5.1. Відкритість влади та прозорість використання ресурсів

Операційна ціль 5.2. Впровадження смарт-управління

Операційна ціль 5.3. Впровадження «розумних» веб-сервісів для комфортного знайомства з громадою

Відповідно до Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року (затвердженої Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII), державна екологічна політика спрямована на досягнення таких стратегічних цілей:

Ціль 1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва.

Ціль 2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України.

Ціль 3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України.

Ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення.

Ціль 5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року* стратегічним цілям державної екологічної

політики, визначених Основними засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року** (далі - стратегічні цілі державної екологічної політики), приведено в таблиці 1.

Таблиця 1 - Аналіз відповідності цілей Стратегії стратегічним цілям державної екологічної політики визначених «Основними засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року»

Пріоритетні напрямки Стратегії*	Цілі державної екологічної політики**				
	Ціль 1	Ціль 2	Ціль 3	Ціль 4	Ціль 5
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. Створення комфортних та безпечних умов для проживання	++		++	++	
<i>1.1 Здорове населення громади з максимальною тривалістю активного періоду життя</i>	++		+	++	
<i>1.2 Соціальний захист населення та безпечні умови життя</i>			++	++	
<i>1.3. Сучасний освітній простір як базис для задоволення потреб суспільства та економіки</i>	++				
<i>1.4. Розвиток інфраструктури та безпека громадян</i>				++	
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. Просторовий розвиток та екологічна рівновага	++	++	++	++	++
<i>2.1. - Збалансоване просторове планування</i>		++	+	+	+
<i>2.2. – Стимулювання сталого розвитку громади</i>	+	+	++	+	++
<i>2.3. – Екологічна безпека та охорона довкілля</i>	++	++	++	++	++
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. Підвищення туристичного іміджу, розвиток культурної пропозиції	+	++	++		
<i>3.1. Забезпечення формування та просування бренду на основі історико-культурної спадщини, місцевих традицій та народних промислів</i>	+		++		

3.2. <i>Забезпечення розвитку туризму</i>	+	++			
3.3. <i>Сталий розвиток культури</i>	+				
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4. Створення умов для розвитку малого бізнесу та само зайнятості жителів	+	+	++	+	+
4.1. <i>Покращення іміджу підприємства</i>	+	+	++		
4.2. <i>Підвищення соціальної, екологічної та етичної відповідальності бізнесу</i>	++		++	+	
4.3. <i>Розвиток партнерських стосунків з бізнесом</i>			+		+
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 5. Розвиток SMART середовища	++				++
5.1. <i>Відкритість влади та прозорість використання ресурсів</i>	++				
5.2. <i>Впровадження смарт-управління</i>					++
5.3. <i>Впровадження «розумних» веб-сервісів для комфортного знайомства з громадою</i>					++

"++" - цілі Стратегії добре узгоджені з стратегічними цілями державної екологічної політики;

"+" - цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики принципово узгоджуються.

Мета та пріоритетні напрямки Стратегії узгоджуються із Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року (проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 та адаптовані з урахуванням специфіки розвитку України, викладені у Національній доповіді "Цілі сталого розвитку: Україна") і відповідними завданнями щодо їх досягнення, у частині охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини.

Таблиця 2 - Узгодженість Стратегічних цілей Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року з цілями ДСРР

Стратегічні цілі Державній	Стратегічні цілі Диканської селищної територіальної громади
----------------------------	---

стратегії регіонального розвитку України	1. Створення комфортних та безпечних умов для проживання	2. Просторовий розвиток та екологічна рівновага	3. Підвищення туристичного іміджу, розвиток культурної пропозиції.	4. Створення умов для розвитку малого бізнесу та само зайнятості жителів.	5. Розвиток SMART середовища
1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах.	+	+	++	++	++
2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів.	+	+	++	++	++
3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	+	+	+	+	+

Примітка: Символ „++” означає більшу узгодженість / зв’язок, аніж символ „+”.

Стратегічні цілі Диканської селищної територіальної громади узгоджуються з напрямками Державної стратегії регіонального розвитку України та забезпечують її практичну реалізацію на місцевому рівні. Вони охоплюють ключові сфери життєдіяльності громади: створення комфортних і безпечних умов проживання, просторовий розвиток та екологічну рівновагу, підвищення туристичного іміджу і розвиток культурної пропозиції, підтримку малого бізнесу та самозайнятості населення, а також формування сучасного SMART-середовища.

Найбільший внесок громади у реалізацію державної мети щодо формування згуртованої держави та підвищення конкурентоспроможності регіонів забезпечується через розвиток малого бізнесу, туристичної сфери та впровадження SMART-рішень. Ці напрями мають високий рівень відповідності державним пріоритетам і створюють основу для економічної стійкості, інноваційного розвитку та підвищення якості життя населення.

Водночас усі стратегічні цілі громади підтримують розбудову ефективного багаторівневого врядування, що передбачає посилення взаємодії між владою, бізнесом і громадськістю, підвищення прозорості управлінських процесів та

залучення мешканців до прийняття рішень. Таким чином, стратегія громади є логічним продовженням державної політики регіонального розвитку та спрямована на досягнення спільних довгострокових результатів.

Таблиця 3 - Узгодженість Стратегічних цілей Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року з цілями Стратегії регіонального розвитку Полтавської області

Стратегічні цілі Стратегії регіонального розвитку Полтавської області	Стратегічні цілі Диканської селищної територіальної громади				
	1. Створення комфортних та безпечних умов для проживання	2. Просторовий розвиток та екологічна рівновага	3. Підвищення туристичного іміджу, розвиток культурної пропозиції.	4. Створення умов для розвитку малого бізнесу та само зайнятості жителів.	5. Розвиток SMART середовища
1. Висока якість життя, комфортні умови та добробут	++	+	+	+	+
2. Збалансована інноваційна конкурентоспроможна економіка	+	+	++	++	++
3. Ефективне управління розвитком громад, забезпечення балансу екосистем охорона довкілля	+	++	+	+	+
4. Цифрова трансформація – нові можливості розвитку усіх сфер регіону	+	+	+	+	++

Примітка: Символ „++” означає більшу узгодженість / зв’язок, аніж символ „+”.

Стратегічні цілі Стратегії регіонального розвитку Полтавської області та стратегічні цілі Диканської селищної територіальної громади взаємопов’язані й спрямовані на досягнення сталого розвитку територій, підвищення якості життя населення та формування сучасної конкурентоспроможної економіки.

Перший блок цілей орієнтований на створення комфортних та безпечних умов проживання. Він безпосередньо пов’язаний із забезпеченням високої якості життя, добробуту населення та розвитку базової інфраструктури. Для Диканської громади це є пріоритетом, адже саме через безпечне середовище та доступність послуг формується соціальна стабільність.

Другий напрям стосується просторового розвитку та екологічної рівноваги. Він тісно корелює з завданням ефективного управління територіями та збереження довкілля на рівні області. Для громади це означає раціональне

використання земельних ресурсів, розвиток інфраструктури з урахуванням екологічних вимог та підтримку природного балансу.

Третя стратегічна ціль — розвиток туристичного іміджу та культурної пропозиції — сприяє формуванню інноваційної та конкурентоспроможної економіки. Вона також підтримує розвиток малого бізнесу, оскільки туризм і культура створюють нові можливості для підприємництва та зайнятості населення.

Четвертий напрям — розвиток малого бізнесу та самозайнятості — напряму впливає на економічну стійкість громади та регіону загалом. Він формує основу для економічного зростання, інвестиційної привабливості та зниження рівня безробіття.

П'ятий напрям — розвиток SMART-середовища та цифрова трансформація — є наскрізним і підтримує всі інші цілі. Він забезпечує модернізацію управління, підвищення ефективності послуг та впровадження інновацій у всі сфери життя громади.

Узагальнюючи, стратегічні цілі області та громади формують єдину систему розвитку, де соціальні, економічні, екологічні та цифрові компоненти взаємно підсилюють одна одну.

Висновки:

Аналіз змісту та основних положень Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року свідчить про її комплексний, системний та збалансований характер. Документ сформований відповідно до чинного законодавства України, узгоджений із державними та регіональними документами стратегічного планування, а також враховує сучасні виклики соціально-економічного розвитку, екологічної безпеки та цифрової трансформації територій.

Стратегія повною мірою відповідає ключовим положенням державної екологічної політики України, Цілям сталого розвитку до 2030 року, Державній стратегії регіонального розвитку та Стратегії розвитку Полтавської області. Її стратегічні та операційні цілі спрямовані на формування комфортного і безпечного середовища для проживання, забезпечення екологічної рівноваги, розвиток туристичного потенціалу, підтримку підприємництва та впровадження сучасних SMART-рішень в управлінні громадою.

Особливо важливим є те, що Стратегія інтегрує екологічну складову в усі напрями розвитку громади. Це забезпечує дотримання принципів сталого розвитку, раціонального використання природних ресурсів, зниження екологічних ризиків та формування відповідального ставлення до довкілля. Реалізація передбачених заходів створює передумови для підвищення якості життя населення, зростання економічної активності, покращення інвестиційної привабливості громади та збереження її природної й культурної спадщини.

Проведений аналіз підтверджує високий рівень узгодженості Стратегії з іншими документами державного планування, що забезпечує її логічну інтеграцію у загальнодержавну та регіональну систему стратегічного розвитку. Водночас реалізація визначених цілей потребуватиме системного моніторингу, належного ресурсного забезпечення, ефективної міжсекторальної взаємодії та активного залучення громадськості.

Отже, Стратегія розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року є обґрунтованим та актуальним інструментом місцевого розвитку, реалізація якого сприятиме досягненню довгострокових позитивних соціально-економічних, екологічних і управлінських результатів. Її затвердження та практичне впровадження є необхідною умовою забезпечення сталого розвитку громади, підвищення її конкурентоспроможності та ефективної реалізації державної й регіональної політики на місцевому рівні.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСТІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО

Для підготовки даного розділу використовувались дані Екологічного паспорту Полтавської області за 2024 рік, Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища Полтавської області у 2024 році та дані Головного управління статистики у Полтавській області, моніторингові спостереження з різних джерел. Крім того, використовувалася інформація з офіційних веб-сайтів органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

Територіальна громада Диканська селищна рада утворена 26 листопада 2020 року шляхом об'єднання Диканської селищної ради та дванадцяти сільських рад: Андріївської, Байрацької, Балянєнської, Великобудищанської, Великорудківської, Водянобалківської, Дібрівської, Надеждинської, Нелюбівської, Орданівської, Петро-Давидівської, Стасівської. Площа громади – 679 км². Чисельність населення станом на 01.01.2024 року – 17729 осіб.

Диканська громада межує на півночі з Опішнянською та Зіньківською територіальними громадами, на сході - з Великорублівською та Новоселівською територіальними громадами, на півдні - з Полтавською та Решетилівської територіальними громадами, на заході - зі Шишацькою територіальною громадою. Адміністративний центр громади – смт. Диканька розташована за 30 км від м. Полтава. Залізнична станція «Полтава – Київська» знаходиться на відстані 28 км, залізнична станція «Полтава – Південна» – 32,5 км, міжнародний аеропорт «Полтава» на відстані 43 км.

У структурі земельного фонду Диканської громади найбільшу площу займають сільськогосподарські угіддя (по всіх товаровиробниках, включаючи підсобні господарства - 57,118 тис. га), що становить 84% площі громади. Це вищий показник від середнього по Полтавській області (82%) і по Україні (70,9%). Орні землі (агроландшафти) займають 44,6 тис. га. Рівень розораності (65,7%) теж вищий за середньообласний (61,5%) і загальнодержавний (53,8%). Під сіножаті й пасовища використовують 10,821 тис. га (15% земельно-го фонду громади, в той час, як по Полтавщині - 12,7%, по Україні - 13,1%).

Структура земель Диканської громади представлена на рис. 1.

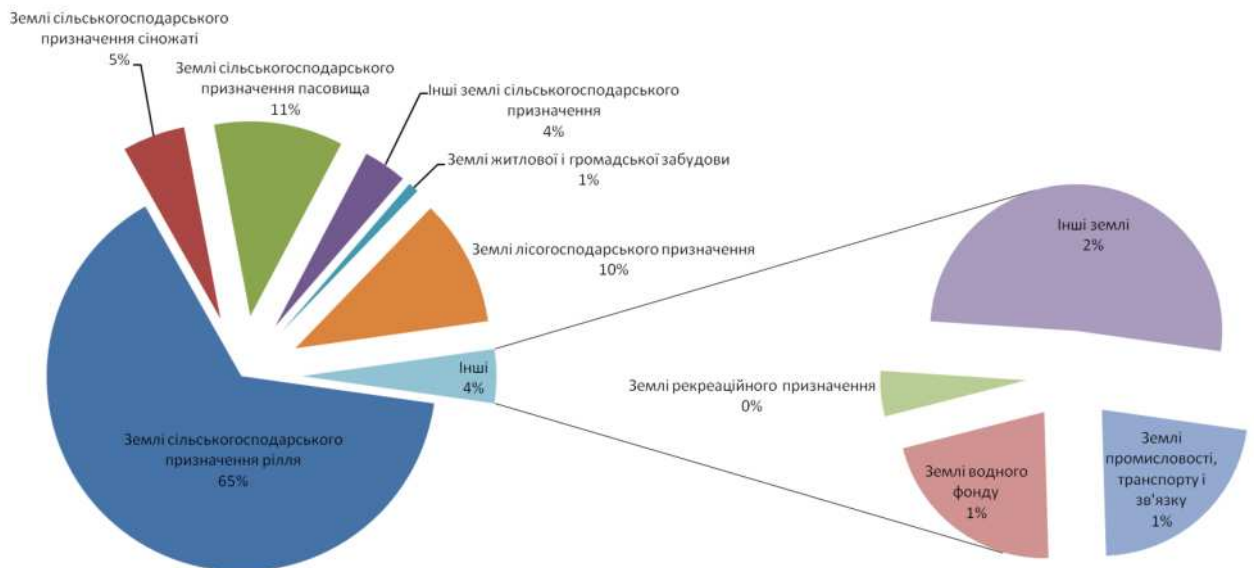

Рис. 1 - Структура земель Диканської громади

Серед корисних копалин у межах Диканщини, як і в цілому Полтавської області, найбільше господарське значення мають паливно-енергетичні ресурси. У промислових масштабах вони представлені горючими природними газами й газовим конденсатом. Свердловинами виявлені ділянки нафто- й вугленості у карбонічних відкладах, але промислового значення вони не мають. Найвні родовища глини та піску промислово не розробляються.

На території громади розташоване ДП «Диканське досвідне лісомисливське господарство», що має площу лісового господарства 11358,7 га на територіях громад: Диканської (5650,6 га), Опішнянської, Зінківської, Полтавської та Котелевської.

Регіональний ландшафтний парк «Диканський» (повна назва Комунальна установа природно-заповідного фонду Регіональний ландшафтний парк «Диканський» Полтавської обласної ради) - об'єкт природно-заповідного фонду, розташований у північно-східній частині Полтавської області в Диканській громаді між селищем Диканька та річкою Ворскла.

У Парку представлені типові ландшафти Полтавщини: діброви, лучні степи, заплавні луки, балки та яри, річка Ворскла, а також поля лісосмуги та села. Парк засновано рішенням сесії Полтавської обласної ради народних депутатів від 27.10.1994 року.

До складу регіонального ландшафтного парку «Диканський» входять 7 природоохоронних об'єктів:

- Фесенкові Горби — загальнозоологічний заказник, біля с. Писарівщина;
- Ялиновий гай — ботанічна пам'ятка природи, в с-ще Диканька;
- Бузковий гай — ботанічна пам'ятка природи (сmt. Диканька);
- Кочубеївські дуби — пам'ятка природи вікових дерев, біля (сmt. Диканька);

- Писарівщанський парк — парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва, біля с. Писарівщина;
- Відслонення пісковиків — геологічна пам'ятка природи, у с. Михайлівка (Брусія);
- Парасоцький ліс — ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення, поблизу с. Михайлівка.

Поза межами регіонального ландшафтного парку «Диканський» знаходиться 1 природоохоронний об'єкт: Пустовітка – пам'ятка природи ботанічна

Територія Диканської територіальної громади розташована у межах Полтавської рівнини, в Лівобережно-Дніпровській лісостеповій фізико-географічній зоні. За картою агрогрунтового районування України територія Диканської селищної територіальної громади відноситься до південно–західної східноєвропейської рівнини і знаходиться в межах лісостепової зони лівобережної високої провінції воднольодовикової рівнини зі схилами середньоросійської височини. Це найбільш підвищена, порізана ярами, балками і долинами рік територія. Відносна висота горбів складає 50-60 метрів.

Згідно фізико-географічного районування України територія Диканської селищної територіальної громади відноситься до Лівобережнодніпровського краю, Східнополтавська височинна область. Згідно ландшафтно-геохімічного районування України територія Диканської селищної територіальної громади відноситься до геохімічних ландшафтів з переважаючою здатністю до акумуляції і накопиченню забруднюючих речовин. Геоморфологічними умовами даної території є: Східноєвропейська полігенна рівнина, Придніпровська область пластово-аккумулятивних рівнин, Полтавська пластово-аккумулятивна рівнина на палеогенових і неогенових відкладах.

В геоморфологічному відношенні територія Диканської селищної територіальної громади розташована в межах лівобережної рівнини Дніпра, з загальним нахилом місцевості на захід та південь. Диканська СТГ розташована в межах Полтавської пластово-аккумулятивної рівнини на палеогенових і неогенових відкладах Придніпровської області пластово-аккумулятивних рівнин (Східноєвропейська полігенна рівнина). Поверхневі водні ресурси формуються в основному із місцевого стоку у річковій мережі переважно на власній території, за рахунок атмосферних опадів, а також транзитного стоку, який надходить із суміжних територій.

У гідрологічному відношенні Диканська СТГ знаходяться у межах Дніпровсько-Донецького артезіанського басейну. Гідрографічна мережа, що належить до басейну річки Дніпро, суббасейну середнього Дніпра, порівняно густа: на 5 км² площі припадає 1 км річок. Основним джерелом водопостачання населених пунктів Диканської селищної територіальної громади є підземні води Дніпровсько-Донецького артезіанського басейну. Поверхневі води даної території відносяться до басейну Дніпро - річки Ворскла, Велика Говтва та Середня Говтва.

Стан атмосферного повітря

За даними Головного управління статистики у Полтавській області у 2023 році від стаціонарних джерел забруднення повітря надійшло 30,3 тис. т. забруднюючих речовин (без урахування викидів діоксиду вуглецю), що на 4,5 тис. т більше ніж у 2022 році. Щільність викидів від стаціонарних джерел забруднення у розрахунку на квадратний кілометр території області у 2023 році становила 1,05 т шкідливих речовин, обсяги викидів шкідливих речовин у розрахунку на одну особу області становили 22,4 кг. Із загальної кількості забруднюючих речовин, що надійшли в атмосферу, викиди метану та оксиду азоту, які належать до парникових газів, становили відповідно 13,9% загальних викидів. Крім цих речовин, у 2022 році в атмосферу було викинуто на 19,3% більше діоксиду вуглецю, який також впливає на зміну клімату, ніж у попередньому 2021 році.

У 2023 році 458 (у 2022 – 494, у 2021 – 525, у 2020 – 576, у 2019 – 623, у 2018 – 614, у 2017 – 641, у 2016 – 540, у 2015 – 651, у 2014 – 464) підприємства Полтавщини здійснювали викиди забруднюючих речовин та парникових газів. Найбільше підприємств розташовано у великих містах Полтава та Кременчук. В середньому одним підприємством області викинуто в атмосферне повітря 66,15 т (у 2022 – 52,2 т, у 2021 – 99,9 т, у 2020 – 79,539 т, у 2019 – 81,797 т, у 2018 – 84,945 т, у 2017 – 87,196 т, у 2016 – 104,103 т; у 2015 – 85,4 т; у 2014 – 135,6 т) забруднюючих речовин.

На території громади наявні підприємства, що продукують викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря, зокрема сільськогосподарські підприємства (ПАТ «Полтавська птахофабрика», ТОВ «УкрОлія», ТОВ «ДиканькаМлин», ТОВ «Стасі Насіння», ТОВ «Диканський комбікормовий завод» та ін.). Також наявні автозаправні та газозаправні станції, що в своїй роботі здійснюють викиди в повітря шкідливих речовин. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел на території Диканської громади складають близько 1228,3-1474,0 т щорічно (останні статистичні дані протягом 2016-2019 рр.), що становить близько 2,6% від обласних викидів, крім того викиди діоксиду вуглецю склали 131,579-138,089 тис. т/рік (3,9% від обласних викидів).

Але загалом протягом останніх років спостерігається зменшення обсягів викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел, як і загалом по області, що пов'язане переважно із скороченням виробництва. Локальним забруднювачем є автомобільний транспорт, загальний фон якого формують транзитні джерела. Основними причинами забруднення атмосферного повітря пересувними джерелами є: використання палива, яке не відповідає сучасним екологічним нормам; навантаження головних магістралей транзитним транспортом; відсутність нейтралізаторів в основній масі автомобілів вітчизняних і старих іномарок.

В населених пунктах джерелами забруднення атмосферного повітря є також домогосподарства, які у осінньо-зимовий період використовують

природній газ та альтернативні види палива.

Фонові концентрації забруднюючих речовин в приземному шарі атмосфери на території Диканської селищної територіальної громади (згідно Наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.07.2001 № 286 «Порядок визначення величин фонових концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі», із змінами Наказу Міністерства екології та природних ресурсів [№ 485 від 08.12.2016](#)) складають: пил – 0,05 мг/м³ (0,1 ГДК_{м.р.}); NO₂ – 0,008 мг/м³ (0,09 ГДК_{м.р.}); NO – 0,002 мг/м³ (0,03 ГДК_{м.р.}); SO₂ – 0,02 мг/м³; (0,04 ГДК_{м.р.}); CO – 0,4 мг/м³ (0,08 ГДК_{м.р.}). У той же час показники забруднення атмосферного повітря знаходяться у постійному русі і залежать від багатьох факторів.

Загалом, існуючий стан атмосферного повітря у межах Диканської селищної територіальної громади можна визначити як відносно задовільний. У той же час, досягнення пріоритетів проєкту Стратегії сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин та зменшенню впливу на клімат, у тому числі парникових газів, зокрема за рахунок наступних заходів:

- ліквідація стихійних звалищ та рекультивація звалищ побутових відходів (ПВ) з метою зменшення викидів звалищного газу (при реалізації операційної цілі 2.3 - Екологічна безпека та охорона довкілля);

- заходи, пов'язані з озелененням та збільшення лісистості території громади з метою відновлення якості повітря громади (при реалізації операційної цілі 3.2 - Забезпечення розвитку туризму);

- заходи по впровадженню енергозберігаючих технологій, альтернативних джерел енергії (при реалізації операційної цілі 1.3 - Розвиток інфраструктури та безпека громадян);

- забезпечення належного рівня готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, у тому числі внаслідок аварійного (внаслідок воєнних дій) забруднення атмосфери (при реалізації операційної цілі 1.3 - Розвиток інфраструктури та безпека громадян);

- екологічне виховання населення, підвищення екологічної культури та популяризація відновлювальних джерел енергії опосередковано сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин від населення (при реалізації операційної цілі 2.3 - Екологічна безпека та охорона довкілля).

Зміна клімату

Клімат громади визначається розташуванням у помірному кліматичному поясі, тип — помірно-континентальний. За агрокліматичними умовами територія громади відноситься до зони недостатнього зволоження, ГТК від 1,0 до 1,3. Метеорологічні умови є основним факторів для оцінки змiну клімату. Короткий метеорологічний огляд території, до якої віднесений даний проєкт ДДП (дані Полтавського обласного центру з гідрометеорології) у 2023 році

наведений по найбільш репрезентативній МС (МС Полтава) [5]. Середня річна температура повітря за даними МС Полтава $+10,2^{\circ}$ тепла, що вище минулого року на $0,8^{\circ}$ ($+9,4^{\circ}$ у 2022 році) та перевищує середню за кліматичний період 1991-2020 років на $1,4^{\circ}$.

Річна сума опадів склала 730 мм (128% норми), що більше ніж у попередньому році (2022 рік – 716 мм). Середня вологість повітря, яка визначена МС за 2023 рік, становила 74% (відхилення від норми становить $+1$ мм).

Аналізуючи графік (рис. 2), можна зробити висновки про тенденцію поступового підвищення температурних умов для Полтавщини. Починаючи з 2011, середньорічна температура в області не опускалася нижче $9,0^{\circ}\text{C}$.

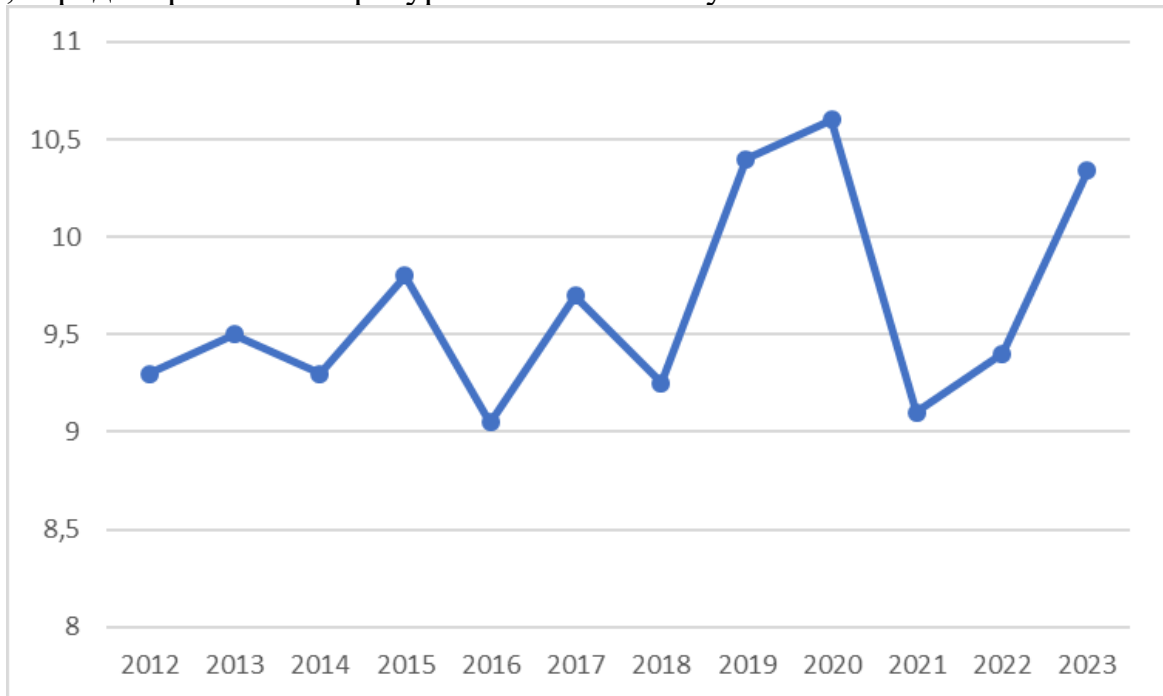

Рис. 2. Хід середньорічної температури повітря на території Полтавській області за період 2012 – 2022 років.

Скорочення споживання природного газу, впровадження новітніх енергоефективних технологій спалювання палива, збільшення зелених насаджень на території громади, передбачення та ліквідація пожеж – є необхідний та пріоритетний напрямок розвитку Диканської селищної територіальної громади. Пріоритетність напрямків, пов'язаних з використанням місцевих видів твердого палива, енергозбереженням та енергоефективністю в першу чергу обумовлено економічними факторами, але кінцевим результатом їх впровадження буде ефективне скорочення викидів парникових газів. Тому у проєкті Стратегії визначена необхідність: впровадження альтернативних джерел енергії; проведення заходів, спрямованих на зменшення втрат теплової та електричної енергії об'єктів комунальної власності та благоустрою; екологічного виховання населення, підвищення екологічної культури та популяризації відновлювальних джерел енергії, що опосередковано сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин від населення; рекультивація

звалищ ПВ з метою зменшення викидів парникових газів; озеленення та заліснення населених пунктів Диканської селищної територіальної громади, розвиток екомережі та ПЗФ з метою відновлення якості атмосферного повітря громади. Реалізація даних заходів дозволить значно зменшити викиди оксиду вуглецю.

Ще одним важливим заходом є ліквідація несанкціонованих звалищ відходів. Це сприятиме зменшенню викидів звалищного газу, а отже - метану, від нестационарних джерел викиду, що є одним із важливих моментів Паризької кліматичної угоди.

Враховуючи реалії сьогодення важливим аспектом також є забезпечення належного рівня готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, у тому числі внаслідок аварійного (внаслідок воєнних дій) забруднення атмосфери. Тому у Стратегії в рамках операційної цілі 1.3 - Розвиток інфраструктури та безпека громадян, передбачені заходи щодо забезпечення захисту та безпеки мешканців громади в разі виникнення надзвичайних ситуацій, кризових ситуацій та воєнних дій.

Відповідно до постанови Уряду від 4 березня 2004 р. №256 та вимог Монреальського протоколу, Програма припинення виробництва та використання озоноруйнівних речовин знаходиться на контролі Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. У 2021 році [5] викиди озоноруйнівних речовин від стаціонарних джерел забруднення на Полтавщині становили: фреони 1,673 т (незначне зменшення проти попереднього року на 6,5 % або на 0,109 т); хлор та сполуки хлору (у перерахунку на хлор) 6,892 т (також зменшились в порівнянні з попереднім роком на 0,462 т або на 6,7 %).

Національна система оцінки антропогенних викидів та абсорбції парникових газів - це система організаційно-технічних заходів щодо спостереження, збирання, оброблення, передачі і збереження інформації, необхідної для оцінки антропогенних викидів та абсорбції парникових газів. Найбільшу частину парникових газів прямої дії, що викидаються в атмосферу Полтавської області техногенними джерелами, складає двоокис вуглецю. За інформацією Головного управління статистики у Полтавській області, що побудована на даних форми 2-ТП (повітря), протягом 2021 року 406 підприємствами області викинуто в атмосферу 1,589 млн.т двоокису вуглецю, що менше ніж у попередньому році на 19,4%. Із загальної кількості викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел підприємств 5,833 тис.т (12,7%) належать до парникових газів, зокрема, метан (5,781 тис.т) та оксид азоту (0,052 тис.т). Тому, відповідно до Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища у 2023 році [5], досить важливо постійно залучати активні верстви населення до участі у програмах захисту озонового шару, зокрема за допомогою: запровадження використання інформаційних етикеток та екологічного маркування озоноруйнівних та озонобезпечних речовин і

продукції, що їх містить, відповідно до вимог Глобальної гармонізованої системи класифікації і маркування хімічних речовин; організації пропаганди та інформування населення стосовно екологічної небезпеки руйнування озонового шару та його наслідків.

Відповідно до цього, у проєкті Стратегії передбачається реалізація заходів щодо підвищення рівня суспільної екологічної свідомості населення, екологічне виховання населення, підвищення екологічної культури в закладах освіти громади, висвітлення в засобах масової інформації питань щодо стану довкілля. Тому реалізація запланованих заходів проєкту Стратегії сприяє зменшенню викидів парникових газів у атмосферне повітря у порівнянні із існуючою ситуацією та відповідає розпорядженню КМУ від 30 травня 2024 р. № 483-р «Про схвалення Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2026 роках».

Водні ресурси

Відповідно до карти гідрологічного районування України (<https://geomap.land.kiev.ua/zoning-7.html>) територія Диканської селищної територіальної громади відноситься до Сульсько-Ворсклинської підобласті достатньої водності. Відповідно до карти ландшафтно-геохімічного районування України (<https://geomap.land.kiev.ua/zoning-13.html>) геохімічні ландшафти з різною здатністю до міграції і накопичення забруднюючих речовин на даній території зустрічаються з переважаючою здатністю до акумуляції.

Головні річки території громади – р. Ворскла, р. Велика Говтва та р. Середня Говтва. Річка Ворска відноситься до середніх річок із шириною прибережної смуги – 50 м, інші річки відносяться до малих із шириною прибережної смуги – 25 м. Покриті водою площі на Диканщині становлять 652 га (трішки менше 1% земельного фонду; в той час як в області - 5,3%, в Україні - 4,0%).

За результатами оцінювання якості річкових вод Полтавської області (за інтегральним показником забруднення (ІЗВ) з урахуванням вмісту азоту амонійного, нітритного і нітратного; фосфору фосфатів; БСК5; заліза загального) їх рівень забруднення коливається від II класу «забруднена вода» до IV класу «дуже брудна» [5].

Оцінка поточного екологічного стану водних джерел громади свідчить, що на водних об'єктах тривають негативні процеси. Значна територія річкового фонду замулилася, заросла болотною рослинністю та чагарниками, втратила своє природне значення, а тому об'єкти потребують регулювання та розчистки русел, відновлення водності. Проблемним питанням залишається укріплення берегів річок шляхом створення захисних лісових насаджень, а також виокремлення прибережних захисних смуг водойм.

Значну частку в забрудненні поверхневих джерел громади вносить змив із урбанізованих територій. Із зливовими стічними водами до водних об'єктів

надходять завислі речовини, органіка, азот, фосфорні та інші речовини. Потрібно відзначити негативні зміни, що відбуваються у річках даної території, особливо малих річках, що обумовлено замуленістю, як наслідок - евтрофікацією у теплий період водойм. Отже, однією із головних проблем річок даної території є їх захаращення. Тому у проєкті Стратегії визначено заходи щодо відновлення природного стану річок громади.

Диканська СТГ знаходяться у межах Дніпровсько-Донецького артезіанського басейну. Гідрографічна мережа, що належить до басейну річки Дніпро, суббасейну середнього Дніпра, порівняно густа: на 5 км² площі припадає 1 км річок. Основним джерелом водопостачання населених пунктів Диканської селищної територіальної громади є підземні води Дніпровсько-Донецького артезіанського басейну.

На території Диканської ТГ централізоване водопостачання та водовідведення наявне лише у с-ще Диканька. Дані послуги надає КП Диканський комбінат комунальних підприємств (с-ще Диканька, вул. Гоголя, 2). Джерелом централізованого питного водопостачання Диканської ТГ є виключно підземні води, які відносяться до водоносного горизонту у відкладах канівської та бучацької серії еоцену (залягання водоносних горизонтів на глибинах 45-120 м). Досить часто відбувають прориви труб, поломки різного характеру обладнання. Вода зі свердловин подається у водонапірні башти та безпосередньо у водопровідну мережу. Водонапірні башти побудовані для регулювання тиску та витрат води у водопровідній мережі, створення її запасу. Якість підземних вод за хімічними і бактеріологічними показниками відповідає вимогам ДержСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до питної води, призначеної для споживання людиною».

Водоносний комплекс у відкладеннях четвертинної системи. По умовам залягання і водонасичення в товщі четвертинних відкладень виділяють декілька водоносних горизонтів, які гідравлічно пов'язані. Водоносний горизонт алювіальних відкладень заплавлі річок залягають на глибині від 1 до 36 м, потужністю його від 1 до 16 м. Безнапірні води, статичні рівні встановлені на глибині 0,5-6,0 м від поверхні. Продуктивність свердловин від 0,5 до 1,5 л/сек, питомий дебіт – 0,05-0,15 л/сек. Вода прісна, мінералізація 0,3-0,5 г/л. Через відсутність верхнього водоупору води легко можуть забруднюватись. Використовується четвертинний горизонт, головним чином, шахтними колодзями; для централізованого водопостачання малопрдатний через наявність низьких дебітів і можливість бактеріологічного забруднення.

Частина населення громади використовує ґрунтові води через шахтні колодязі та неглибокі свердловини.

Централізоване водовідведення на території громади наявне тільки у с-ще Диканька. Очисні споруди наявні за межами с-ще Диканька (на відстані 1,5 км), які **потребують реконструкції** (на даний час функціонують поля фільтрації, у 2024 році проведено ремонт дамби).

Поверхневий стік з території населених пунктів Диканської ТГ утворюється з дощових і талих вод. На даний час на території громади відсутній збір та очистка дощових і талих вод.

За даними моніторингу [5] якості питної води, 5,5% проб води централізованого водопостачання та 9% проб води децентралізованого водопостачання не відповідали гігієнічним вимогам. Основна причина виникнення хімічного та мікробного забруднення води являється зношеність водопровідних мереж, що призводить до аварійних ситуацій на мережі та вторинного забруднення питної води.

Питання водопостачання та водовідведення є першочерговими для громади, тому у Стратегії у межах реалізації операційної цілі 1.4 – «Розвиток інфраструктури та безпека громадян», передбачено необхідність заходів щодо модернізації та розширення необхідних інфраструктурних об'єктів водопостачання та водовідведення (зокрема реконструкція очисних споруд), забезпечення якісного питного водопостачання.

Інформації щодо осередків забруднення підземних вод в 2024 році у межах Диканської селищної територіальної громади до Департаменту екології та природних ресурсів Полтавської ОВА не надходило.

Земельні ресурси

Відповідно до карти агрогрунтового районування України (<https://geomap.land.kiev.ua/zoning-2.html>) територія громади відноситься до відноситься до Лівобережної високої провінції (воднольодовикова рівнина і схили Середньоросійської височини). Відповідно до карти ґрунтів Полтавської області на даній території переважають чорноземи опідзолені, чорноземи глибокі середньогумусні, чорноземи звичайні малогу́мусні глибокі, у долині річок – лучні та чорноземно-лучні глибоко-солонцюваті ґрунти (рис. 3).

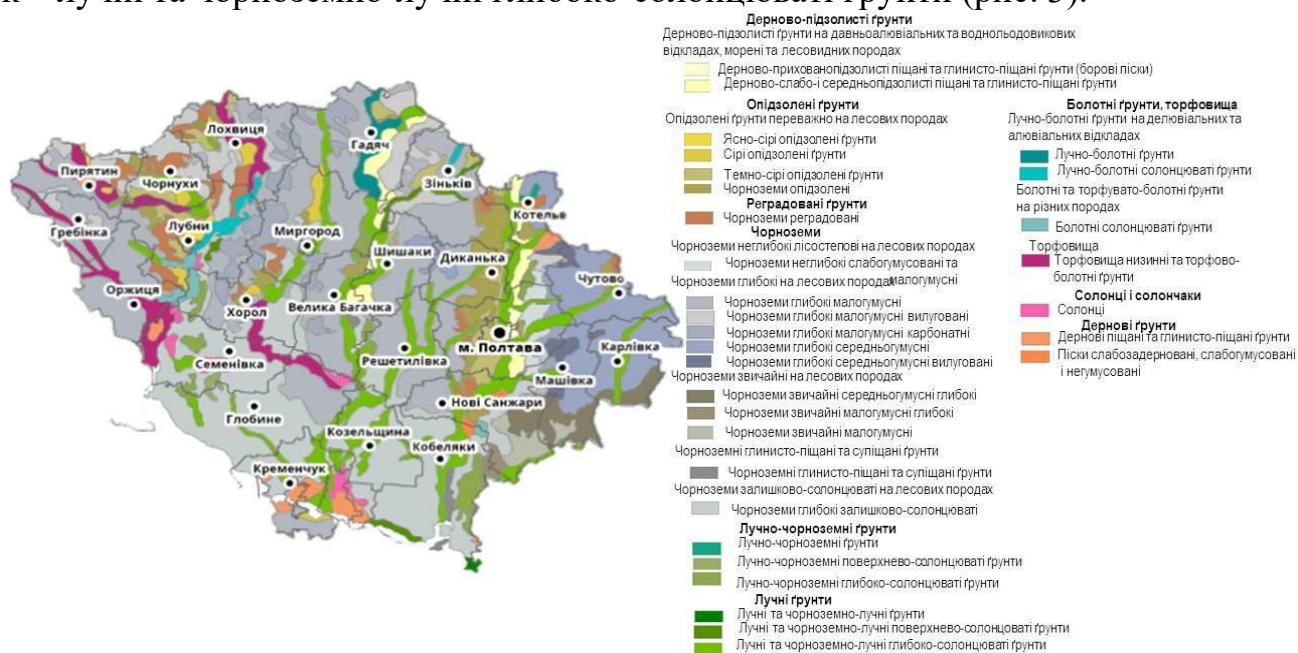

Рис. 3 - Ґрунти Полтавської області

Відповідно даних Полупана М.І. [12] вміст гумусу на території розміщення Диканської селищної територіальної громади знаходиться у межах 3% – 5%. Незважаючи на значні площі, зайняті чорноземами, на території Диканської селищної територіальної громади, як і в Полтавській області загалом, мають місце процеси, що негативно позначаються на стані ґрунту та зменшують його родючість. Основним процесом є втрата гумусу ґрунту. Також дії водної ерозії піддаються 369 тис. га сільськогосподарських угідь області, вітрової ерозії – 380 тис. га, що складає відповідно 17,1% та 17,6% від загальної площі сільськогосподарських угідь області. На території Диканщини ведеться досить інтенсивне сільськогосподарське природокористування, що призводить до виникнення ряду суттєвих екологічних проблем. Водною ерозією порушено 16,8 тис. га земель (майже $\frac{1}{4}$ площі).

В Полтавській області розорано близько 61,7% від усієї території (82% сільськогосподарських угідь), більше, ніж в середньому по Україні (до 60%). На території Диканської селищної територіальної громади розореність складає 84% від загальної площі території. Співвідношення площ ріллі, природних кормових угідь, лісових насаджень, що склалося, негативно впливає на стійкість агроландшафту. Серед основних чинників негативного впливу на земельні ресурси сільськогосподарського виробництва є: значна розораність земель і, що найбільш небезпечно, на схилах; порушення і не дотримання сівозмін; застосування важкої техніки; недостатність внесення органічних та мінеральних добрив; надмірна насиченість структури посівних площ технічними культурами і, особливо, соняшником. Негативним чинником є також збільшення кількості деградованих земель під впливом природних і антропогенних чинників.

Тому одним із важливих напрямків, зазначених у проєкті Стратегії є всебічний розвиток сільських територій, у тому числі органічного виробництва, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на ґрунти. Зокрема у межах операційної цілі 4.2 – «Підвищення соціальної, екологічної та етичної відповідальності бізнесу», визначені завдання щодо підтримки перспективних напрямів розвитку сільськогосподарського виробництва, у тому числі органічного землеробства задля раціонального використання і збереження земельного фонду.

Разом з тим, ґрунти Полтавської області легко піддаються механічному руйнуванню внаслідок ерозії та дефляції (рис. 4). Відсоток еродованих та ерозійно небезпечних сільськогосподарських земель на території Диканської громади коливається в межах 11-20% від загальної площі. Поширеність небезпечних екзогенних геологічних процесів – зсуви, підтоплення, є незначними на даній території.

Тому одним із важливих завдань, зазначених у проєкті Стратегії є поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки, що включає заходи щодо охорони земель, у тому числі: заходи, пов'язані з відтворенням лісів, озеленням території громади; впровадження комплексного

просторового планування територій громади. Важливим завданням є ліквідація несанкціонованих звалищ та рекультивація місць видалення відходів на території громади відповідно проєкту Регіонального плану управління відходами у Полтавській області до 2033 року (РПУВ) [20], що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на прилеглі земельні ресурси.

Рис. 4 - Ступінь еродованості ґрунтів території України

Природно-заповідний фонд та екологічна мережа

Станом на 01.01.2023 природно-заповідний фонд (ПЗФ) Полтавської області налічує 396 територій та об'єктів загальною площею 142853,3175 га, що складає 4,968 % від загальної площі області. З них 30 мають статус загальнодержавного значення: 2 національні природні парки, 20 заказників, 1 ботанічна пам'ятка природи, 1 ботанічний сад, 2 дендрологічних парки, 4 парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва. Кількість територій та об'єктів ПЗФ місцевого значення становить 366, з яких: 5 – регіональні ландшафтні парки, 161 – заказники (55 ландшафтних, 3 лісових, 38 ботанічних, 7 загальнозоологічних, 2 орнітологічних, 4 ентомологічних та 52 гідрологічних), 138 – пам'ятки природи (13 комплексних, 111 ботанічних, 2 зоологічних, 3 гідрологічних, 9 геологічних), 48 заповідних урочищ, 1 дендрологічний парк та 13 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Складові структурних елементів екологічної мережі в розрізі одиниць адміністративно-територіального устрою регіону у 2022 році: об'єктів ПЗФ – 142,789 га, водно-болотні угіддя – 233,53 га; відкриті заболочені землі – 85,099 га; водоохоронні зони – 0,36 га; прибережні захисні смуги – 3,480 га; ліси та інші

лісовкриті площі – 286,033 га; курортні та лікувально-оздоровчі території – 0,442 га; рекреаційні території – 1,202 га; землі під консервацією – 37,1 га; відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом – 12,924 га; пасовища, сіножаті – 359,53 га.

Загальна площа ПЗФ на території громади (відповідно даних <http://ecoj.dea.kiev.ua/archives/2021/6/29.pdf>) складає 12 176 га (показник заповідності – 17,832%). За площею земель, що належать до різних категорій природно-заповідного фонду (майже 18%), Диканщина не поступається середнім показникам у країнах Європи (15%), на Полтавщині показник заповідності становить майже 5%, по Україні 5,4%. Об'єкти ПЗФ на території громади - Регіональний ландшафтний парк Диканський (площа 11945 га), рис. 5. До складу регіонального ландшафтного парку «Диканський» входять 7 природоохоронних об'єктів:

- Фесенкові Горби — загальнозоологічний заказник, біля с. Писарівщина;
- Ялиновий гай — ботанічна пам'ятка природи, в с-ще Диканька;
- Бузковий гай — ботанічна пам'ятка природи (сmt. Диканька);
- Кочубеївські дуби — пам'ятка природи вікових дерев, біля (сmt. Диканька);
- Писарівщанський парк — парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва, біля с. Писарівщина;
- Відслонення пісковиків — геологічна пам'ятка природи, у с. Михайлівка (Брусія);
- Парасоцький ліс — ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення, поблизу с. Михайлівка (145 га).

Поза межами регіонального ландшафтного парку «Диканський» знаходиться 1 природоохоронний об'єкт: Пустовітка – пам'ятка природи ботанічна.

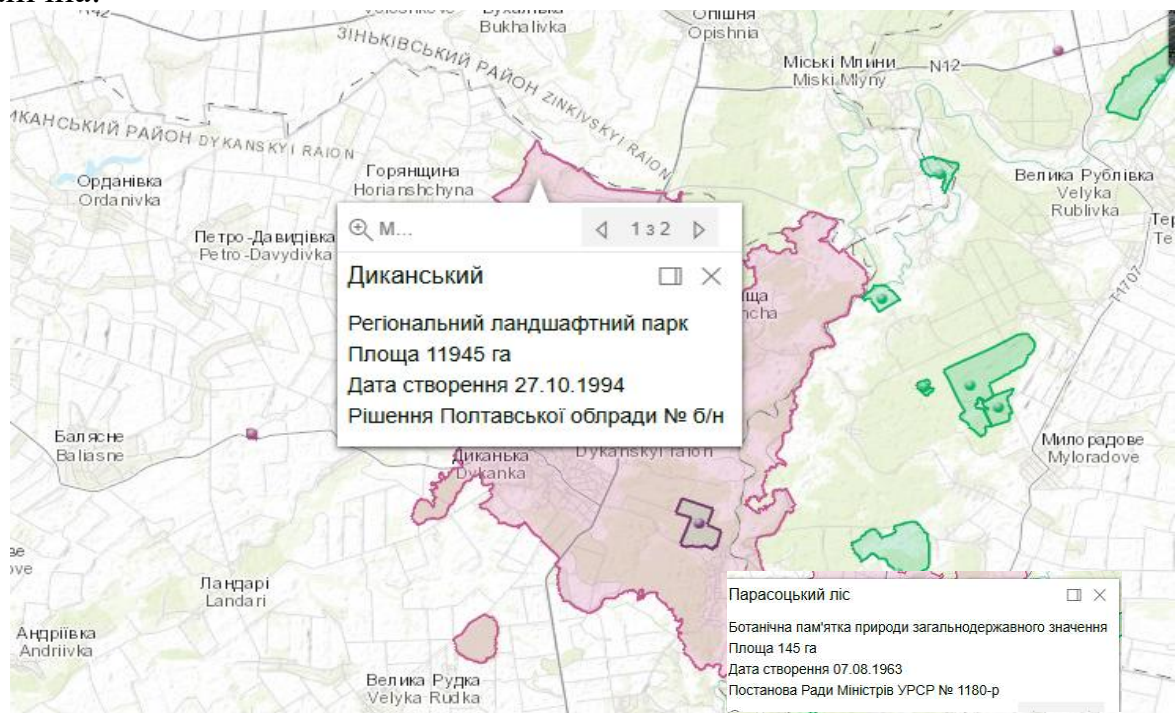

Рис. 5 – Об’єкти ПЗФ Диканської громади відповідно на карти ПЗФ у розрізі областей України (<https://pzf.land.kiev.ua/pzf-obl-16.html>)

На території Диканської селищної територіальної громади розташовані об’єкти Смарагдової мережі (дані згідно <http://emerald.net.ua/>) - SiteCode: UA0000083 – Dykanskyi Regional Landscape Park (рис. 6).

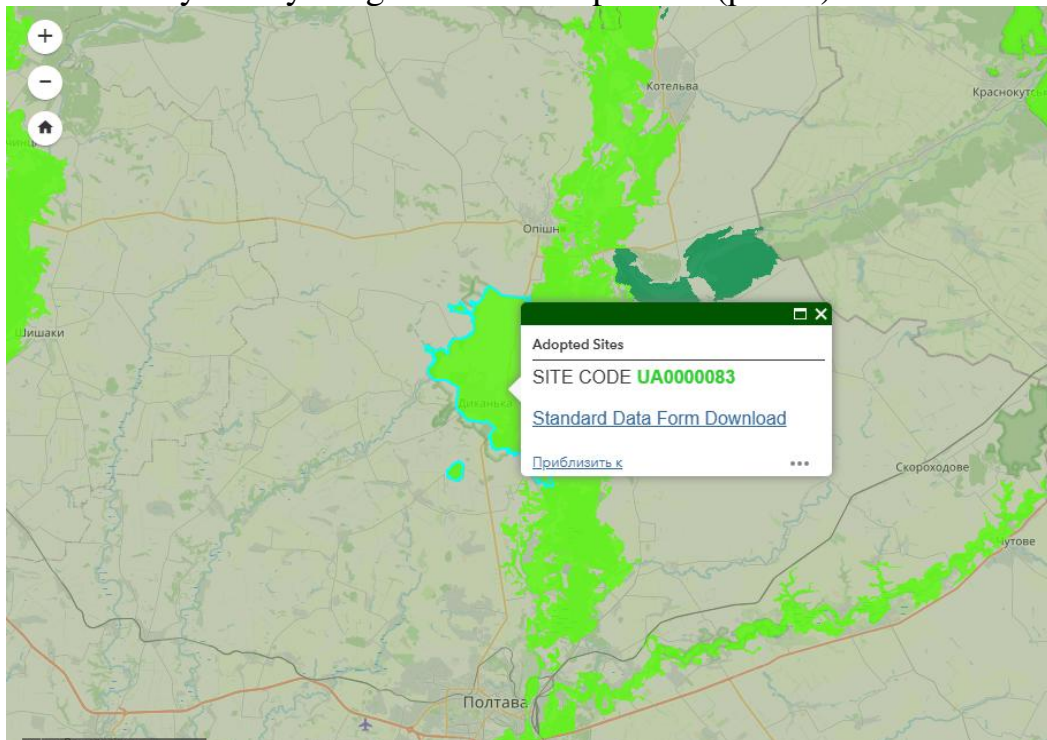

Рис. 6 – Смарагдова мережа на території Диканської селищної територіальної громади

Основними проблемами розвитку заповідної справи в області є: недостатнє охоплення заповіданням екологічно стійких природних комплексів; загальний показник заповідності в області є нижчим за національний і європейський; нерівномірність розвитку заповідної справи в межах області та як наслідок в окремих адміністративних районах – низький відсоток заповідності; недостатнє сприяння місцевих органів самоврядування розширенню площ ПЗФ на місцевому рівні. Тому у Стратегії визначено необхідність облаштування зелених зон та зон відпочинку біля водойм, передбачено розвиток екомережі та збереження біорізноманіття, запровадження дієвих заходів збереження і розвитку лісових і водних ресурсів громади (в т.ч. з використанням можливостей Смарагдової мережі), що відповідає заходам **Регіональної схеми формування екологічної мережі Полтавської області (розпорядження Полтавської обласної державної адміністрації від 14.02.2022 № 58)**. Також у Стратегії визначена необхідність підвищення рівня екологічної культури населення з залученням якомога більшої кількості жителів громади до різних екологічних акцій та заходів щодо збереження об’єктів екомережі, біорізноманіття тощо; відновлення екомаршрутів.

Матеріальні активи, об'єкти культурної спадщини

Відповідно до Розпорядження голови Полтавської ОДА від 16.07.2021 р. №529 на території Диканської селищної територіальної громади наявні наступні об'єкти культурної спадщини Полтавського району Полтавської області (табл. 2).

Таблиця 4 - Об'єкти культурної спадщини Диканської селищної територіальної громади

№ з/п	Найменування об'єкта культурної спадщини	Власник або уповноважений ним орган (у разі наявності)	Місцезнаходження об'єкта культурної спадщини	Дата утворення	Вид	Автентичність (збережено, збережено частково)
1	2	3	4	5	6	7
ПОЛТАВСЬКИЙ РАЙОН						
6	Диканська селищна територіальна громада					
6.1	Пам'ятний знак на честь учасників бойових дій в Афганістані, 1980-1989 рр.	Диканська селищна територіальна громада	смт Диканька, вул. Незалежності	1992	об'єкт історії	збережено
6.2	Пам'ятний знак жертвам ліквідації аварії на ЧАЕС	Диканська селищна територіальна громада	смт Диканька	1996	об'єкт історії	збережено
6.3	Пам'ятний знак учасникам бойових дій в Афганістані	-	с. Балясне	2006	об'єкт історії	збережено
6.4	Група курганів IV	-	с. Василівка		об'єкт археології	збережено
6.5	Місце садиби, в якій проживала художниця Марія Башкирцева	-	с. Гавронці	2009	об'єкт історії	збережено
6.6	Олефірщина IV	-	с. Олефірщина		об'єкт археології	збережено
6.7	Пам'ятний знак на честь воїнів 69-ї гвардійської стрілецької дивізії	Диканська селищна територіальна громада	с. Орланівка	1988	об'єкт історії	збережено
6.8	Пам'ятний знак полеглим землякам	-	с. Писарівщина	2002	об'єкт історії	збережено

У Диканьці наявний історико-краєзнавчий музей ім. Д.М.Гармаша з художнім відділом – картинною галереєю ім. М.К.Башкирцевої, а пам'ятки архітектури – Триумфальна арка, дві диканські церкви та Троїцька церква в селі Великі Будища мають статус «національних» пам'яток. З 2001 року селище Диканька занесене до Списку історичних місць України. Через Диканьку проходить Всеукраїнський туристичний маршрут «GOGOL – TOUR». У Стратегії у передбачено заходи щодо впорядкування пам'яток та об'єктів культурної спадщини громади.

Рослинний та тваринний світ

Рослинний світ Полтавщини багатий і різноманітний. Рослинний покрив представлений угрупованнями степів, лук, заплавної і соснових лісів, широколистяних лісів (здебільшого дібров), прибережно-водних і водних фітоценозів. Сучасний рослинний покрив регіону має трансформований характер. Напівприродні ценози збереглися переважно на заплавах річок, іноді – на їх терасах, хоча останнім часом також зазнали значних змін. Загальна кількість видів флори на території регіону складає 1514 одиниць (вищих судинних, голонасінних, хвощів, папоротей, плавунів). Це 33,5% до загальної чисельності видів України.

Зональні типи рослинності, широколистяні ліси та лучні степи, займають

незначні площі. Ліси трапляються переважно на терасах річкових долин. Їх поширенню, крім антропогенного впливу, заважає засолення ґрунтів, яке є характерним для області. Степова рослинність займає схили балок і річкових долин, нерозорані кургани. Лучні степи області характеризуються найбільшою флористичною різноманітністю.

Загальна кількість видів флори на території Полтавського регіону складає 1514 одиниць (вищих судинних, голонасінних, хвощів, папоротей, плаунів). Це 33,5% до загальної чисельності видів України. Усього видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України - 66 екз.

Лісистість Диканщини - 10% (при середньообласному показникові - 8,6%, середньому по Україні - 16%). Площа лісів і лісових насаджень – 6794,1 га. На території громади лісові фітоценози громади представлені листяними та хвойними лісами, в яких з дерев переважають: сосна звичайна, дуб черешчатий, клен гостролистий, клен польовий, клен-явір, в'яз дрібнолистий, в'яз шорстколистий, верба біла, тополя біла, горобина звичайна, робінія (акація) біла, граб звичайний, черемха звичайна, осика, вільха чорна; з чагарників: ліщина звичайна, ожина сиза, спірея зубчата, калина звичайна, бузина чорна, бузина червона, шипшина, глід. За переважаючими породами ліси громади діляться на хвойні з переважанням сосни, твердолистяні з переважанням дуба, м'яколистяні з переважанням вільхи, тополі, верби.

На території громади розташований Бузковий Гай — ботанічна пам'ятка природи місцевого значення в Україні (статус з 1969). Розташована на південній околиці смт Диканьки Полтавської області.

Одна із найнебезпечніших рослин на території населених пунктів Драбинівської СТГ - амброзія. Амброзія різних видів засмічує польові культури, угіддя, узбіччя доріг, лісосмуги, береги річок, населені пункти.

Для оптимального досягнення лісистості необхідно максимально освоювати землі, непридатні для ведення сільського господарства (насамперед, в тих місцях, де вони були раніше, за виключенням степових балок). У 2022 році Полтавським обласним управлінням лісового та мисливського господарства проведено заліснення 197,0 га інших земель. Зазначений показник у 2021 році склав – 222,0 га, у 2020 – 127,0 га, у 2019 році – 155,0 га, у 2018 р. – 232,0 га; у 2017 р. – 871,0 га; у 2016 – 290,0 га; у 2015 – 302,0 га; у 2014 році – 524,0 га; у 2013 році - 775,00 га. Все це потребує розширення площ лісових насаджень та проведення лісомеліорації схилів на території громади. На території Диканської селищної територіальної громади наявне ДП «Диканське досвідне лісомисливське господарство» (на даний час ДП «Ліси України»)

Санітарно-гігієнічна роль дерев і кущів сіла виявляється в тому, що їх листки поглинають до 80% пилу, газів та аерозолів, пригнічують до 40-45% хвороботворної мікрофлори. Слід зазначити, що різні види деревних рослин мають неоднакову ефективність у процесі газообміну, їх листки затримують різну кількість негативних елементів. Кожен населений пункт характеризується своїм відповідним видовим складом дендрофлори, який відіграє значну роль як

у ландшафтному дизайні, так і в оптимізації екологічного стану певної території.

Рівень озеленення території житлової забудови повинен бути не менше 40%, промпідприємств - 30%, ділянок шкіл і дитячих дошкільних закладів - 80%, лікарень - не менше 60%. Благоустрій території загального користування передбачає будівництво необхідних елементів, що забезпечать належне рекреаційне використання цих зон, а саме: стежок, альтанок та ін.. Наявність території для облаштування перелічених об'єктів робить можливим широке застосування прийомів ландшафтної архітектури і дизайну, великого асортименту дерев, кущів, квітів, газонних трав притаманних для природної Лісостепової зони.

Зелені насадження відіграють значну роль у організації життєдіяльності людини, зокрема, вони захищають її від впливу несприятливих факторів навколишнього середовища. У складі зелених насаджень населених пунктів громади переважають такі види дерев та кущів: липа серцеподібна, ясен звичайний, горобина, береза повисла, бук європейський, верба ламка, бузок, шовковиця, клен, фруктові дерева, тощо. Для розвитку зелених насаджень територія характеризується сприятливими агроґрунтовими умовами.

Основними причинами зменшення рівня біорізноманіття є відсутність збалансованого функціонування господарської діяльності, зокрема це пов'язано із приватизацією землі, внаслідок чого відбуваються зміни складу, структури ґрунтів, забур'янення земельних угідь, які не освоюються, розорення пасовищ, сіножатей.

Характерною тенденцією сьогодення є виникнення загрози біорізноманіттю типових лучних та степових екосистем пасовищ, розташованих в долині водного об'єкту поза межами прибережних захисних смуг, внаслідок проведення заліснення без відповідних обґрунтувань та передачі таких земельних ділянок у власність громадянам для ведення особистого селянського господарства.

Охорона природного фіторізноманіття здійснюється в Полтавській області шляхом: ведення Переліку видів рослин, які не занесені до Червоної книги України, але є рідкісними або такими, що перебувають під загрозою зникнення в природних умовах на території Полтавської області і віднесені до третьої категорії (відповідне Рішення ухвалено вісімнадцятою сесією четвертого скликання Полтавської обласної ради 23 березня 2005р.); оптимізації та розбудови регіональної природно-заповідної екологічної мережі.

Загальна кількість видів флори на території Полтавського регіону складає 1514 одиниць (вищих судинних, голонасінних, хвощів, папоротей, плаунів). Це 33,5% до загальної чисельності видів України. Усього видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України - 66 екз.

Фауністичний список Полтавської області представлений: 66 видами ссавців; 307 видами птахів, 150 видів з яких постійно гніздяться; 10 видами земноводних та 11 видами плазунів; 38 видами риб та великим різновидом комах. Серед загальної кількості видів найбільш вразливими є степові зооценози, з них більше половини потребують особливої охорони.

В межах заплав річок району відмічено близько 100 видів наземних хребетних, що належали до 4 класів, 21 ряду, 43 родин та 79 родів. У фауні району переважають птахи, яких нараховується 74 види. Птахи належать до 13 рядів (*Ciconiiformes*, *Anseriformes*, *Falconiformes*, *Gruiformes*, *Scolopaciiformes*, *Piciformes* та ін.), 30 родин (*Ardeidae*, *Anatidae*, *Accipitridae*, *Phasianidae*, *Rallidae*, *Columbidae*, *Motacilidae*, *Sylviidae* та ін.) та 57 родів. Відмічено два види ширококоніска (*Anas clupeata*) та деркач (*Crex crex*) –приналежні до Червоної книги. Деркач одночасно занесений ще й до Європейського Червоного списку (ЄЧС). Найбільша кількість видів належать до лісового фауністичного комплексу –32 види, або 43,2% від загального списку. Найбільш звичайними серед них є дятел звичайний (*Dendrocopos major*L.), сойка (*Garrulus glandarius*L.), кропив'янка чорноголова (*Sylvia atricapilla*L.), зяблик (*Fringilla coelebs* L.).

Трохи поступаються кількістю видів птахи водно-болотного комплексу –24 види (32,4%), серед яких звичайними були чапля сіра (*Ardea cinerea*L.), крижень (*Anas platyrhynchos*L.), погонич звичайний (*Porzana porzana*L.), курочка водяна (*Gallinula chloropus*L.), очеретянка велика (*Acrocephalus arundinaceus*L.). У складі луко-степового фауністичного комплексу нараховано 12 видів (16,25%). Найбільш звичайними серед них були бджолоїдка (*Merops apiaster*L.), плиска жовта (*Motacilla flava*L.) та трав'янка лучна (*Saxicola rubetra*L.). Птахи синантропного комплексу –6 видів (8,1%). Це такі види, як лелека білий (*Ciconia ciconia*L.), серпокрилець чорний (*Apus apus*L.), ластівки сільська (*Hirundo rustica*L.) та міська (*Delichon urbica*L.), шпак звичайний (*Sturnus vulgaris*L.) та горобець польовий (*Passer montanus*L.). Ссавців на території району відмічено 17 видів. Вони належать до 5 рядів (*Soriciformes*, *Lagomorpha*, *Rodentia*, *Carnivora* та *Artiodactyla*), 8 родин (*Erinaceidae*, *Leporidae*, *Cricetidae*, *Muridae*, *Canidae*, *Mustelidae*, *Suidae* та *Cervidae*) та 12 родів (*Capreolus*, *Lutra*, *Nyctereutes* та ін.). Видів, що охороняються, нараховано чотири: видра річкова (*Lutra lutra*L.) знаходиться одночасно в ЧК МСОП, ЄЧС, Червоній книзі України (ЧКУ); горностай (*Mustela erminea*L.) – ЧКУ, ЧК МСОП та ЧСД; щур водяний (*Arvicola amphibius*L.) – в ЧК МСОП та ЧСД. Лісовий фауністичний комплекс представляє всього один вид – сарна європейська (*Capreolus capreolus*L.). Водно- болотний комплекс представлений трьома видами (23,5%) – видра річкова, щур водяний та ондатра мускусна (*Ondatra zibethicus*L.). Найбільшу групу складають євритопні ссавці – 9 видів (52,9%), найбільш звичайними серед яких є свиня лісова (*Sus scrofa*L.) та лис рудий (*Vulpes vulpes*L.). Земноводних на території району відмічено чотири види – кумка червоночерева (*Bombina orientalis*L.), жаби озерна (*Pelophylax ridibundus* Pall.) та гостроморда (*Rana arvalis* Nilss.), ропуха зелена (*Bufo viridis* Laur.). Останні два види занесені водночас до Червоної книги. Плазуни представлені чотирма видами – черепахою болотною (*Emys orbicularis* L.) (занесена в ЧК МСОП, ЄЧС та ЧСД), ящіркою прудкою (*Lacerta agilis*L.), вужами звичайним (*Natrix natrix*L.) та водяним (*N. tessellata*Laur.) Останні три види належать до ЄЧС.

Щодо мисливських тварин – у 2022 році збільшення щодо кількості

основних видів спостерігалось у: оленів благородних – на 20%; лані – 28%. Зменшилася чисельність фазанів звичайних – на 25%; борсуків – на 38%; лисиць – на 10%. Чисельність інших види мисливських тварин залишалася (приблизно) на рівні попередніх років. Згідно карти зоогеографічного районування територія громади відноситься до Лісостепоного зоогеографічного району з долинами великих річок позазональні округи). Шляхи міграції птахів включають: широкофронтальний меридіанний (сіра чапля, білий та чорний лелека, чирок).

У системі зоогеографічного районування територія шолмади належить до Східно-Європейського округу, району мішаного, листяного лісу та лісостепу, ділянка Східноєвропейського листяного лісу та лісостепу, Лівобережна Дніпровська підділянка.

Управління відходами

Проблема управління відходами є визначальною для забезпечення сталого розвитку держави, в тому числі й Полтавської області. За даними Головного управління статистики у Полтавській області у 2023 році від економічної діяльності підприємств та організацій і в домогосподарствах області, які надали звітність, утворилось 22904,59 тис.т (у 2022 році – 40541,27 тис.т.) відходів, що на 44% менше ніж у попередньому році. Основна частина утворених відходів - 22865,806 тис.т, або 99,9% від загального обсягу, належить до IV класу небезпеки (у 2022 р. – 40518,58 тис.т;). Відходи III класу небезпеки становили 37,703 тис.т – збільшення від попереднього року майже у два рази (у 2022 р. – 22,100 тис.т.) II класу – 0,934 тис.т - збільшення майже у два рази (у 2022 р. – 0,469 тис.т), I класу – 0,146 тис.т - збільшення на 0,025 тис. т, або на 17% (у 2022 р. – 0,121 тис.т). Зменшення кількості утворених відходів зумовлено можливістю суб'єктів господарювання не подавати фінансову та статистичну звітність під час дії воєнного стану, що передбачено положеннями Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни».

Існуюча практика управління побутовими відходами на території Диканської селищної територіальної громади не забезпечує захист населення і навколишнього природного середовища від їх негативного впливу. Ця ситуація характерна нині практично для усіх населених пунктів України і становить загальнодержавну проблему, необхідність вирішення якої відповідає основним принципам державної політики у сфері управління відходами, сформульованим у Законі України «Про управління відходами» щодо забезпечення нормальної життєдіяльності населення, належного рівня санітарного очищення населених пунктів, охорони довкілля та ресурсозбереження.

Збирання та вивоз побутових відходів (ПВ) здійснює комунальне підприємство - Диканське ККП на території с-ще Диканька та с. Великі Будище. Кількість встановлених контейнерів (об'ємом 1,1 м³) – 176 одиниць. На даний час постає необхідність у збільшенні обсягу контейнерів для збору відходів, а також необхідними є контейнери для збору ресурсоцінних відходів відповідно проєкту РПУВ [20].

Загальний потенційний обсяг утворення ПВ у громаді відповідно проекту РПУВ [20] складає 5609,46 м³ (таблиця 5).

Таблиця 5 - Загальний потенційний обсяг утворення ПВ у Диканській громаді [20]

Потенційний обсяг утворення ПВ та їх компонентів										
Загальний обсяг змішаних ПВ, т/рік**	Органічні відходи	Папір, картон	Пластик	Скло	Метал	Текстиль	Деревина	Небезпечні відходи	Відходи, шкіра, гума	Мінеральні та інші
5609,46	1290,18	359,01	645,09	1082,63	106,58	213,16	78,53	39,27	201,9	1755,7

На даний час на території громади наявний спеціалізований транспорт для здобу та вивозу ПВ (2 спецмашини), зношеність якого складає більше 60%. Тому постає необхідність у модернізації технічного забезпечення спецтранспорту, зокрема закупка 1 спецмашини для вивозу ПВ та 1 трактору. На території населених пунктів Диканської селищної територіальної громади наявні звалища ПВ (14 одиниць), які відповідно проекту РПУВ необхідно рекультивувати до 2033 року [20].

Тому у проекті Стратегії у межах операційної цілі 2.3 – «Екологічна безпека та охорона довкілля», передбачено реалізацію завдань: рекльтивація сміттєзвалищ; організація централізованого збору побутових відходів, їх сортування та утилізація.

Для передбачення негативного впливу промислових відходів підприємства мають розробити Плани управління відходами відповідно наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 09.08.2024 № 1003, небезпечні відходи заборонено вивозити на видалення. Важливим є питання роздільного збору відходів і їх максимальної утилізації для підприємств громади.

Здоров'я населення

Чисельність населення в Диканській селищній територіальній громаді станом на 01.01.2024 р. складає 17729 осіб. Структура населення Диканської громади: 53% – жінки, 47% – чоловіки. Якщо в середньому (20 – 39 років) віці серед населення переважають чоловіки, то вже у віці 40 – 59 років – жінки. Зрештою у віці 60+ їх стає в півтора рази більше, ніж чоловіків. Це вкрай негативні тенденції для громади, що відображають (в тому числі) й ризикований та нездоровий спосіб життя багатьох чоловіків. В результаті скорочується чисельність мешканців найбільш працездатного віку та зменшуються можливості громади для розвитку.

Більшість факторів, які впливають на демографічну ситуацію в громаді, формуються на загальнодержавному рівні і залежать від фінансово-

економічного стану та добробуту населення. Подолання фінансової кризи та поліпшення економічного стану населення, що в свою чергу призведе до досягнення сталого демографічного розвитку, є тривалим і складним процесом.

Показники захворюваності населення і смертності залежать від великої кількості факторів – соціальних, економічних і, не в останню чергу, екологічних. Відповідно даних [5] головними причинами смерті населення у 2021 році стали хвороби системи кровообігу (64,5% від загальної кількості померлих), коронавірусна інфекція COVID-19 (11,1%), новоутворення (10,7%) та зовнішні причини смерті (3,9%).

Одним з факторів, який впливає на здоров'я та тривалість життя населення є екологічний, а саме стан повітря, води, ґрунту, особливості клімату. Тому питання збереження населення, в тому числі запобігання негативного впливу на нього факторів навколишнього середовища, знаходиться на постійному контролі Виконавчого комітету Диканської селищної ради. Всі завдання проєкту Стратегії направлені на створення екологічно привабливого та комфортного середовища проживання для мешканців, сприятливе для бізнесу та цікаве для туристів, у тому числі на підвищення рівня екологічної безпеки території, підвищення рівня суспільної екологічної свідомості, удосконалення місцевої екологічної політики, які в кінці кінців відображаються на покращенні добробуту населення та як наслідок – покращення демографічної ситуації та здоров'я населення.

Також, враховуючи сучасні умови, у рамках Стратегії визначено завдання, пов'язані із забезпеченням громадської безпеки, зокрема заходи щодо забезпечення цивільного захисту, спрямованих на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки.

Соціальний ризик реалізації заходів проєкту Стратегії визначається як ризик для групи людей, на яку може вплинути впровадження об'єкта господарської діяльності з урахуванням особливостей природно-техногенної системи.

Значення соціального ризику (R_s), для оцінювання, розраховується за формулою [17]:

$$R_s = CR_a V(1 - N_p) \quad 2.1$$

де: $CR_a = 1 \cdot 10^{-6}$ – прийнятий канцерогенний ризик комбінованої дії декількох канцерогенних речовин, забруднюючих атмосферу;

V_u – уразливість території від прояву забруднення атмосферного повітря, $V_u = 0,48$ часток;

N = кількість населення Диканської селищної територіальної громади;

$T = 70$ років – середня тривалість життя, (визначається для даного регіону або приймається 70 років);

$N_p = 0$ – коефіцієнт, що визначається відношенням кількості додаткових робочих місць до чисельності населення.

Класифікація рівнів соціального ризику представлена у таблиці 6.

Таблиця 6 - Класифікація рівнів соціального ризику

№	Рівень ризику	Ризик протягом життя
1	Неприйнятний для професійних контингентів і населення	Більший ніж 10^{-3}
2	Прийнятний для професійних контингентів і неприйнятний для населення	10^{-3} - 10^{-4}
3	Умовно прийнятний	10^{-4} - 10^{-6}
4	Прийнятний	Менший ніж 10^{-6}

Розрахований соціальний ризик без реалізації заходів Стратегії становить 0,0000850 одиниць та характеризується як умовно прийнятний.

Розрахований соціальний ризик від реалізації заходів Стратегії становить 0,00000090 одиниць та характеризується як прийнятний.

Попередні висновки

1. У разі незатвердження Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади існує ризик подальшого погіршення стану атмосферного повітря та збільшення обсягів викидів забруднюючих речовин і парникових газів. Не буде забезпечено системного впровадження енергоефективних заходів, альтернативних джерел енергії, модернізації комунальної інфраструктури та заходів із озеленення території громади. Відсутність рекультивації сміттєзвалищ і ліквідації стихійних звалищ сприятиме подальшому утворенню звалищного газу та збільшенню викидів метану. Також збережеться високий рівень залежності від традиційних видів палива, що негативно впливатиме на кліматичну ситуацію та якість атмосферного повітря.

2. Незатвердження Стратегії призведе до подальшого погіршення стану водних ресурсів громади. Продовжуватимуться процеси замулення, заростання та евтрофікації річок і водойм, погіршення їх санітарного та екологічного стану. Через відсутність системних заходів з очищення русел, відновлення прибережних захисних смуг та модернізації систем водовідведення існує ризик збільшення забруднення поверхневих і підземних вод. Зношеність водопровідних мереж та очисних споруд і надалі спричинятиме аварійні ситуації, втрати води та ризики вторинного забруднення питної води, що може негативно позначитися на здоров'ї населення.

3. У разі незатвердження Стратегії посилюватимуться процеси деградації земельних ресурсів. Зберігатиметься високий рівень розораності території, поширення водної та вітрової ерозії, виснаження ґрунтів і зниження їх родючості. Відсутність підтримки органічного землеробства, заходів із заліснення та впровадження сучасного просторового планування сприятиме подальшому техногенному навантаженню на земельні ресурси громади. Також існує ризик збільшення площ деградованих та малопродуктивних земель.

4. Незатвердження Стратегії ускладнить вирішення проблем у сфері управління відходами. Збережеться недостатній рівень охоплення населення централізованим збором побутових відходів, не буде забезпечено належного

розвитку системи сортування та утилізації ресурсоцінних компонентів відходів. Подальша експлуатація перевантажених та технічно застарілих сміттєзвалищ призведе до збільшення ризиків забруднення ґрунтів, поверхневих і підземних вод, а також атмосферного повітря. Існуватиме ризик збільшення кількості несанкціонованих сміттєзвалищ на території громади.

5. У разі незатвердження Стратегії може посилитися негативний вплив на природно-заповідний фонд, екологічну мережу та біорізноманіття громади. Відсутність комплексних природоохоронних заходів може призвести до погіршення стану природних екосистем, скорочення площ природних середовищ існування флори та фауни, порушення екологічної рівноваги та зменшення рекреаційної цінності території. Також існує ризик подальшого антропогенного навантаження на території Регіонального ландшафтного парку «Диканський» та об'єкти Смарагдової мережі.

6. Незатвердження Стратегії стримуватиме розвиток системного озеленення та відновлення лісових насаджень на території громади. Це негативно впливатиме на екологічний стан населених пунктів, сприятиме погіршенню мікроклімату, збільшенню запиленості та зниженню природної здатності територій до очищення повітря. Також залишатиметься актуальною проблема поширення карантинних рослин, зокрема амброзії, що негативно впливає на здоров'я населення.

7. У разі незатвердження Стратегії не буде забезпечено комплексного підходу до збереження об'єктів культурної спадщини та розвитку туристично-рекреаційного потенціалу громади. Це може призвести до подальшого погіршення стану окремих пам'яток культурної спадщини та зниження туристичної привабливості громади.

8. Незатвердження Стратегії може негативно вплинути на стан здоров'я населення громади. Погіршення якості атмосферного повітря, водних ресурсів, стану земель та санітарного стану територій підвищуватиме ризики виникнення захворювань, пов'язаних із впливом несприятливих екологічних факторів. Відсутність системних заходів із підвищення екологічної безпеки, модернізації інфраструктури та забезпечення цивільного захисту населення зменшуватиме рівень комфортності та безпеки проживання у громаді.

9. У разі незатвердження Стратегії громада може втратити можливість залучення державного та міжнародного фінансування на реалізацію екологічних, інфраструктурних та енергоефективних проєктів. Це обмежить можливості модернізації комунальної інфраструктури, реалізації природоохоронних заходів та підвищення екологічної безпеки території.

10. Таким чином, незатвердження Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади створює ризики подальшого погіршення стану довкілля, посилення антропогенного навантаження на природні ресурси, зростання екологічних та техногенних ризиків, погіршення санітарно-епідеміологічної ситуації та зниження якості життя населення.

Реалізація Стратегії є необхідною умовою для забезпечення збалансованого розвитку громади, підвищення рівня екологічної безпеки, адаптації до змін клімату та формування безпечного і комфортного середовища для проживання населення.

3. ХАРАКТЕРИСТИКУ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Повномасштабна російська збройна агресія та воєнні дії на території України призвели до значних наслідків у різних галузях, включаючи економіку, політику, безпеку та гуманітарну сферу. Головна мета виконавчих органів міської ради – забезпечення відновлення сталого розвитку громади, підвищення комфортності проживання громадян за рахунок відбудови, відновлення та розвитку інженерно транспортної інфраструктури, вирішення соціальних і гуманітарних питань, забезпечення гідних умов життя та підвищення добробуту населення на підставі позитивних структурних зрушень в економіці, забезпечення розвитку та підвищення її конкурентоспроможності із закладанням інноваційно інвестиційної бази.

Економічна та соціально гуманітарна політика здійснюватиметься відповідно до поставлених завдань та сформованих пріоритетних заходів роботи на 2026 рік і спрямовуватиметься на вирішення наявних проблем та подальший розвиток громади, в тому числі в умовах наслідків військової агресії рф.

Стратегія визначає пріоритетні напрями соціального і економічного розвитку, враховує екологічні завдання місцевого рівня в інтересах ефективного, стабільного соціально-економічного розвитку громади та підвищення якості життя населення.

Тому у проєкті Стратегії визначено заходи щодо забезпечення роздільного збирання ПВ та направлення вторинної сировини на переробку, модернізації сфери управління відходами. Також важливим завданням є ліквідація та рекультивація звалищ ПВ на території громади, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на прилеглі земельні ресурси.

Пріоритетним напрямком Стратегії є відновлення деградованих та малопродуктивних земель. На території громади, як і загалом у Полтавській області, мають місце процеси, що негативно позначаються на стані ґрунту та зменшують його родючість. Загрозою для якості ґрунтів та причиною зменшення вмісту гумусу є значна розораність земель, насиченість технічними культурами, особливо соняшником, застосування важкої техніки, недотримання сівозмін, недостатнє внесення мінеральних та органічних добрив. Негативним чинником є збільшення кількості деградованих земель під впливом природних і антропогенних чинників.

Тому одним із важливих напрямків, зазначених у проєкті Стратегії, є всебічний розвиток сільських територій, у тому числі органічного виробництва, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на ґрунти. Зокрема у межах операційної цілі 4.2 – «Підвищення соціальної, екологічної та етичної відповідальності бізнесу», визначені завдання щодо підтримки перспективних

напрямів розвитку сільськогосподарського виробництва, у тому числі органічного землеробства задля раціонального використання і збереження земельного фонду.

Також одним із важливих завдань, зазначених у проєкті Стратегії, є поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки, що включає заходи щодо охорони земель; заходи, пов'язані з озеленням та залісненням території громади; підвищення рівня екологічної свідомості населення.

Надзвичайно актуальним питанням для Диканської СТГ є питання екологічної ситуації та забруднення навколишнього природного середовища. Вплив людини на навколишнє середовище стає все більш помітним і дослідження характеру цього впливу – головний напрям у розв'язанні проблем охорони навколишнього природного середовища. Але при цьому є деякі питання, які необхідно вирішити, щоб не допустити погіршення стану навколишнього природного середовища громади.

У Стратегії передбачено необхідність запровадження дієвих заходів збереження і розвитку лісових і водних ресурсів громади. Також у Стратегії визначені заходи щодо облаштування рекреаційних зон на території громади, створення нових паркових зон, озеленення тощо. Визначена необхідність підвищення рівня екологічної культури населення з залученням якомога більшої кількості жителів громади до різних екологічних акцій та заходів щодо збереження об'єктів екомережі, біорізноманіття тощо.

Також реалізація цілей проєкту Стратегії сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин та зменшенню впливу на клімат, у тому числі парникових газів. Для цього у проєкті Стратегії визначено заходи щодо збільшення використання енергозберігаючих технологій, застосування альтернативних джерел енергії.

У проєкті Стратегії передбачається реалізація заходів щодо підвищення рівня суспільної екологічної свідомості населення, підвищення екологічної культури та популяризація відновлювальних джерел енергії, що опосередковано сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин від населення; заходи, пов'язані з озелененням населених пунктів Диканської територіальної громади з метою відновлення якості атмосферного повітря громади.

На основі оцінок, можна зробити такі висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії:

У разі незатвердження проєкту Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії для довкілля громади:

1. **Ймовірний вплив на атмосферне повітря.** Диканська селищна територіальна громада має розвинений промисловий потенціал, наявні сільськогосподарські підприємства та підприємства переробної галузі, що зумовлює техногенне навантаження на навколишнє середовище. Також основними проблемами забруднення атмосферного повітря громади

продовжують залишатися: низька енергоефективність, енергозбереження та енергозаміщення на підприємствах та об'єктах комунальної інфраструктури; великі обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від неорганізованих джерел, які сприяють значній загазованості житлових районів (у тому числі від автотранспорту).

Зміни, які чинять шкідливі впливи на атмосферне повітря у результаті прийняття Стратегії не відбудуться. При цьому реалізація таких заходів, як впровадження енергоефективних установок, альтернативних джерел енергії, заходи з озеленення населених пунктів громади та розвитку екомережі, екологічне виховання населення, підвищення екологічної культури та популяризація відновлювальних джерел енергії, ліквідація та рекультивація звалищ відходів сприятиме зменшенню техногенного навантаження на атмосферне повітря.

2. Ймовірний вплив на водні ресурси.

Порушенням гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону. На поверхневих водоймах громади спостерігається замуленість, поширення болотної рослинності, втрата дренажної спроможності, що призводить до заболоченості та підтоплення заплавної землі. Також спостерігається збідніння та зміна видового складу берегової та водної флори і фауни. Тому у проєкті Стратегії передбачені заходи щодо розчистки та благоустрою водних об'єктів, збереження та відновлення водних ресурсів громади.

Забруднення водних об'єктів стічними водами. Недостатній рівень забезпеченості населених пунктів громади централізованим водопостачанням та невідповідність джерел децентралізованого водопостачання санітарним нормам

Значну частку в забрудненні поверхневих джерел громади вносить змив із урбанізованих територій. Через велику кількість несанкціонованих скидів забруднених вод, порушення водоохоронних заходів тощо, спостерігається високий рівень забруднення поверхневих вод біогенними речовинами.

Майже усі втрати, які мають місце у комунальному і побутовому водопостачанні та водовідведенні, через зношеність та незадовільний стан водопровідних мереж. Мережі водопостачання та насосні станції частково зношені, постійно проводяться аварійні роботи. Тому у Стратегії передбачено заходи щодо збільшення обсягу централізованого водопостачання та водовідведення на території громади, модернізації мереж водопостачання та водовідведення, забезпечення належного рівня очищення питної води, реконструкцію очисних споруд.

Забрудненням підземних водоносних горизонтів. Забруднення підземних вод поступово відбувається у різних місцях по всій Полтавській області. На території Диканської територіальної громади через вплив звалищ відходів, а також скиди неочищених та недоочищених стічних вод у поверхневі об'єкти забруднення підземних вод можливе через 50-300 років. Все це потребує комплексного вирішення екологічних проблем громади.

3. **Ймовірний вплив на клімат.** Змін мікроклімату в результаті реалізації заходів Стратегії не очікується, оскільки в результаті експлуатації об'єктів відсутні значні виділення теплоти, інертних газів, вологи. Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів реалізації заходів Стратегії на навколишнє середовище, відсутні. Відповідно до рекомендацій Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 31.10.2024 року №1382 «Методичні рекомендації щодо врахування кліматичного компонента в документах державного планування та під час здійснення стратегічної екологічної оцінки» враховано специфіку розгляду питань впливу на клімат, яка відрізняється від впливу на інші компоненти довкілля. Негативні наслідки, що можуть збільшувати вплив на клімат, а саме – збільшують викиди та зменшують 5 поглинання ПГ: збільшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок: збільшення площі виробничої забудови; збільшення енерго-, ресурсо- та водокористування; збільшення використання транспорту. Одноразові викиди ПГ під час проведення ДДП: проведення підготовчих та будівельних робіт за рахунок викидів вихлопних газів техніки, земельні роботи.

4. **Ймовірний вплив на управління відходами** Відходи є одним з найбільш вагомих факторів забруднення навколишнього середовища і негативного впливу на всі компоненти довкілля та здоров'я людей. Особливо гостро на території громади залишається проблема екологічно безпечного збирання, видалення побутових відходів, а також їх утилізації. Відсутність підприємств із переробки та утилізації промислових і побутових відходів, наявність несанкціонованих звалищ відходів, низький обсяг збору та утилізації ресурсоцінних фракцій обумовлюють значні екологічні проблеми у даній сфері. Тому проєкт Стратегії направлений на впровадження сучасних підходів та технологій в сфері управління відходами, зменшення негативного впливу побутових відходів на довкілля і здоров'я населення, запровадження стандартів ЄС щодо впровадження роздільного збору ПВ та сприяння у впровадженні екологічної культури громадянського суспільства. Зокрема, передбачені заходи щодо рекультивації сміттєзвалищ; організації централізованого збору побутових відходів, їх сортування та утилізація, модернізація технічного забезпечення сфери управління відходами.

5. **Ймовірний вплив на земельні ресурси**

Одним із важливих напрямків, зазначених у проєкті Стратегії є всебічний розвиток сільських територій, у тому числі органічного виробництва, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на ґрунти. Зокрема одним із головних завдань Стратегії є стимулювання підприємницької діяльності в громаді, у тому числі екобізнесу, що передбачає створення умов для розвитку аграрного бізнесу задля раціонального використання і збереження земельного фонду. Також проєкт Стратегії передбачає реалізацію наступних заходів: озеленення та заліснення території громади; ліквідація та рекультивація звалищ відходів, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на прилеглі земельні ресурси.

З метою зменшення виснаження орних земель та збереження родючого шару ґрунту. Тому у Стратегії до пріоритних напрямків розвитку громади віднесено екологічне виховання населення, підвищення екологічної культури в закладах освіти громади, у тому числі у питаннях щодо формування екологічно стабільних агроєкосистем.

6. **Ймовірний вплив на геологічне середовище.** Здійснення діяльності не виключатиме значні впливи на основні елементи геологічної структурно тектонічної будови та не викликатиме змін існуючих ендегенних і екзогенних явищ природного й техногенного походження (зсувів, селів, сейсмічного стану та інш.), а окремі заходи приведуть до покращення ситуації з зсувами.

7. **Ймовірний вплив на ландшафти.** Реалізація Стратегії сприятиме збереженню природного ландшафтного різноманіття. Упорядкування стихійних звалищ і мінімізація забруднення сприятиме покращенню естетичної якості території та забезпечить умови для відновлення природних екосистем, що позитивно впливатиме на сталий розвиток громади.

8. **Ймовірний вплив на біорізноманіття, природоохоронні території та об'єкти історико-культурної спадщини.**

Основною загрозою для біологічного та ландшафтного біорізноманіття є антропогенна діяльність. До скорочення ареалів існування різних видів флори і фауни призводить знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин, їх фрагментації та деградації (включаючи забруднення) у глобальній зміні клімату, екологічно незбалансованій експлуатації, поширенні чужерідних видів, розповсюдженні хвороб та шкідників.

Об'єкти ПЗФ на території громади - Регіональний ландшафтний парк Диканський (площа 11945 га). До складу регіонального ландшафтного парку «Диканський» входять 7 природоохоронних об'єктів: Фесенкові Горби — загальнозоологічний заказник, біля с. Писарівщина; Ялиновий гай — ботанічна пам'ятка природи, в с-ще Диканька; Бужковий гай — ботанічна пам'ятка природи (сmt. Диканька); Кочубеївські дуби — пам'ятка природи вікових дерев, біля (сmt. Диканька); Писарівщанський парк — парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва, біля с. Писарівщина; Відслонення пісковиків — геологічна пам'ятка природи, у с. Михайлівка (Брусія); Парасоцький ліс — ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення, поблизу с. Михайлівка. На території Диканської селищної територіальної громади розташовані об'єкти Смарагдової мережі - SiteCode: UA0000083 – Dykanskyi Regional Landscape Park.

Важливим питанням є підвищення рівня екологічної культури населення з залученням якомога більшої кількості жителів громади до різних екологічних акцій та заходів щодо збереження об'єктів екомережі, біорізноманіття тощо. Проєкт Стратегії сприятиме збереженню біорізноманіттю внаслідок реалізації заходів щодо захисту та ощадливого використання рекреаційного потенціалу територій, озеленення території, розвитку зеленого туризму, збільшення лісистості, створення нових паркових зон тощо. Зокрема у Стратегії визначено необхідність запровадження дієвих заходів збереження і розвитку лісових і

водних ресурсів громади, підвищення екологічної свідомості серед населення щодо збереження екологічно стійких природних комплексів, які відповідають заходам Регіональної схеми формування екологічної мережі Полтавської області (розпорядження Полтавської обласної державної адміністрації від 14.02.2022 № 58).

Крім того, важливим питанням для громади є збереження історико-культурного потенціалу громади, тому у Стратегії передбачено заходи щодо впорядкування пам'яток та об'єктів культурної спадщини громади.

9. Ймовірний **вплив на здоров'я населення** та інфраструктура - наслідки позитивні: поліпшення санітарно-епідеміологічної та санітарно-епізоотичної ситуації; поліпшення сфери охорони здоров'я, освіти, фізичної культури; поточний ремонт вулиць та тротуарів, ремонт мереж водопроводу та зливової каналізації; негативний вплив на стан здоров'я чи захворюваність населення не очікується. Ймовірний вплив на здоров'я населення Серед ризиків впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування можна віднести: якість атмосферного повітря на ділянках впливу автотранспорту та під час експлуатації проєктованих об'єктів. При реалізації проєктних рішень не очікуватиметься негативного впливу на здоров'я населення. Здійснення викидів забруднюючих речовин за умов дотримання гранично допустимих концентрацій не створюватиме факторів негативного впливу на здоров'я місцевого населення.

Утворені відходи організовано збиратимуться та направляються відповідно до призначення на видалення/ складування/ переробку/ знешкодження згідно чинних нормативних вимог. Рівні шуму, вібрації не повинні перевищувати гранично допустимі концентрації та норми допустимого впливу.

Висновки

Проведений аналіз стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану здоров'я мешканців Диканської селищної територіальної громади свідчить, що громада має значний природно-ресурсний, рекреаційний та екологічний потенціал, однак водночас стикається з низкою системних екологічних викликів, що потребують комплексного та стратегічного вирішення. До ключових проблем належать незадовільний стан систем водопостачання і водовідведення, замулення та деградація поверхневих водних об'єктів, недостатній рівень розвитку сучасної системи управління побутовими відходами, деградація ґрунтів, наявність техногенно забруднених територій, зниження рівня біорізноманіття, а також недостатня екологічна свідомість частини населення.

Аналіз можливого впливу реалізації Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року засвідчує, що її впровадження не призведе до значного негативного впливу на атмосферне повітря, водні ресурси, земельний фонд, біорізноманіття чи здоров'я населення. Навпаки, реалізація передбачених заходів матиме переважно позитивний або нейтральний екологічний ефект. Зокрема, модернізація систем водопостачання та водовідведення, реконструкція очисних споруд, впровадження роздільного

збору відходів, рекультивація звалищ, розвиток альтернативної енергетики, озеленення територій, підтримка органічного землеробства та збереження природоохоронних територій сприятимуть зменшенню техногенного навантаження на довкілля.

Особливе значення має те, що реалізація Стратегії створює передумови для покращення санітарно-епідеміологічної ситуації, зменшення ризиків виникнення екологообумовлених захворювань, підвищення якості питної води, покращення стану атмосферного повітря та формування безпечного життєвого середовища для населення. Крім того, Стратегія сприятиме розвитку екологічної культури мешканців громади та активізації участі громадськості у природоохоронних заходах.

У разі незатвердження Стратегії існує ризик поглиблення наявних екологічних проблем, зростання техногенного навантаження, погіршення стану водних ресурсів, подальшої деградації ґрунтів, накопичення відходів та втрати частини природного й рекреаційного потенціалу громади.

Отже, за результатами проведеного аналізу можна зробити Висновки, що реалізація Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року є екологічно допустимою, обґрунтованою та такою, що відповідає принципам сталого розвитку. Її впровадження забезпечить комплексне вирішення актуальних екологічних проблем громади, сприятиме покращенню якості довкілля, зміцненню здоров'я населення та підвищенню загального рівня комфортності проживання на території громади.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Найгострішими екологічними проблемами в Диканській селищній територіальній громаді: низький рівень централізованого водозабезпечення та водовідведення та необхідність модернізації очисних споруд, недостатній рівень вторинної переробки відходів, забруднення поверхневих водойм, наявність забруднень у децентралізованих джерелах водопостачання, наявність деградованих та малопродуктивних земель тощо. Узагальнена характеристика екологічних проблем на території Диканської селищної територіальної громади наведена в таблиці 7.

Таблиця 7 - Узагальнена характеристика екологічних проблем на території Диканської селищної територіальної громади

№	Проблема
1	Недостатній рівень забезпеченості віддалених сільських населених пунктів громади централізованим водопостачанням та водовідведенням. Відсутня система збору поверхневих талих та дощових вод, а також недостатній рівень очистки стічних вод через зношеність очисних споруд. Все це спричиняє забруднення підземних і поверхневих вод, та як результат створює ризики виникнення екологічно обумовлених захворювань від забруднених джерел водопостачання.
2	Управління промисловими та побутовими відходами. Неповністю відлажена система роздільного збору відходів. Наявність звалищ відходів, що необхідно рекультивувати. Недостатній рівень утилізації вторсировини. Недостатній рівень технічного забезпечення даної сфери. Відсутня комплексна система управління відходами у громаді, як і загалом у регіоні.
3	Неефективне використання земельних ресурсів. Надмірне використання хімічних засобів захисту рослин при вирощуванні с/г продукції, відсутність сівозмін тощо призводять до деградації ґрунтів, як і загалом в області. Негативним чинником є збільшення кількості деградованих земель під впливом природних і антропогенних чинників.
4	Забруднення поверхневих вод. Через недостатній рівень очистки стічних вод, хімізацію аграрного сектору, спостерігається високий рівень вмісту біогенних речовин у поверхневих водах, інтенсифікується процес евтрофікації водойм.
5	Наслідки воєнних дій на Україні. Недостатній рівень готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.
6	Енергетичні ризики. Низький рівень використання альтернативних джерел енергії, зокрема біоенергетичного потенціалу області.
7	Відсутність приросту чисельності населення, у тому числі за рахунок екологообумовлених захворювань. Низький рівень контролю якості харчових продуктів, питної води.

8	Проблеми природно-заповідного фонду та біорізноманяття, низький рівень лісистості. Скорочення ареалів існування різних видів флори і фауни внаслідок знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин, їх фрагментації та деградації (включаючи забруднення) у глобальній зміні клімату, екологічно незбалансованої експлуатації, поширення чужерідних видів, розповсюдження хвороб та шкідників. Низький рівень зеленого туризму.
9	Забруднення атмосферного повітря ґрунти викидами автотранспорту, промислових підприємств, звалищами відходів (у т.ч. парниковими газами).
10	Необхідність озеленення, збільшення біорізноманіття. Низький рівень зеленого туризму.
11	Низький рівень екологічної культури (екологічних знань) у представників бізнесу та населення. Недостатній рівень екологічної свідомості населення, зокрема у питаннях мінімізації забруднення довкілля, а також можливості отримання прибутку від вторинних та альтернативних джерел енергії. Недостатньо відлажена система екомоніторингу та екоконтролю.
12	Ризики забрудненням підземних водоносних горизонтів.
13	Низький рівень впровадження енергоефективних технологій, замкнутих циклів виробництва, установок для утилізації вторсировини

З метою комплексної оцінки екологічної ситуації, визначення основних проблем, потенційних можливостей та ризиків для подальшого розвитку громади проведено SWOT-аналіз. SWOT-аналіз є ефективним інструментом стратегічного планування, який дозволяє визначити сильні та слабкі сторони, а також можливості й загрози у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки. Результати аналізу можуть бути використані під час прийняття стратегічних, середньострокових та короткострокових управлінських рішень щодо вдосконалення екологічної політики громади та реалізації природоохоронних заходів.

Таблиця 8 - SWOT-аналіз екологічної ситуації в Диканській громаді

Сильні сторони	Слабкі сторони
Зручне географічне розташування та розвинене транспортно-логістичне сполучення.	Обмеженість фінансових коштів на забезпечення екологічної безпеки і створення відповідної інфраструктури.
Значний розвиток агропромислового комплексу, що надає фінансові прибутки. Наявність високопродуктивних земельних ресурсів.	Висока розореність сільськогосподарських угідь, наявність деградованих, ерозійно небезпечних угідь. Наявність об'єктів забруднення довкілля (у т.ч. викиди підприємств, автотранспорту, як наслідків - парникових газів). Наслідки воєнних дій на Україні
Значні можливості партнерської взаємодії бізнесу та влади задля покращення стану довкілля в населених пунктах	Незадіяність науково-технічного, виробничого потенціалу регіону для вирішення пріоритетних завдань щодо управління відходами на території громади
	Забруднення поверхневих і підземних вод, наявність техногенно забруднених

Наявність об'єктів ПЗФ, об'єктів Смарагдової мережі, природно-рекреаційного потенціалу, історичних об'єктів, водних ресурсів, лісових масивів, що дозволяє розвивати зелений туризм. Наявність біологічного та ландшафтного різноманіття (ліси, лісосмуги, річка Ворскла)	територій (звалищ ПВ), викиди парникових газів.
	Наявність на території громади карантинних рослин (амброзії полинолистої).
	Можливі ерозійні процеси
Наявність потенційно вільних територій для розвитку рекреації, об'єктів туризму.	Обмеженість об'єктів туристичної інфраструктури; низький рівень розвитку зеленого туризму.
	Недостатній захист рідких видів флори та фауни.
Наявність екологічних програм та проєктів громади, у тому числі направлених на формування екологічної свідомості населення. Створена система централізованого вивезення ПВ.	Недостатній рівень забезпеченості сільських населених пунктів громади централізованим водопостачанням та водовідведенням, необхідність реконструкції очисних споруд.
	Виникнення екологообумовлених захворювань, зокрема через наявність техногенно забруднених територій та забруднення питної води.
	Недостатній рівень екологічної свідомості населення, зокрема у питаннях мінімізації забруднення довкілля, а також можливості отримання прибутку від вторинних ресурсів та альтернативних джерел енергії. Недостатній рівень залучення у господарський обіг біоенергетичного потенціалу громади. Недостатнє усвідомлення населенням важливості охорони навколишнього природного середовища, збереження та відновлення природних екологічних систем.
	Наявність звалищ ПВ, що створюють екологічні та санітарно-гігієнічні загрози населенню, яке проживає поряд. Недостатній рівень роздільного збору ПВ. Необхідність модернізації технічного забезпечення сфери управління відходами громади.
Можливості	Загрози
Модернізація виробничих потужностей підприємств, встановлення новітніх технологій очистки шкідливих викидів від підприємств, екологізація підприємств відповідно міжнародних стандартів.	Недостатній рівень стимулювання підприємств впроваджувати екологоорієнтовані заходи. Складна демографічна ситуація. Зростання рівня захворюваності у населення внаслідок забруднення довкілля. Низький рівень екологічної свідомості населення.
Розвиток органічного землеробства, проведення заходів, спрямованих на охорону	Розораність сільськогосподарських угідь, що призводить до деградації земель та

земель, збереження і відтворення родючості ґрунтів.	створює загрозу екологічній та продовольчій безпеці громади.
Забезпечення населення громади питною водою нормативної якості в достатній кількості. Організація системи водопостачання та водовідведення в населених пунктах Драбинівської СТГ	Забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин (неочищеними / недоочищеними). Наявність у джерелах децентралізованого водопостачання підвищеного вмісту нітритів і нітратів, бактеріологічного забруднення.
Проведення робіт із розчистки поверхневих водойм.	Замулення поверхневих водойм, що призводить до підняття рівня ґрунтових вод та як наслідок - матеріальних збитків, виникнення соціальної напруги у місцях проживання людей, де мають місце падіння рівня ґрунтових вод, що пов'язано із порушеним балансовим використанням поверхневих вод.
Впровадження регіонального / місцевого плану управління відходами.	Невідлаженість системи управління побутовими відходами, як і загалом в області, накопичення великої їх кількості у місцях видалення відходів.
Оновлення рухомого складу всіх видів транспорту (модернізації об'єктів транспорту, оновлення рухомого складу громадського транспорту), зменшення викидів парникових газів.	Значні обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (близькість до кар'єрів), які сприяють підвищенню вмісту пилу житлових районів у населених пунктах громади. Збільшення викидів парникових газів, що створює загрози клімату.
Використання альтернативних джерел енергії. Збільшення частки використання енергії, що виробляється з відновлювальних джерел та інших альтернативних видів палива.	Енергетична загроза від недостатньої кількості енергетичних ресурсів та їх високої ціни. Недостатній рівень розвитку організаційно-економічного забезпечення системи використання альтернативних джерел енергії (зелених тарифів тощо). Зростання кількості аварійних ситуацій через значний ступінь зносу основних засобів об'єктів інфраструктури у галузі житлово-комунального господарства, у першу чергу систем теплопостачання, водопостачання і водовідведення.
Забезпечення належного рівня готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.	Загрози надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру внаслідок воєнних дій.
	Наслідки буреломи, сніголомів, вітровалів.
Зростання популярності сільського зеленого туризму, об'єктів культурної і архітектурної спадщини серед населення України та іноземних туристів.	Недостатній захист рідких видів флори та фауни, низький рівень лісистості території. Низький рівень обізнаності населення щодо цінності територій і об'єктів природно-заповідного фонду та стану довкілля.

<p>Реалізація та фінансування заходів і проєктів державних цільових та бюджетних програм, таких як Національні програми «Плану відновлення України», «Питна вода України», «Розвиток автомобільних доріг України» тощо.</p>	<p>Відсутність механізмів економічного стимулювання для створення нових об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>Зростання рівня захворюваності у населення внаслідок забруднення довкілля. Особлива загроза - виникнення екологообумовлених захворювань в зоні впливу техногенно забруднених територій.</p>
<p>Розвиток ринку вторинної переробки відходів. Можливості отримання додаткового прибутку від використання відходів як вторинних ресурсів.</p>	<p>Забруднення довкілля викидами та скидами звалищ відходів, на яких відсутня система захисту довкілля від забруднення, виникнення екологічних ризиків здоров'ю населення, що проживає поруч.</p>
<p>Можливість розвитку ММС з сусідніми громадами у сфері туризму, екології, переробки сировини</p>	

SWOT-аналіз екологічної ситуації підтвердив, що громада має вагомі передумови для сталого екологічного розвитку: вигідне географічне розташування, наявність природно-заповідного фонду, об'єктів Смарагдової мережі, значних лісових і водних ресурсів, потенціал для розвитку зеленого туризму, аграрного сектору та альтернативної енергетики.

Водночас стримуючими факторами залишаються обмеженість фінансових ресурсів, зношеність інженерної інфраструктури, недостатній рівень централізованого водопостачання у сільських населених пунктах, наявність несанкціонованих звалищ, деградація земельних ресурсів та ризики, пов'язані з наслідками воєнних дій.

Прийняття даного документу державного планування не впливатиме негативно на екологічну ситуацію Диканської селищної територіальної громади та не посилюватиме вже наявні екологічні проблеми даної території, як і Полтавської області загалом, а навпаки, сприятиме їх вирішенню.

До основних проблем Диканської селищної територіальної громади можна віднести **проблеми якісного водопостачання та водовідведення**. Джерелом централізованого питного водопостачання Диканської ТГ є підземні води, які відносяться до водоносного горизонту у відкладах канівської та бучацької серії еоцену (залягання водоносних горизонтів на глибинах 45-120 м). Частина населення використовує ґрунтові води через шахтні колодязі та неглибокі свердловини. Централізоване водовідведення на території громади наявне тільки у с-ще Диканька. Очисні споруди наявні за межами с-ще Диканька (на відстані 1,5 км), які **потребують реконструкції** (на даний час функціонують поля фільтрації, у 2024 році проведено ремонт дамби). У Стратегії передбачено заходи щодо модернізації та розширення необхідних інфраструктурних об'єктів водопостачання та водовідведення, забезпечення якісного питного водопостачання.

Актуальними питаннями для Диканської селищної територіальної громади є **покращення якості поверхневих вод**. Значна територія поверхневих водойм

замулилася, заросла болотною рослинністю та чагарниками, втратила своє природне значення, а тому об'єкти потребують регулювання та розчистки русел, відновлення водності. Тому у проєкті Стратегії визначено заходи щодо проведення інвентаризації земель та водних об'єктів, відновлення і підтримання гідрологічного стану водних ресурсів громади.

У сфері **управління відходами** ситуація на території Диканської селищної територіальної громади **потребує особливої уваги**. Із щорічного обсягу утворених відходів, лише близько 5-7% знаходять подальше застосування, як вторинні сировинні ресурси. У зв'язку із вищевикладеним, виникає нагальна потреба удосконалення роботи у напрямку організації вторинної переробки відходів.

Території з природоохоронним статусом. Об'єкти ПЗФ на території громади - Регіональний ландшафтний парк Диканський (площа 11945 га). До складу регіонального ландшафтного парку «Диканський» входять 7 природоохоронних об'єктів: Фесенкові Горби — загальнозоологічний заказник, біля с. Писарівщина; Ялиновий гай — ботанічна пам'ятка природи, в с-ще Диканька; Бузковий гай — ботанічна пам'ятка природи (сmt. Диканька); Кочубеївські дуби — пам'ятка природи вікових дерев, біля (сmt. Диканька); Писарівщанський парк — парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва, біля с. Писарівщина; Відслонення пісковиків — геологічна пам'ятка природи, у с. Михайлівка (Брусія); Парасоцький ліс — ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення, поблизу с. Михайлівка. Поза межами регіонального ландшафтного парку «Диканський» знаходиться 1 природоохоронний об'єкт: Пустовітка – пам'ятка природи ботанічна.

На території Диканської селищної територіальної громади розташовані об'єкти Смарагдової мережі - SiteCode: UA0000083 – Dykanskyi Regional Landscape Park. Тому важливим питанням у проєкті Стратегії було збереження та розширення об'єктів ПЗФ, формування екологічної свідомості населення щодо збереження об'єктів ПЗФ та екомережі, біорізноманіття з метою унеможливлення негативного впливу населення громади на дані об'єкти. Також проєкт Стратегії опосередковано сприятиме збереженню біорізноманіттю внаслідок озеленення території, розвитку зеленого туризму, збільшення паркових зон на території громади, збільшення лісистості тощо.

Висновки

Проведений аналіз екологічних проблем Диканської селищної територіальної громади свідчить про наявність низки системних викликів, що потребують комплексного та послідовного вирішення на стратегічному рівні. Найбільш актуальними для громади залишаються питання забезпечення населення якісною питною водою, модернізації систем централізованого водопостачання та водовідведення, реконструкції очисних споруд, удосконалення системи поводження з побутовими відходами, збереження та відновлення поверхневих водних об'єктів, раціонального використання

земельних ресурсів, зменшення техногенного навантаження на довкілля, підвищення енергоефективності та розвитку альтернативної енергетики.

Окрему увагу необхідно приділити ризикам впливу на здоров'я населення, які безпосередньо пов'язані з екологічним станом території. До таких ризиків належать можливе забруднення підземних і поверхневих вод, недостатня якість питної води у децентралізованих джерелах водопостачання, наявність несанкціонованих звалищ, деградація ґрунтів, забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту та підприємств. У сукупності ці чинники можуть спричиняти зростання екологообумовлених захворювань та негативно впливати на якість життя мешканців громади.

Водночас аналіз засвідчує, що прийняття та реалізація Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року не лише не посилять наявні екологічні проблеми, а навпаки стане дієвим інструментом їх мінімізації. Передбачені Стратегією заходи спрямовані на створення сучасної системи управління відходами, покращення якості водних ресурсів, відновлення деградованих земель, впровадження енергоефективних технологій, розвиток альтернативних джерел енергії, озеленення територій та формування екологічно відповідальної поведінки населення.

Особливого значення набуває збереження територій з природоохоронним статусом, зокрема регіонального ландшафтного парку «Диканський», об'єктів природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі. Реалізація Стратегії створює передумови для посилення охорони цих територій, збереження біорізноманіття, розширення рекреаційного потенціалу та розвитку зеленого туризму. Передбачені заходи щодо озеленення, збільшення лісистості, екологічної просвіти населення та контролю за використанням природних ресурсів сприятимуть зменшенню антропогенного навантаження на цінні природні комплекси.

Важливим результатом реалізації Стратегії стане також підвищення рівня екологічної безпеки громади в умовах сучасних викликів, зокрема наслідків воєнних дій, енергетичних ризиків та кліматичних змін. Запровадження комплексного екологічного моніторингу, розвиток місцевої екологічної політики та посилення інституційної спроможності громади дозволять забезпечити більш ефективне управління природними ресурсами.

Отже, за результатами аналізу можна зробити Висновки, що реалізація документа державного планування є екологічно доцільною, обґрунтованою та такою, що відповідає принципам сталого розвитку. Її впровадження сприятиме вирішенню ключових екологічних проблем громади, мінімізації ризиків для здоров'я населення, збереженню природоохоронних територій та створенню безпечного і комфортного середовища для проживання мешканців Диканської селищної територіальної громади.

Таблиця 9 - Екологічні проблеми Диканської селищної територіальної громади та можливі шляхи їх вирішення

<i>Екологічні проблеми</i>	<i>Цілі екологічної політики</i>	<i>Шляхи вирішення</i>
Забруднення атмосферного повітря	чисте атмосферне повітря	реалізація заходів щодо: енергозбереження, зменшення втрат теплової енергії при її транспортуванні до споживачів; зменшення витрат енергетичних ресурсів; розвитку альтернативної та відновлювальної енергетики; озеленення та заліснення громади; екологічного виховання населення, підвищення екологічної культури та популяризація відновлювальних джерел енергії опосередковано сприятимуть зменшенню викидів забруднюючих речовин від населення.
Забруднення, захаращення поверхневих вод	якісні водні ресурси	передбачається: відновлення природного стану поверхневих водойм в громаді; реконструкція та ремонт існуючих мереж водопостачання та водовідведення, модернізація системи очистки стічних вод; підвищення екологічної культури і управління.
Накопичення побутових та промислових відходів	запровадження системи управління відходами	створення ефективної системи управління відходами, що відповідає сучасним потребам екологічної безпеки; ліквідація та рекультивація сміттєзвалищ відходів; забезпечення роздільного збирання ПВ та направлення вторинної сировини на переробку; покращення технічного забезпечення сфери управління відходами; підвищення обізнаності мешканців громади щодо належного управління відходами, підвищення екологічної культури і управління.
Забруднення ґрунтів	невиснажені родючі ґрунти, зменшення деградації ґрунтів, зменшення площ техногенно забруднених територій	стале, невиснажливе використання земельних ресурсів територіальної громади, екологізація землеробства, підвищення екологічної культури і управління.
Зменшення біологічного та ландшафтного різноманіття	відновлене біологічне та ландшафтне різноманіття	розвиток екомережі та збереження біорізноманіття; захист та ощадливе використання рекреаційного потенціалу територій; створення нових/відновлення існуючих туристичних об'єктів та рекреаційних зон; покращення туристичної привабливості громади, створення та відновлення екостежок, екомаршрутів; розвиток зеленого туризму; озеленення громади; підвищення рівня екологічної культури населення з залученням якомога більшої кількості жителів громади до різних екологічних акцій та заходів щодо збереження об'єктів екомережі, біорізноманіття; забезпечення ліквідації регульованих шкідливих організмів фіто-санітарними заходами.
Зменшення площі зелених насаджень	озеленення території, відновлення лісів	озеленення та збільшення паркових територій населених пунктів Диканської територіальної громади; відтворення лісів, підвищення рівня екологічної культури і екологічного управління.

Ризики виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру	запроваджена система попередження надзвичайних ситуацій	попередження надзвичайних ситуацій; ознайомлення населення з можливими ризиками виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру; підвищення екологічної культури і управління.
---	---	---

**5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ
ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА
ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ,
ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ
ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ
ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ
ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ**

Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (№ 1264-ХІІ від 25.06.91, зі змінами) визначено, що місцеві ради несуть відповідальність за стан навколишнього природного середовища на своїй території і в межах своєї компетенції:

а) забезпечують реалізацію екологічної політики України, екологічних прав громадян;

б) дають згоду на розміщення на своїй території підприємств, установ і організацій у порядку, визначеному законом;

в) затверджують з урахуванням екологічних вимог проекти планування і забудови населених пунктів, їх генеральні плани та схеми промислових вузлів;

г) видають (переоформлюють, видають дублікати, припиняють дію) дозволи на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення у випадках, передбачених законом;

д) затверджують місцеві екологічні програми;

е) організують вивчення навколишнього природного середовища;

є) створюють і визначають статус резервних, в тому числі й валютних, фондів для фінансування програм та інших заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

з) забезпечують інформування населення про стан навколишнього природного середовища, функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем;

и) організують роботу по ліквідації екологічних наслідків аварій, залучають до цих робіт підприємства, установи та організації, незалежно від їх підпорядкування та форм власності, і громадян;

і) приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні;

ї) здійснюють контроль за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Засади екологічної політики України визначено Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Закон передбачає інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку.

Відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№ 722/2019 від 30.09.2019) в місцевих програмних документах має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року.

Стратегічні цілі спрямовані на підвищення рівня екологічної безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні визначені розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 року № 1363 «Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року» та від 30 травня 2024 року № 483-р Про схвалення Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2026 роках».

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (№ 2354-VIII від 20.03.2018).

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII встановлює правові та організаційні засади оцінки будь-яких наслідків планованої діяльності для довкілля, в тому числі наслідків для безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, повітря, води, клімату, ландшафту, природних територій та об'єктів, історичних пам'яток та інших матеріальних об'єктів чи для сукупності цих факторів, а також наслідків для об'єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів. Виконання норм Закону № 2059-VIII спрямоване на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021 року 2021 № 443-р визначені наступні цілі: 62 – формування у суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва; – забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України; – інтеграція екологічної політики до усіх сфер соціально-економічного розвитку України; – зниження екологічних ризиків та мінімізація їх впливу на екосистеми і здоров'я українців; – удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

Правові засади у сфері операції з управління відходами забезпечуються Законом України «Про управління відходами» » від 20.06.2022 № 2320-IX та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та операцій з управління відходами. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері управління відходами визначаються статтею 26 Закону України «Про управління відходами». Закон регламентує правові, організаційні, економічні засади діяльності щодо запобігання утворенню, зменшення обсягів утворення відходів, зниження негативних наслідків від діяльності з управління відходами, сприяння підготовці відходів до повторного використання, рециклінгу і відновленню з метою запобігання їх негативному впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище. Закон № 2320-IX визначає, що основними цілями державної політики у сфері запобігання утворенню та управління відходами є:

- захист здоров'я людей та навколишнього природного середовища від негативного впливу відходів;
- здійснення заходів у сфері управління відходами без загрози здоров'ю людей та спричинення шкоди навколишньому природному середовищу в межах встановлених нормативів шкідливого впливу фізичних факторів;
- дотримання ієрархії управління відходами;
- запровадження розширеної відповідальності виробника.

Необхідно врахувати вимоги Національного плану управління відходами до 2033 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 року № 1353-р.

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України та іншими законодавчими актами, розробленими для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів. Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04 червня 2017 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07 лютого 2017 року № 1830-VIII, яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування. Основне чинне екологічне законодавство та норми у сфері користування водними ресурсами: постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 року № 321 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування»; постанова Кабінету

Міністрів України від 11 вересня 1996 року № 1100 «Про П Відповідно до внесених змін до ст. 49 Водного кодексу України дозвіл на спеціальне водокористування видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства (Державне агентство водних ресурсів України).

Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується»; Водна стратегія України на період до 2050 року схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09 грудня 2022 року № 1134. наказ Міністерства охорони здоров'я України від 12 травня 2010 року № 400 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»»; наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 05 березня 2021 року № 173 «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами»; постанова Кабінету Міністрів України від 18 грудня 1998 року № 2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів».

До основних нормативно-правових актів у сфері екології та користування водними ресурсами належать:

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» (від 13.03.2002 р. №321, зі змінами);

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується» (від 11.09.1996 р. № 1100, зі змінами);

- Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.1996 р. № 1100 «Про затвердження Порядку розроблення нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та перелік забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується»;

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» (від 18.12.1998р. № 2024, зі змінами);

- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 12.05.2010 р. № 400 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до питної води, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10).

Правове та інституційне регулювання, ключові екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря визначено Законом України «Про охорону атмосферного повітря». Основне чинне законодавство та норми у сфері захисту атмосферного повітря: постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 року № 300 «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря»; постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 року № 302 «Про затвердження Порядку

проведення робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку суб'єктів господарювання, які отримали такі дозволи»; постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2001 року № 1655 «Про затвердження Положення про порядок здійснення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»; посібник з інвентаризації джерел викидів в атмосферне повітря (далі – Посібник ЄМЕП/ЄЕА), яким рекомендовано максимально допустимі концентрації та «можливі рівні безпечного ефекту» для забруднюючих речовин в атмосферному повітрі для заселених територій.

Серед основних нормативно-правових актів у галузі охорони атмосферного повітря є:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2001 р. N 1655 «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 р. N 302 «Про затвердження Порядку проведення робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку суб'єктів господарювання, які отримали такі дозволи»;

- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 14.01.2020 № 52 «Про затвердження гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць»;

- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.96 № 173 «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів»

Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. № 2456-ХІІ регламентує правові основи організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду України, відтворення його природних комплексів та об'єктів, які повинні бути враховані при розробці документів державного планування. Законом № 2456-ХІІ визначено, що збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом:

- встановлення заповідного режиму;
- організації систематичних спостережень за станом заповідних природних комплексів та об'єктів;

- проведення комплексних досліджень з метою розробки наукових основ їх збереження та ефективного використання;

- додержання вимог щодо охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності, розробки проектної і проектнопланувальної документації, землевпорядкування, лісовпорядкування, здійснення оцінки впливу на довкілля;

- запровадження економічних важелів стимулювання їх охорони;

- здійснення державного та громадського контролю за додержанням режиму їх охорони та використання;

- встановлення підвищеної відповідальності за порушення режиму їх охорони та використання, а також за знищення та пошкодження заповідних природних комплексів та об'єктів;
- проведення широкого міжнародного співробітництва у цій сфері;
- проведення інших заходів з метою збереження територій та об'єктів природнозаповідного фонду.

Водночас території та об'єкти природно-заповідного фонду можуть використовуватися у природоохоронних, науково-дослідних, освітньо-виховних, оздоровчих та інших рекреаційних цілях, а також для потреб моніторингу навколишнього природного середовища.

Закон України «Про рослинний світ» від 09.04.1999 р. № 591-XIV встановлює основні вимоги до охорони, використання та відтворення рослинного світу під час здійснення діяльності, яка впливає на стан його охорони, використання та відтворення. Серед них:

- збереження природної просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності об'єктів рослинного світу;
- збереження умов місцезростання дикорослих рослин і природних рослинних угруповань;
- науково обґрунтованого, невиснажливого використання природних рослинних ресурсів;
- здійснення заходів щодо запобігання негативному впливу господарської діяльності на рослинний світ;
- охорони об'єктів рослинного світу від пожеж, захист від шкідників і хвороб;
- здійснення заходів щодо відтворення об'єктів рослинного світу;
- регулювання поширення та чисельності дикорослих рослин і використання їх запасів з врахуванням інтересів охорони здоров'я населення.

Закон України «Про тваринний світ» від 13.12.2001 р. № 2894-III регламентує здійснення заходів щодо охорони, науково обґрунтованого, невиснажливого використання і відтворення тваринного світу. Згідно із Законом № 2894-III під час здійснення будь-якої діяльності, яка може вплинути на середовище існування диких тварин та стан тваринного світу, повинно забезпечуватися дотримання таких основних вимог і принципів:

- збереження умов існування видового і популяційного різноманіття тваринного світу в стані природної волі;
- недопустимість погіршення середовища існування, шляхів міграції та умов розмноження диких тварин;
- збереження цілісності природних угруповань диких тварин;
- додержання науково обґрунтованих нормативів і лімітів використання об'єктів тваринного світу, забезпечення невиснажливого їх використання, а також відтворення;
- раціональне використання корисних властивостей і продуктів життєдіяльності диких тварин;

- платність за спеціальне використання об'єктів тваринного світу;
- регулювання чисельності диких тварин в інтересах охорони здоров'я населення і запобігання заподіяння шкоди довкіллю, господарській та іншій діяльності;

- урахування результатів оцінки впливу на довкілля об'єктів господарської та іншої діяльності, які можуть негативно впливати на стан тваринного світу.

Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 р. № 1805-III регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560-XII від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст.4). В разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст.21). Також в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-VIII від 23.05.2017).

Основні принципи забезпечення сталого ведення та управління лісовим і мисливським господарством, збереження біорізноманіття визначені Лісовим Кодексом України, Законами України Про природно-заповідний фонд», «Про тваринний світ», «Про рослинний світ», Державною стратегією управління лісами України до 2035 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 року № 1777-р.

Україна взяла на себе міжнародні обов'язки у сфері збереження та збалансованого використання біорізноманіття, підписавши понад 50 міжнародних багатосторонніх угод. Серед них:

- Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;

- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м. Рамсар, Іран, 1971 р.);

- Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція) (Берн, 1979 р.);

- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);

- Угоди про збереження кажанів в Європі (1991р.);

- Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р.);
- Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995 р.);
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996 р.);
- Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), що є чинною в Україні з 1 липня 1999 р. та інші.

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення – Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року.

Основними міжнародними правовими документами, ратифікованими Україною, що стосуються Стратегії, є:

- Закон України «Про ратифікацію Рамкової конвенції ООН про зміну клімату» від 29 жовтня 1996 р. № 435/96-ВР;
- Закон України «Про ратифікацію Конвенції про охорону біологічного різноманіття» від 29 листопада 1994 р. № 257/94-ВР;
- Закон України «Про приєднання України до Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття» від 12 вересня 2002 р. № 152-IV;
- Закон України «Про ратифікацію Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля» від 6 липня 1999 р. № 832-XIV;
- Закон України «Про ратифікацію Європейської ландшафтної конвенції» від 7 вересня 2005 р. № 2831-IV;
- Закон України «Про приєднання України до Бернської Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ, існуючих в Європі» від 29.10.96 № 436/96-ВР.

Крім того, Стратегія орієнтована на виконання зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному рівні, зокрема:

- Директивою № 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи;
- Директивою № 2004/107/ЄС про миш'як, кадмій, ртуть, нікель і поліциклічні ароматичні вуглеводні в атмосферному повітрі;
- Директивою № 2008/98/ЄС про відходи;
- Директивою № 1999/31/ЄС про захоронення відходів зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003;

- Директивою № 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики зі змінами і доповненнями, внесеними Рішенням № 2455/2001/ЄС і Директивою 2009/31/ЄС;
- Директивою № 2007/60/ЄС про оцінку та управління ризиками затоплення;
- Директивою № 2009/147/ЄС про захист диких птахів;
- Директива № 92/43/ЄС про збереження природного середовища існування, дикої флори та фауни, зі змінами і доповненнями, внесеними Директивами №№ 97/62/ЄС, 2006/105/ЄС та Регламентом (ЄС) № 1882/2003.

Стратегія відповідає засадам основного нормативно-правового документу, що визначає засади екологічної політики в Україні – Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (ухвалено Верховною Радою України 28 лютого 2019 року).

Загалом, відповідно до нормативно-правової бази України, проєкт Стратегії відповідає ряду зобов'язань:

- забезпечення пріоритетності вимог екологічної безпеки, обов'язковості додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- виконання заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
- проєктне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;
- формування динамічного урівноваженого стану довкілля, що забезпечуватиме екологічне, санітарно-безпечне середовище для життєдіяльності населення;
- забезпечення реалізації заходів, пов'язаних зі збереженням та поліпшенням стану поверхневих та підземних водних ресурсів, земельних ресурсів, у тому числі ПЗФ.
- забезпечення загальної доступності Стратегії та самого звіту СЕО відповідно до вимог Законів України «Про доступ публічної інформації» і «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом розміщення на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування.

Проєктні рішення документа державного планування (ДДП) сформовано з урахуванням вимог природоохоронного законодавства України, зокрема положень Закону України «Про охорону навколишнього природного

середовища», а саме принципів, визначених статтею 3 щодо основ державної політики у сфері охорони довкілля.

Під час підготовки документа державного планування враховано низку екологічних зобов'язань та вимог, визначених на державному й міжнародному рівнях. Зокрема, забезпечено:

1. пріоритетне дотримання вимог екологічної безпеки, екологічних нормативів, стандартів та встановлених обмежень щодо використання природних ресурсів;

2. реалізацію заходів, спрямованих на створення безпечних умов для життя та здоров'я населення, а також застосування превентивних підходів у сфері охорони довкілля;

3. відсутність заходів, які передбачають виснаження або вилучення невідновлюваних природних ресурсів;

4. збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, підтримання цілісності природних комплексів та екосистем;

5. узгодження екологічних, соціальних та економічних інтересів громади на основі комплексного міждисциплінарного підходу, що включає використання екологічних, технічних, соціальних і природничих досліджень, а також прогнозування стану довкілля у межах процедури стратегічної екологічної оцінки (СЕО);

6. відкритість і доступність матеріалів документа державного планування та звіту про СЕО відповідно до вимог законодавства у сфері доступу до публічної інформації. Проект документа та звіт СЕО підлягають оприлюдненню через Єдиний реєстр стратегічної екологічної оцінки, офіційний вебсайт замовника, а також у публічних місцях населених пунктів для забезпечення громадського обговорення та врахування пропозицій і зауважень громадськості;

7. обґрунтоване визначення допустимого рівня впливу планованої діяльності на компоненти навколишнього природного середовища;

8. оцінювання рівня антропогенного навантаження на територію та сукупного впливу факторів, що можуть негативно позначатися на екологічному стані громади;

9. застосування механізмів відповідальності та стимулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища;

10. використання результатів моніторингу стану довкілля для вдосконалення природоохоронних заходів і посилення позитивного екологічного ефекту;

11. дотримання повноважень органів місцевого самоврядування у сфері охорони довкілля відповідно до статті 19 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища». Зокрема, виконавчі органи місцевих рад забезпечують реалізацію екологічної політики на місцевому рівні, координують діяльність підприємств та установ, організовують розроблення місцевих екологічних програм, здійснюють управління відходами, забезпечують

інформування населення про стан довкілля, сприяють екологічній освіті та беруть участь у створенні об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

Аналіз вищезазначених документів показує, що при розробці Стратегії вимоги та рекомендації нормативно правових актів було в основному враховано.

Враховуючи результати аналізу, можна зробити висновок, що Стратегії відповідає цілям екологічної політики, встановлених на національному та місцевому рівнях; враховує більшість з них і пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3- 5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Відповідно до «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 №296, наслідками для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вважаються будь-які можливі впливи на рослинний і тваринний світ, біорізноманіття, ґрунти, надра, кліматичні умови, атмосферне повітря, водні ресурси, ландшафти, природні території та об'єкти, безпеку життєдіяльності населення, стан здоров'я людей, матеріальні цінності, об'єкти культурної спадщини, а також взаємозв'язок між цими складовими.

Вторинні наслідки проявляються у позитивних ефектах, пов'язаних із залученням громадськості до процесу ухвалення рішень та забезпеченням прозорості відповідних процедур.

Кумулятивні наслідки характеризуються поступовим накопиченням шкідливих речовин у організмах людей, тварин і рослин у результаті тривалого впливу або використання певних факторів. Імовірність того, що реалізація Стратегії спричинить подібні впливи, які окремо матимуть незначний характер, але в сукупності можуть створити суттєвий кумулятивний ефект для довкілля чи здоров'я населення, оцінюється як низька.

Синергічні наслідки виникають у випадках, коли взаємодія кількох факторів формує значно сильніший сумарний ефект, ніж дія кожного з них окремо.

Узагальнені результати оцінки основних впливів на довкілля та заходів щодо їх мінімізації, визначені експертною групою під час проведення стратегічної екологічної оцінки проекту Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року, наведені у таблиці 10.

Таблиця 10 - Оцінка ймовірного впливу від прийняття документу державного планування на довкілля

Чи може реалізація ДДП спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймо-вірно	Ні	
<i>Атмосферне повітря</i>				
Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			+	Зменшення викидів від спалювання за рахунок розвитку системи використання альтернативних джерел енергії, енергозбереження
Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?			+	

Погіршення якості атмосферного повітря?			+	Озеленення та заліснення території громади, збільшення паркових зон сприятиме очищенню атмосферного повітря від викидів автотранспорту, підприємств
Появу джерел неприємних запахів?			+	
Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			+	
<i>Водне середовище</i>				
Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			+	
Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			+	Передбачається реконструкція систем водопостачання, збільшення обсягу централізованого водопостачання та водовідведення
Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			+	
Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			+	
Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			+	
Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			+	
Забруднення підземних водоносних горизонтів?			+	
<i>Відходи</i>				
Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів?			+	Пріоритетним напрямком Стратегії є вирішення проблем у сфері управління відходами, стимулювання роздільного збору ПВ, що сприятиме зменшенню обсягів відходів
Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			+	
Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами?			+	Ліквідація та рекультивация звалищ відходів, сприятиме зменшенню наявності техногенно забруднених територій у громаді
Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			+	
<i>Земельні ресурси</i>				
Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?			+	Підтримка органічного землеробства сприятиме формуванню сталих агроєкосистем
Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			+	
Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			+	
Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			+	

<i>Біорізноманіття</i>				
Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			+	У Стратегії визначені заходи щодо розвитку екомережі та збереження біорізноманіття
Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			+	У Стратегії визначена необхідність контролю за господарською діяльністю підприємств, які можуть здійснювати негативний вплив на об'єкти ПЗФ (під час будівництва необхідним є проходження процедури ОВД, постмоніторингу)
Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			+	
Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			+	У Стратегії передбачені заходи щодо збереження та підтримки об'єктів історико-культурної спадщини
<i>Населення та інфраструктура</i>				
Вплив на стан забезпечення робочими місцями населення?	+			Передбачається збільшення робочих місць за рахунок соціально-економічного розвитку громади
Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			+	Розвиток транспортної мережі відповідно державних програм, зокрема «Розвиток автомобільних доріг України»
Вплив на фінансово-економічне забезпечення району?	+			Позитивний за рахунок розвитку зеленого туризму, різних секторів економіки, у тому числі і екологієорієнтованих (утилізація відходів, використання відновлювальних джерел тощо).
Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			+	Опосередкованим результатом реалізації заходів Стратегії є зменшення екологієобумовлених захворювань населення громади.
<i>Екологічне управління та моніторинг</i>				
Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			+	
Погіршення екологічного моніторингу?			+	
Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			+	Забезпечення належного рівня готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру
Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			+	
<i>Інше</i>				
Підвищення рівня використання будь-якого виду вторинних ресурсів?	+			Передбачено підтримку системи роздільного збору відходів
Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			+	

Серед ключових наслідків реалізації Стратегії, а також з огляду на період її реалізації, доцільно зробити наступні висновки щодо ймовірного впливу Стратегії на довкілля.

Вплив на атмосферне повітря: не передбачається погіршення стану атмосферного повітря. Стратегія не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів у атмосферне повітря.

Стратегія передбачає реалізацію завдань, спрямованих на покращення якості атмосферного повітря: зменшення рівня забруднення атмосферного повітря, зокрема через ремонт автомобільних доріг.

Вплив на водні ресурси: Стратегія не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Стратегія передбачає будівництво, реконструкція, ремонт об'єктів водопостачання та водовідведення у громаді, що приведе до покращення стану водних ресурсів. Передбачається відновлення та оздоровлення водних екосистем та навколородних ландшафтів, поліпшення якості поверхневих вод. Тому реалізація Стратегії має призвести до покращення стану водних ресурсів.

Відходи: сортування побутових відходів з вилученням вторинної сировини дозволить не допускати суттєвого збільшення обсягів їх накопичення. Крім того, Стратегія не передбачає змін у структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель. Стратегія передбачає упорядкування сміттєзвалищ на території громади та забезпечення надання якісних послуг зі збирання та вивезення побутових відходів. Дані заходи приведуть до покращення управління відходами та зменшення їх кількості та накопичення.

Вплив на земельні ресурси: внаслідок реалізації Стратегії не передбачається будь-якого посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів, змін у топографії або у характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози.

Вплив на біорізноманіття та рекреаційні зони: в Стратегії не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття. Натомість позитивний вплив на збереження біорізноманіття буде досягнений внаслідок облаштування туристичної інфраструктури та розвитку видів туризму (культурно-пізнавальний, екологічний, спортивний, пригодницький, релігійний тощо).

Вплив планованої діяльності на території та об'єкти природно-заповідного фонду. В Стратегії не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на об'єкт природно-заповідного фонду. Натомість, реалізація запланованих Стратегією заходів сприятиме раціональному використанню природних ресурсів, збереженню цінних природних комплексів та ландшафтів, біологічного різноманіття, у тому числі природно-заповідного фонду.

Вплив на культурну спадщину: охорона, збереження об'єктів культурної спадщини; охорона, збереження елементів нематеріальної культурної спадщини матиме позитивний вплив. Позитивний вплив на збереження біорізноманіття

буде досягнений внаслідок облаштування туристичної інфраструктури та розвитку видів туризму (культурно-пізнавальний, екологічний, спортивний, пригодницький, релігійний тощо).

Вплив на населення та інфраструктуру: Стратегія не передбачає появу нових ризиків на стан здоров'я чи захворюваність населення. Поліпшення санітарно-епідеміологічної та санітарно-епізоотичної ситуації на території громади; реконструкція та ремонт об'єктів комунальної інфраструктури, поліпшення системи охорони здоров'я, освіти, фізичної культури, екологічної ситуації позитивно вплине на загальні покращення умов життя і діяльності громадян. Передбачається здійснення ремонтів та реконструкції будівель бюджетних закладів, соціальної сфери із впровадженням енергозберігаючих заходів.

Екологічне управління, моніторинг: Стратегія не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в сфері екологічної безпеки, натомість передбачено покращення управління відходами та підвищення енергоефективності управління міським господарством. Зокрема заплановано впровадження системи енергоменеджменту у громаді.

Кумулятивний вплив: ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, відсутня.

Транскордонний вплив під час реалізації заходів Стратегії відсутній. Таким чином, реалізація Стратегії не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля.

Таким чином, реалізація багатьох заходів та завдань Стратегії може призвести до покращення екологічної ситуації в громаді.

Ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих негативних впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть кумулятивний чи синергійний вплив, відсутня.

У разі реалізації запланованих заходів Стратегії можна очікувати позитивного кумулятивного і синергійного ефектів покращення стану довкілля та здоров'я населення у середньо- і довгостроковій перспективі.

Таблиця 11 - Підсумки по визначеним ключовим негативним (тимчасовим) наслідкам та заходам по їх пом'якшенню

Сфера охорони довкілля	Питання	Завдання / можливий потенційний вплив	Заходи по скороченню негативного впливу
Стан атмосферного повітря	1. Викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел	Заходи Стратегії (реалізація планової діяльності, що підлягає ОВД), будуть проходити процедуру оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства України.	<p>Проектом Стратегії передбачається:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. зниження викидів парникових газів від звалищ відходів за рахунок їх рекультивациі, зменшення видалення відходів та залучення коштів на розвиток ринку вторсировини; 2. підвищення енергоефективності громадських будівель, заходи з енергозбереження (відповідно імплементація Директиви ЄС про енергоефективність в Україні); 3. використання альтернативних джерел енергії; 4. заходи з озеленення населених пунктів громади з метою покращення стану атмосферного повітря громади; 5. забезпечення заходів щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки; 7. екологічне виховання населення, підвищення екологічної культури та популяризація відновлювальних джерел енергії опосередковано сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин від населення.
	2. Викиди забруднюючих речовин від автотранспорту	Проект ДДП передбачає реалізацію основних завдань, спрямованих на зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних і нестаціонарних джерел, поліпшення якості атмосферного повітря, зокрема у рамках: підтримки екологічного бізнесу; підтримки зеленого туризму; озеленення території; зменшення викидів від джерел спалювання за рахунок заходів енергоощадливості та енергоефективності, використання більш екологічних видів палива (зокрема альтернативних джерел).	

Стан поверхневих водних ресурсів	<p>Забруднення поверхневих водних ресурсів. Потенційними джерелами забруднення є:</p> <p>1. скиди каналізаційних стічних вод. Особливу небезпеку створюють скинуті недоочищені / неочищені стоки;</p>	<p>Проект Стратегії передбачає реалізацію основних завдань, спрямованих на: збільшення обсягу водопостачання та водовідведення на території громади, зменшення обсягів скиду недоочищених стічних вод, а також передбачено капітальний ремонт водопроводів. Без реалізації даних завдань проекту ДДП продовжуватиметься існуюча ситуація щодо надходження: хімічного (нітрати, нітроти, азот амонійний, фосфати, СПАР, ХСК, БСК₅, зважені речовини, нафтопродукти) та бактеріального забруднення до поверхневих вод. Основна проблема існуючої ситуації - евтрофікація водоймищ, як наслідок гине біота водоймищ, втрачається здатність до самоочищення; посилюються ризики здоров'ю населення від споживання риби, рекреації (купання) тощо.</p>	<p>У проекті Стратегії враховані завдання щодо збільшення чисельності населення, охопленим централізованим водопостачанням та водовідведенням на території громади, модернізація системи водовідведення та очистки стічних вод тощо.</p>
	<p>2. скиди дощових і талих вод;</p>		
	<p>3. потрапляння біогенних речовин та забруднюючих речовин внаслідок хімізації аграрного виробництва;</p>	<p>У проекті передбачено необхідність розвитку органічного землеробства та зменшення хімізації аграрного сектору. При збереженні існуючої ситуації в аграрній сфері продовжуватиметься забруднення поверхневих і підземних вод, зокрема біогенними речовинами, продуктами розпаду засобів хімізації захисту рослин.</p>	<p>Заходи в проекті ДДП визначено з урахуванням Програми розвитку та підтримки аграрного комплексу Полтавщини за пріоритетними напрямками на період до 2027 року. Першочергово це екологічне виховання населення, підвищення екологічної культури в закладах освіти громади, у тому числі у питаннях щодо формування екологічно стабільних агроєкосистем, а також удосконалення місцевої екологічної політики.</p>
	<p>4. скинуті недоочищені / неочищені промислові стічні води; надходження забруднень із локальних джерел;</p>	<p>У проекті Стратегії передбачено необхідність екологізації промисловості, розвитку екобізнесу, зеленого туризму. При збереженні існуючої ситуації може збільшуватися кількість техногенно</p>	<p>У проекті ДДП визначені заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ліквідація та рекультивация звалищ ПВ; - покращення технічного забезпечення сфери управління

		забруднених земель, що у подальшому веде до забруднення значних територій.	відходами, з метою розвитку ринку вторсировини; - організація водовідведення та очистка каналізаційних стічних вод; - проведення заходів щодо екологізації свідомості населення та бізнесу.
	5. порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок внаслідок антропогенного впливу;	У проєкті ДДП для розвитку зон рекреації, туризму, передбачено відновлення і підтримання гідрологічного стану поверхневих водойм.	У проєкті Стратегії визначені заходи: - відновлення та підтримка сприятливого гідрологічного режиму та екологічного стану природних об'єктів громади; - екологізації свідомості населення.
	6. можливими загрозами є зміни обсягів води поверхневих водних об'єктів внаслідок продовження тенденції зростання забору води на ведення сільського господарства	У проєкті ДДП не визначені заходи, які можуть привести до зростання забору води на ведення сільського господарства.	
Стан підземних водних ресурсів	Забруднення підземних водних ресурсів. Потенційними джерелами забруднення є: 1. потрапляння забруднюючих речовин із техногенно забруднених територій; 2. опосередковане забруднення: попадання забруднюючих речовин із поверхневих водних об'єктів;	Проєкт ДДП передбачає реалізацію основних завдань, направлених на зменшення техногенного впливу на підземні води, у тому числі за рахунок: - зменшення площ видалення відходів (за рахунок збільшення обсягів утилізації ПВ); - зменшення опосередкованого забруднення, зокрема поверхневих водойм; - покращення стану водопровідної системи в громаді та забезпечення мешканців громади безпечним водокористуванням.	У проєкті ДДП визначені заходи щодо зменшення антропогенного впливу; відновлення природного стану річок; екологізації свідомості населення.

	<p>3. потрапляння забруднень із вигрібних ям (внаслідок наявності децентралізованого водовідведення у сільській місцевості) тощо;</p> <p>4. потрапляння забруднень при здійсненні будівельної / промислової діяльності.</p> <p>5. Падіння рівня ґрунтових вод, що пов'язано із порушеним балансовим використанням поверхневих вод.</p>	Також у проєкті Стратегії не передбачено будівництва нових об'єктів, які можуть спричинити забруднення підземних вод.	
Земельні ресурси	Втрата родючості ґрунтів, деградація та забруднення ґрунтів. Вплив на структуру ґрунтів та ландшафт. Ерозійні процеси.	Проєктом ДДП передбачається розвиток органічного землеробства (з урахуванням Програми розвитку та підтримки аграрного комплексу Полтавщини за пріоритетними напрямками на період до 2027 року) та зеленого туризму (з урахуванням Програми розвитку туризму і курортів у Полтавській області на 2021–2025 роки). Визначено необхідність ліквідації несанкціонованих звалищ відходів.	
Відходи	Локальний вплив на ґрунти, поверхневі та підземні води у місцях несанкціонованого видалення відходів, створення екологічних ризиків здоров'ю населення, що проживає поряд, загрози екологічній та та продовольчій безпеці та сталому функціонуванню агроєкосистем прилеглих територій.	До пріоритетних цілей проєкту Стратегії віднесено впровадження сучасних підходів та технологій в сфері управління побутовими відходами; зменшення негативного впливу побутових відходів на довкілля і здоров'я населення, залучення інвестицій у сферу управління відходами; запровадження стандартів ЄС щодо впровадження роздільного збору ПВ та сприяння у впровадженні екологічної культури громадянського суспільства.	До основних завдань проєкту Стратегії включено: - створення ефективної системи управління відходами, що відповідає сучасним потребам екологічної безпеки; - ліквідація та рекультивація звалищ відходів; - впровадження роздільного збору ПВ та розвиток ринку вторсировини; - покращення технічного забезпечення сфери управління ПВ.

<p>Біорізноманіття. Об'єкти ПЗФ, екомережі.</p>	<p>Вплив на флору та фауну, об'єкти ПЗФ, Смарагдову мережу</p>	<p>Вплив на ареали проживання рідкісних тварин, місця зростання рідкісних рослин при реалізації заходів Стратегії відсутній. Проект ДДП передбачає розвиток екомережі та збереження біорізноманіття, зокрема максимально зберегти існуючу флору і фауну громади. Передбачається збереження природоохоронних зон, збільшення озеленення та заліснення території громади, підвищення рівня екологічної свідомості населення.</p>	<p>У проєкті ДДП визначені заходи: розвиток екомережі та збереження біорізноманіття; озеленення населених пунктів громади; збереження природоохоронних зон; підвищення рівня екологічної культури з залученням якомога більшої кількості жителів громади до різних екологічних акцій та заходів до збереження заповідних територій; розширення рекреаційних зон, екостежок та зеленого туризму.</p>
<p>Здоров'я людей</p>	<p>Вплив на здоров'я людей</p>	<p>У проєкті ДДП визначені заходи: відновлення, охорона та раціональне використання джерел водопостачання; організація системи водовідведення та очистки стічних вод; ліквідація та рекультивация звалищ ПВ; заходи із розвитку екомережі та збереження біорізноманіття; озеленення населених пунктів громади та відтворення лісів; розвиток органічного землеробства як основи продовольчої безпеки громади; розвиток зеленого туризму з метою ведення здорового способу життя населення громади; проведення екологічних конкурсів, акцій та інших заходів для підвищення екологічної свідомості населення громади тощо. Всі ці заходи позитивно впливають як на стан навколишнього природного середовища громади, так і на здоров'я людей.</p>	

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Перелік і стисла характеристика проектних рішень, що визначені в документі державного планування включає:

- ресурсозберігаючі заходи – збереження і раціональне використання земельних та водних ресурсів, повторне їх використання та ін.;
- планувальні заходи – функціональне зонування, організація санітарно-захисних зон та санітарних розривів, озеленення та ін.;
- відновлювальні заходи - нормалізація стану окремих компонентів навколишнього середовища тощо;
- захисні заходи - проведення постійного екологічного моніторингу стану навколишнього середовища у джерелах викидів та скидів, на границі СЗЗ;
- компенсаційні заходи (при необхідності) - компенсація незворотного збитку від планованої діяльності шляхом проведення заходів щодо рівноцінного поліпшення стану природного, соціального і техногенного середовища в іншому місці і/або в інший час, грошове відшкодування збитків.

З метою покращення стану навколишнього природного середовища у Стратегії передбачається ряд заходів, направлених для покращення екологічної безпеки на території Диканської селищної територіальної громади (табл. 12).

Таблиця 12 - Шляхи розв'язання головних проблем розвитку громади, які позитивно впливають на стан екологічної безпеки громади

<i>Стратегічна цілі</i>	<i>Оперативні цілі</i>	<i>Заходи, які позитивно впливають на стан екологічної безпеки громади</i>
<i>Стратегічна ціль 1. Створення комфортних та безпечних умов для проживання.</i>	<i>Операційна ціль 1.1. Здорове населення громади з максимальною тривалістю активного періоду життя</i>	<p>Покращення якості медичних послуг, проведення заходів щодо профілактики захворювань. Заходи щодо мінімізації енергетичних втрат у медичних закладах. Підвищення кваліфікації персоналу. Здійснення поточних ремонтів приміщень медичних та соціальних закладів.</p> <p>Забезпечення широкого спектру якісних медичних послуг, спрямованих на зміцнення здоров'я населення, профілактику, точну діагностику і ефективне лікування захворювань для зміцнення і відновлення здоров'я населення.</p> <p>Проведення тренінгів, просвітньої роботи з населенням через медіаресурси щодо профілактики захворювань; вжиття заходів щодо профілактики неінфекційних захворювань (НІЗ).</p> <p>Підвищення рівня екологічної свідомості та екологічної культури населення. Створення умов для залучення мешканців громади до регулярних занять фізичною культурою, спортом. Підтримка заходів екологічного, спортивного та культурного спрямування. Проведення просвітницької компанії серед населення щодо здорового способу життя, реалізація молодіжних ініціатив, молодіжних акцій щодо здорового способу життя.</p>
	<i>Операційна ціль 1.2. Соціальний захист населення та безпечні умови життя</i>	<p>Удосконалення екологічного управління в громаді, за рахунок залучення громадськості. Залучення громадян до вирішення екологічних проблем громади.</p> <p>Сприяння виробництву регіонального соціально спрямованого та суспільно значущого інформаційного та просвітницького екологоорієнтованого продукту.</p>

		<p>Заходи щодо забезпечення захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки.</p> <p>Надання соціальних послуг громадянам, мешканцям громади, які опинилися в складних життєвих обставинах, та внутрішньо переміщеним особам, слабо захищеним верстам населення. Важливим напрямком підтримки внутрішньо-переміщених осіб є забезпечення продуктами харчування, яке здійснюється через пункт видачі гуманітарної допомоги. Створення відповідного матеріально-технічного, кадрового, інформаційного забезпечення ефективного функціонування безбар'єрного середовища на території громади.</p> <p>Заходи щодо забезпечення права дитини на виховання в сім'ї.</p>
	<i>Операційна ціль 1.3. Сучасний освітній простір як базис для задоволення потреб суспільства та економіки</i>	<p>Реалізація освітніх проєктів, у тому числі направлених на екологічне виховання дітей та формування екологічної свідомості у населення. Забезпечення якісного харчування дітей відповідно до норм в освітніх закладах. Оновлення матеріально-технічної бази на основі сучасних технологій та енергозбереження.</p> <p>Формування відповідного матеріально-технічного, кадрового, інформаційного забезпечення навчання в загальноосвітній школі чи дитячому садку дітям з особливостями.</p>
	<i>Операційна ціль 1.4. Розвиток інфраструктури та безпека громадян</i>	<p>Технічне переоснащення джерел водопостачання та водовідведення; заміна зношеної мережі водопостачання та водовідведення, забезпечення питною водою населення відповідно до санітарних норм. Покращення матеріально - технічної бази комунальних підприємств. Реконструкція очисних споруд.</p> <p>Здійснення заходів з підвищення енергоефективності у бюджетних закладах громади. Здійснення заходів з підвищення енергоефективності житлового фонду громади. Впровадження енергоефективних технологій та обладнання на об'єктах комунальної власності, забезпечення енергомодернізації об'єктів комунальної власності, бюджетних установ та організацій, оптимізація схеми тепlopостачання, використання альтернативних джерел енергії, впровадження систем енергоменеджменту та енергомоніторингу, розробка та реалізація енергозберігаючих проєктів.</p> <p>Сприяння розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури населених пунктів громади та їх благоустрою.</p>
<i>Стратегічна ціль 2. - Просторовий розвиток та екологічна рівновага</i>	<i>Операційна ціль 2.1. Збалансоване просторове планування.</i>	<p>Впровадження та реалізація інноваційних видів продукції на засадах екологічності; забезпечення якості продукції у відповідності з міжнародними стандартами; забезпечення сучасних методів управління виробництвом відповідно екологічних стандартів; забезпечення комплексного підходу до контролю процесів виробництва протягом усього «життєвого циклу» продукції. Розроблення та щорічна актуалізація інвестиційного паспорту громади з урахуванням екологоорієнтованих проєктів. Розробка місцевих екологоорієнтованих програм розвитку. Розробка та впровадження найкращих проєктів з можливістю реалізації за кошти громади, грантові кошти, при цьому враховуючи екологічну направленість громади, акцент на екологоорієнтовані проєкти.</p>
	<i>Операційна ціль 2.2. Стимулювання сталого розвитку громади</i>	<p>Супроводження процесу створення та функціонування індустріальних парків щодо реалізації екологічних проєктів; створення можливостей для забезпечення реалізації громадських ініціатив у громаді.</p> <p>Стимулювання органічного виробництва сільськогосподарської продукції за для збереження родючості ґрунту громади.</p> <p>Забезпечення впровадження сучасних підходів управлінням розвитку територіальної громади.</p> <p>Виділення ресурсів для екологічних та рекреаційних заходів, збереження існуючих та створення нових рекреаційних зон</p>

	<p><i>Операційна ціль 2.3. Екологічна безпека та охорона довкілля</i></p>	<p>Запровадження сталої системи управління відходами; впровадження сучасних підходів та технологій в сфері управління відходами, запровадження стандартів ЄС щодо впровадження роздільного збору та переробки ПВ та сприяння у впровадженні екологічної культури громадянського суспільства, ліквідації та рекультивації звалищ ПВ.</p> <p>Заходи щодо збереження та розширення об'єктів ПЗФ, підвищення екологічної свідомості серед населення щодо дбайливого ставлення до навколишнього природного середовища.</p> <p>Впровадження енергоефективних технологій та обладнання на об'єктах комунальної власності, забезпечення енергомодернізації об'єктів комунальної власності, бюджетних установ та організацій, оптимізація схеми тепlopостачання, використання альтернативних джерел енергії, впровадження систем енергоменеджменту та енергомоніторингу, розробка та реалізація енергозберігаючих проєктів.</p> <p>Заходи з облаштування, модернізації парків, скверів та інших зелених зон на території громади, їх благоустрій. Збільшення озеленення та лісистості території громади.</p> <p>Розчистка та поліпшення екологічного стану річок.</p> <p>Заходи щодо зменшення поширення карантинних рослин.</p>
<p><i>Стратегічна ціль 3. – Підвищення туристичного іміджу, розвиток культурної пропозиції</i></p>	<p><i>Операційна ціль 3.1. Забезпечення формування та просування бренду на основі історико-культурної спадщини, місцевих традицій та народних промислів</i></p>	<p>Створення унікальної пропозиції нових туристичних продуктів та якісної інфраструктури, яка забезпечує максимальне використання цільових туристичних продуктів (вело маршрути, еко-туризм) тощо. Формування бази проєктів, зокрема з розвитку екологічного туризму.</p> <p>Заходи з облаштування, модернізації парків, скверів та інших зелених зон на території громади, їх благоустрій. Збільшення озеленення та лісистості території громади.</p> <p>Створення умов для залучення мешканців громади до регулярних занять фізичною культурою, спортом. Підтримка заходів екологічного, спортивного та культурного спрямування.</p>
	<p><i>Операційна ціль 3.2. Забезпечення розвитку туризму</i></p>	<p>Підвищення рівня екологічної свідомості та екологічної культури населення. Створення умов для залучення мешканців громади до регулярних занять фізичною культурою, спортом. Підтримка заходів екологічного, спортивного та культурного спрямування. Проведення просвітницької компанії серед населення щодо здорового способу життя, реалізація молодіжних ініціатив, молодіжних акцій щодо здорового способу життя. Заходи з облаштування, модернізації парків, скверів та інших зелених зон на території громади, їх благоустрій. Збільшення озеленення та лісистості території громади.</p> <p>Створення програми по збереженню культурної спадщини.</p>
	<p><i>Операційна ціль 3.3. Сталий розвиток культури</i></p>	<p>Захист та ошадливе використання рекреаційного потенціалу територій та об'єктів природно – заповідного фонду. Облаштування доступних місць для розміщення та відпочинку туристів. Створення нових туристичних продуктів Розроблення та впровадження інструментів підтримки розвитку «зеленого» та сільського туризму. Озеленення населених пунктів, відновлення та розширення паркових зон. Розчистка та благоустрій водних об'єктів, облаштування місць відпочинку біля водойм. Створення в межах зелених зон місць для активного відпочинку.</p>
<p><i>Стратегічна ціль 4. Створення комфортних та безпечних</i></p>	<p><i>Операційна ціль 4.1 Створення умов для розвитку малого бізнесу та само зайнятості жителів.</i></p>	<p>Підтримка розвитку МСП, в тому числі молодіжного.</p> <p>Сприяння впровадженню екологічних та інноваційних технологій, підтримка інноваційних підприємств та стартапів; збільшення кількості робочих місць на сільськогосподарських підприємствах.</p>

умов для проживання.	Операційна ціль 4.2. Підвищення соціальної, екологічної та етичної відповідальності бізнесу	Місцевий економічний розвиток. Встановлення гнучкої системи ставок місцевих податків та зборів, збільшення кількості підприємців та фермерів, які здійснюють екологоорієнтовану господарську діяльність на території громади; участь у грантах екологоорієнтованих проєктів громади. Здійснення систематичного моніторингу пропозицій грантодавців і участь у екологоорієнтованих конкурсах; підготовка екологічних програм і проєктів із залученням коштів державного бюджету та коштів МФО. Супроводження процесу створення та функціонування індустріальних парків щодо реалізації екологічних проєктів; створення можливостей для забезпечення реалізації громадських ініціатив у громаді. Стимулювання органічного виробництва сільськогосподарської продукції.
	Операційна ціль 4.3. Розвиток партнерських стосунків з бізнесом	Проведення діалогу з бізнесом. Створення нових об'єктів бізнес інфраструктури інноваційного екологоорієнтованого типу. Створення ефективного середовища для надання адміністративних послуг бізнесу. Створення Центру підтримки бізнесу.
Стратегічна ціль 5. Розвиток SMART середовища	Операційна ціль 5.1 Відкритість влади та прозорість використання ресурсів.	Впровадження електронних інструментів відкритих даних. Удосконалення екологічного управління в громаді, за рахунок залучення громадськості. Залучення громадян до вирішення екологічних проблем громади. Сприяння виробництву регіонального соціально спрямованого та суспільно значущого інформаційного та просвітницького екологоорієнтованого продукту. Формування єдиного простору високого рівня життя. Поінформованість населення.
	Операційна ціль 5.2. Впровадження смарт-управління	
	Операційна ціль 5.3. Впровадження «розумних» веб-сервісів для комфортного знайомства з громадою	Веб портали для гостей, внутрішніх та зовнішніх інвесторів. Розвиток системи електронного документообігу в органі місцевого самоврядування, цифрова трансформація сфери управління якістю довкілля (екологічної документації). Сприяння розвитку цифрової компетентності працівників виконавчих органів, проведення заходів для підвищення рівня цифрової грамотності громадян.

Розрахований соціальний ризик без реалізації заходів Стратегії становить 0,0000850 одиниць та характеризується як умовно прийнятний.

Розрахований соціальний ризик від реалізації заходів Стратегії становить 0,00000090 одиниць та характеризується як прийнятний.

Під час проведення аналізу ймовірних негативних наслідків для довкілля від реалізації проєкту Стратегії було виявлено ряд завдань, виконання яких потребує серйозної уваги, недопущення негативного впливу на довкілля та здоров'я населення внаслідок реалізації Стратегії (табл. 13). При необхідності розміщення і будівництво об'єктів буде здійснюватися відповідно вимог п. 5.10 ДСП 173-96 «Державних санітарних норм і правил забудови населених пунктів», а також з урахуванням процедури ОВД для об'єктів планової діяльності відповідно Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Таблиця 13 - Завдання недопущення негативного впливу на довкілля та здоров'я населення внаслідок реалізації Стратегії

Завдання	Механізм реалізації завдання	Умови недопущення негативного впливу на довкілля та здоров'я населення
----------	------------------------------	--

<p>Відновлення і підтримання гідрологічного режиму та стану річок, зменшення забруднення поверхневих вод</p>	<p>1) розчищення та регулювання русел річок і водойм, відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок і водойм; 2) розробка відповідних проектів землеустрою винесення на місцевості водоохоронних зон і прибережних захисних смуг вздовж річок та навколо водойм, паспорти водних об'єктів.</p>	<p>- здійснення процедури ОВД для проведення робіт з розчищення і днопоглиблення русла та дна річок, берегоукріплення, зміни і стабілізації стану русел річок (друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів згідно ЗУ «Про ОВД»)</p>
<p>Сприяння раціональному використанню водних ресурсів</p>	<p>1) збільшення обсягу централізованого водопостачання та водовідведення на території громади; 2) проведення реконструкції та ремонтних робіт водопровідних мереж, модернізація очисних споруд.</p>	<p>- розробка екологічної документації, зокрема проектів зон санітарної охорони водозаборів; - здійснення процедури ОВД для установки для очищення стічних вод з водовідведенням 10 тисяч кубічних метрів на добу і більше; господарської діяльності, що призводить до скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, та забір води з водних об'єктів за умови, що водозабір підземних вод перевищує 300 кубічних метрів на добу (друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів згідно ЗУ «Про ОВД»)</p>
<p>Розвиток альтернативної енергетики на основі використання наявних на місцевому рівні ресурсів з метою зменшення викидів парникових газів (вплив на клімат)</p>	<p>1) сприяння у реалізації проектів щодо виробництва енергії з нетрадиційних та відновлювальних джерел енергії, впровадження енергоефективних технологій і обладнання; 3) впровадження енергозберігаючих і енергоефективних заходів на об'єктах соціальної інфраструктури, інших закладах, установах і підприємствах</p>	<p>- здійснення процедури ОВД для енергетичної промисловості: вітрові парки, вітрові електростанції, що мають дві і більше турбіни або висота яких становить 50 метрів і більше (друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів згідно ЗУ «Про ОВД»)</p>
<p>Охорона і раціональне використання земель, природних рослинних ресурсів</p>	<p>1) розробка землевпорядної документації на земельні ділянки; 2) створення умов для розвитку аграрного бізнесу, зокрема органічного виробництва, задля раціонального використання і збереження земельного фонду; 3) озеленення населених пунктів громади; 4) зменшення техногенного впливу на ґрунти у зоні впливу звалищ ПВ, місць поховань.</p>	<p>- здійснення процедури ОВД для планованої діяльності та об'єктів: сільськогосподарське та лісогосподарське освоєння, рекультивация та меліорація земель (управління водними ресурсами для ведення сільського господарства, у тому числі із зрошуванням і меліорацією) на територіях площею 20 гектарів і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на</p>

<p>Збереження природно-заповідного фонду</p>	<p>1) збільшення озеленення території громади; 4) посилення контролю за охороною, використанням та відтворенням лісів; 6) охорона біорізноманіття.</p>	<p>площі 5 гектарів і більше, будівництво меліоративних систем та окремих об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем (друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів згідно ЗУ «Про ОВД»)</p>
<p>Ефективна система поводження з відходами на території громади</p>	<p>1) покращення технічного оснащення сфери управління відходами; 2) приведення звалищ відходів до норм екологічної безпеки; 3) рекультивация звалищ відходів; 4) впровадження роздільного збирання побутових відходів; 5) проведення просвітницької кампанії, спрямованої на підвищення культури поводження з твердими побутовими відходами</p>	<p>Стаття 3. п.3 11) інші види діяльності: - шламонакопичувачі, хвостосховища; - складування осаду, мулові поля площею 0,5 гектара і більше або на відстані не більш як 100 метрів до прибережних захисних смуг; - склади і перевалочні бази металобрухту площею 0,5 гектара і більше або на відстані не більш як 100 метрів до прибережних захисних смуг; - об'єкти оброблення відходів, що не є небезпечними, потужністю менше 100 тонн на добу; (друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів згідно ЗУ «Про ОВД») Стаття 3.п.2 8) управління відходами: - об'єкти оброблення небезпечних відходів; - об'єкти оброблення відходів, що не є небезпечними, потужністю 100 тонн на добу або більше. <u>Об'єкти оброблення відходів</u> проектуються, споруджуються та експлуатуються відповідно до вимог Закону України «Про управління відходами», законодавства у сфері містобудування та у випадках, передбачених Законом України "Про оцінку впливу на довкілля", підлягають ОВД: - здійснення процедури ОВД для планової діяльності: а) об'єкти оброблення відходів, що не є небезпечними, потужністю менше 100 тонн на добу (Ст. 3, п. 3, пп.11 ЗУ Про ОВД); б) об'єкти оброблення відходів, що не є небезпечними, потужністю 100 тонн на добу або більше (Ст. 3, п. 2, пп.8 ЗУ Про ОВД)</p>

		- отримання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів (ст. 42 Закону України «Про управління відходами»)
Розвиток екологічної свідомості та екологічної культури, екологічне виховання населення	1) підвищення обізнаності населення з питань охорони навколишнього середовища, вторинної переробки відходів, збереження ресурсів, енергозаощадливості; 2) підвищення екологічної культури в закладах освіти громади, висвітлення в засобах масової інформації питань щодо стану довкілля.	-*
Формування екологічної політики у громаді згідно норм законодавства; адаптація органів управління до можливих надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру	Готовність органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру (внаслідок воєнних дій).	-*

* - відсутні умови недопущення негативного впливу на довкілля та здоров'я населення.

Реалізація заходів Стратегії сприятиме покращенню стану екологічної безпеки Диканської селищної територіальної громади, у тому числі: удосконаленню сфери управління з ПВ та зменшенню їх негативного впливу на довкілля і здоров'я населення, залученню інвестицій у сферу управління відходами; відновлення природного стану водних об'єктів громади; залученню альтернативних джерел палива, енергоефективності та енергоощадливості; збільшенню рівня централізованого водозабезпечення та водовідведення, підвищенню рівня екобезпеки даних послуг; удосконаленню місцевої екологічної політики; підвищенню рівня суспільної екологічної свідомості; охороні і раціональному використанню земель, природних ресурсів.

8. ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ)

8.1. Обґрунтування вибору

Стратегія розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року розроблена з урахуванням довгострокових пріоритетів Стратегії розвитку Полтавської області до 2027 року відповідно до:

Стратегічної цілі 1 - ВИСОКА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ, КОМФОРТНІ УМОВИ ТА ДОБРОБУТ, зокрема *Операційній цілі 1.1.* - Здорове населення області з максимальною тривалістю активного періоду життя;

Стратегічної цілі 3. ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОСТОРОВИМ РОЗВИТКОМ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАЛАНСУ ЕКОСИСТЕМ ТА ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ, зокрема *Операційній цілі 3.3.* - Раціональне та екобезпечне господарювання; *Операційній цілі 3.4.* - Збереження та відтворення якості довкілля.

Заходи Стратегії, спрямовані на досягнення даних цілей, пов'язані між собою балансом економічної, соціальної та екологічної складових, але з пріоритетом - першочергового забезпечення соціального та екологічного благополуччя населення, зниження ризиків здоров'ю населення.

При обґрунтуванні вибору соціально-економічного розвитку громади акцентовано увагу на таких аспектах як: поліпшення екологічної ситуації у питанні водних ресурсів та покращення ситуації з управління твердими побутовими відходами, енергозбереження та енергозаміщення, охорони і раціонального використання земель, природних рослинних ресурсів, біорізноманіття, підвищення рівня суспільної екологічної свідомості та удосконалення місцевої екологічної політики, відповідно до стратегічних пріоритетів розвитку Диканської селищної і територіальної громади.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року вказує на те, що реалізація Стратегії позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття, рекреаційні зони. Це означає, що Стратегія спрямована на екологічно збалансований та інноваційний сценарій розвитку. Виконання запланованих заходів з охорони довкілля та здоров'я населення має спиратися на використання сильних сторін громади, максимальне використання зовнішніх можливостей, врахування слабких сторін та мінімізації зовнішніх загроз.

Альтернатива. Альтернативою до даного проекту ДДП є його не прийняття та збереження існуючої ситуації на території громади. Якщо документ державного планування не буде затверджено, це створить умови для невиконання Стратегії розвитку Полтавської області до 2027 року, а також законодавства України. Крім того, основний ризик при збереженні існуючої

ситуації – можливість виникнення екологообумовлених захворювань населення. Тому постає необхідність у продовженні позитивних тенденцій збалансованого розвитку Диканської селищної територіальної громади, а отже - реалізації Стратегії. Попередня оцінка соціального ризику розглянутих альтернатив наступна:

Альтернативний сценарій 1 – затвердження запропонованого проекту Стратегії без змін в цілому. Реалізація даного сценарію не відповідає засадам Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Альтернативний сценарій 2 – затвердження проекту Стратегії з урахуванням змін, які будуть запропоновані за результатами проведення СЕО. Підготовлений проект Стратегії ґрунтується на врахуванні ключових викликів, які впливають на людину, інфраструктуру, безпекове середовище, економіку та довкілля, та передбачає заходи, які дозволяють ефективно реагувати на ці виклики, забезпечуючи відновлення та розвиток громади. З урахуванням цього, затвердження поточної редакції Стратегії за змінами є найбільш оптимальним варіантом. Розрахований соціальний ризик від реалізації заходів Стратегії становить 0,00000090 одиниць та характеризується як прийнятний.

Альтернативний сценарій 3 - незатвердження проекту Стратегії. Розрахований соціальний ризик даного сценарію 0,0000850 одиниць та характеризується як умовно прийнятний, не відповідає Стратегії розвитку Полтавської області до 2027 року та приводить до порушення законодавства України.

Таким чином, можна констатувати, що сценарії 1 та 3 не відповідають законодавству України та створюють загрози населенню громади (умовно прийнятний ризик) внаслідок можливості виникнення екологообумовлених захворювань населення (див. розділ 2).

8.2. Опис здійснення стратегічної екологічної оцінки

Під час підготовки звіту стратегічної екологічної оцінки визначено доцільність і прийнятність проекту Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року і обґрунтування заходів щодо забезпечення екологічної безпеки на території громади, надано прогноз впливу на навколишнє з урахуванням природних, соціальних та техногенних умов.

Стратегічна екологічна оцінка Стратегії здійснювалася в спосіб, що передбачав такий алгоритм дій: визначення ключових екологічних проблем, що стосуються сталого розвитку Диканської територіальної громади; проведення оцінки стану довкілля й виявлення трендів, характерних для окремих компонентів навколишнього середовища та стану здоров'я населення громади; аналіз відповідності цілей Стратегії стратегічним цілям державної екологічної політики; розробка заходів з пом'якшення ймовірних негативних впливів реалізації Стратегії; формулювання пропозицій щодо моніторингу; підготовка звіту про СЕО Стратегії.

З огляду на стратегічний характер проекту, ключове значення у виконанні СЕО мали методи стратегічного аналізу. Насамперед, доречним виявилось застосування аналізу контексту стратегічного планування, що передбачає встановлення зв'язків з іншими документами державного планування.

Відповідність цілей та завдань Стратегії загальним цілям державної екологічної політики та цілям, завданням, напрямкам галузевих документів державного планування.

Також проведено аналіз поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я, в розрізі компонентів довкілля (клімату і факторів, що на нього впливають, атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів, біорізноманіття та природоохоронних територій, відходів, здоров'я населення та інфраструктури). Здійснено оцінку ймовірних наслідків виконання цілей та завдань проекту Стратегії, як на окремі компоненти довкілля, так і на комплексні умови територій – стан довкілля, збереження біорізноманіття, раціональність використання наявних ресурсів, розвиток природних та техногенних процесів, а також вплив на здоров'я населення.

Оцінка кумулятивних ефектів дозволила спрогнозувати потенційний сукупний вплив на стан довкілля, в тому числі здоров'я населення, внаслідок реалізації цілей і завдань Стратегії.

Для здійснення СЕО був обраний, також, метод екстраполяції, оскільки цей метод полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території чи процесу в майбутнє і ґрунтується на вивченні кількісних і якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки, з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку.

При цьому здійснювалось:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових показників в розрізі компонентів довкілля, в т. ч. здоров'я населення;
- визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру;
- проведення оцінки потенційного впливу цілей на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення.

В процесі аналізу стану довкілля були використані статистичні дані Державної служби статистики України та офіційні дані органів виконавчої влади, на які покладено функції і завдання спостереження та інформаційного забезпечення державної системи моніторингу довкілля (Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Державна гідрометеорологічна служба, Міністерство охорони здоров'я України, та інші), а також обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я. Окрім того, були проаналізовані доступні дані експертних звітів та аналітичних матеріалів щодо оцінки впливу наслідків

повномасштабної воєнної агресії росії проти України на стан довкілля та здоров'я населення.

На основі проведеного аналізу вищезазначених альтернатив, експертним рішенням встановлено, що найсприятливішим варіантом є Альтернатива 2 «Прийняття Стратегії», тобто затвердження запропонованої Стратегії.

У ході виконання СЕО розробники зіткнулися з рядом проблем, які суттєво ускладнюють більш повне і глибоке здійснення СЕО для Стратегії, зокрема – обмеженість статистичної інформації для аналізу. Державна служба статистики України не збирає, не структурує і не аналізує достатньо глибоко і повно статистичну інформацію у розрізі основних компонентів сфери охорони довкілля, природокористування та охорони здоров'я на регіональному та місцевому рівнях. Значна частина інформації збирається методом вибіркового обстежень, що знижують її точність. Особливою є проблема пов'язана з збройною агресією російської федерації проти України та введенням воєнного стану, у тому числі обмеження доступу до низки кадастрів та інформаційних систем, включаючи призупинення функціонування Публічної кадастрової карти України.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Стратегічна екологічна оцінка не завершується після затвердження Стратегії розвитку Диканської селищної громади до 2027 року. У процесі реалізації Стратегії необхідно постійно відстежувати її вплив на довкілля та здоров'я населення для своєчасного виявлення можливих негативних наслідків, які не були передбачені раніше, а також для оперативного реагування та впровадження заходів із їх усунення або мінімізації.

Результати такого моніторингу мають бути відкритими та доступними як для органів влади, так і для громадськості. Відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», замовник документа державного планування — виконавчий комітет Диканської селищної ради — у межах своїх повноважень здійснює моніторинг наслідків реалізації документа для довкілля та здоров'я населення. Інформація про результати моніторингу щороку оприлюднюється на офіційному вебсайті громади та вноситься до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки. У разі виявлення негативних впливів, не визначених у звіті СЕО, замовник повинен забезпечити впровадження відповідних природоохоронних заходів.

Моніторинг виконання Стратегії дає можливість:

- порівнювати прогнозовані та фактичні наслідки реалізації Стратегії;
- оцінювати ефективність заходів, передбачених документом;
- використовувати отримані результати для вдосконалення подальших процедур стратегічної екологічної оцінки;
- контролювати дотримання екологічних вимог та нормативів;
- перевіряти виконання природоохоронних заходів, спрямованих на запобігання або зменшення негативного впливу на довкілля та здоров'я населення.

Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», для окремих видів планованої діяльності, визначених законодавством, процедура оцінки впливу на довкілля є обов'язковою. Її проведення спрямоване на забезпечення екологічної безпеки, охорону природних ресурсів, попередження шкоди довкіллю та врахування державних, громадських і приватних інтересів під час реалізації господарської діяльності. Тому під час впровадження окремих заходів Стратегії, у разі необхідності, має здійснюватися процедура ОВД відповідно до чинного законодавства.

Для організації моніторингу можуть використовуватися наявні державні та місцеві системи екологічного спостереження й інформаційні ресурси або вдосконалені механізми, адаптовані до потреб СЕО. До проведення досліджень можуть залучатися спеціалізовані акредитовані лабораторії, зокрема лабораторії екологічного моніторингу.

Моніторинг наслідків реалізації документа державного планування здійснюватиметься протягом усього періоду впровадження Стратегії та буде спрямований на забезпечення дотримання природоохоронного законодавства, а також на контроль ефективності заходів щодо запобігання та мінімізації негативного впливу на природне і соціальне середовище. Основною метою такого моніторингу є забезпечення результативності та достатності заходів із пом'якшення екологічних і соціальних наслідків.

Система моніторингу також передбачає своєчасне виявлення нових екологічних ризиків та проблемних питань, які можуть виникати під час реалізації Стратегії. Контроль має здійснюватися на різних рівнях та враховувати як прогнозовані, так і потенційно непередбачені впливи.

Програма екологічного моніторингу функціонуватиме протягом усього періоду реалізації Стратегії та включатиме комплекс заходів із визначеними цілями, індикаторами та критеріями оцінки.

Основні етапи здійснення моніторингу передбачають:

1. визначення параметрів природного та соціального середовища для оцінки окремих аспектів впливу;
2. встановлення основних показників моніторингу;
3. проведення візуальних обстежень територій;
4. систематичний аналіз отриманих даних та результатів лабораторних досліджень;
5. проведення консультацій, опитувань та зустрічей із громадськістю;
6. аналіз результатів моніторингу та розроблення додаткових заходів для усунення або зменшення негативного впливу;
7. регулярне оновлення та коригування програми моніторингу, але не рідше одного разу на рік.

Під час моніторингу наслідків реалізації документа державного планування доцільно здійснювати оцінку таких екологічних показників:

- обсяги утворення та видалення відходів;
- рівень утилізації вторинної сировини;
- приведення місць видалення відходів до екологічно безпечного стану;
- кількість несанкціонованих сміттєзвалищ;
- охоплення населення централізованими системами водопостачання та водовідведення;
- ефективність очищення стічних вод;
- рівень зношеності мереж водопостачання та каналізації;
- відповідність якості питної води санітарним нормам;
- кількість об'єктів природно-заповідного фонду;
- реалізація заходів з озеленення та створення лісосмуг;
- підвищення рівня лісистості території громади;

- впровадження заходів із формування екологічної свідомості населення;
- використання альтернативних джерел енергії та впровадження енергоефективних технологій;
- виконання заходів із розчищення русел річок;
- кількість господарств, сертифікованих для органічного виробництва;
- результати досліджень якості ґрунтів, поверхневих вод та води з децентралізованих джерел;
- показники якості атмосферного повітря, у тому числі концентрації парникових газів.

Узагальнені індикатори щорічного моніторингу реалізації Стратегії наведені у таблиці 14. Їх застосування дозволить своєчасно виявляти проблемні аспекти, визначати необхідні заходи реагування та забезпечувати інформування громадськості про екологічний стан території громади і заходи щодо його покращення.

Таблиця 14 - Система ключевих індикаторів для моніторингу наслідків виконання Стратегії для довкілля

<i>№ п/п</i>	<i>Ключові індикатори та їх одиниці виміру</i>
<i>Атмосферне повітря</i>	
1	Результати оцінки якості атмосферного повітря (порівняння з фоновими та нормативними значеннями)
2	Викиди парникових газів (порівняння з фоновими та нормативними значеннями)
<i>Енергетика</i>	
1	Отримання енергії з нетрадиційних джерел енергії (% до попереднього року)
2	Частка відновлювальних джерел у структурі споживання паливно-енергетичних ресурсів громади (відповідно звіту «Розвиток відновлюваних джерел енергії в Україні» (Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарств в Україні) має складати 8%)
3	Економія енергоресурсів (% до попереднього року)
<i>Ґрунти</i>	
1	Площа орних земель (ріллі) та їх частка у загальній площі території
2	Площа сільськогосподарських угідь екстенсивного використання (сіножатей та пасовищ) та їх частка у загальній площі території
3	Вміст органічного вуглецю (гумусу) у ґрунтах сільськогосподарських угідь
4	Площа відновлених земель та екосистем, площа рекультивованих земель
5	Результати оцінки токсикологічної оцінки якості ґрунтів на території громади (порівняння з нормативними значеннями)
<i>ПЗФ, рослинні ресурси, біорізноманіття</i>	
1	Реалізація заходів з озеленення, насадження лісосмуг
2	Розроблення документації із землеустрою для територій та об'єктів природно-заповідного фонду (% від необхідної)
3	Площа територій ПЗФ
4	Площа лісів та лісистість території
<i>Управління відходами</i>	
1	Обсяг утворених відходів
2	Обсяг видалених відходів

3	Питома вага утилізованих відходів
4	Кількість приведених місць видалення відходів до норм екобезпеки
5	Покращення технічного оснащення сфери управління відходами (% зношеності)
6	Результати оцінки токсикологічної оцінки якості ґрунтів у зоні впливу звалищ ПВ (порівняння з нормативними значеннями)
7	Площа (кількість) ліквідованих звалищ відходів (рекультивованих)
Водні ресурси	
1	Кількість населення, охопленого централізованим водозабезпеченням та водовідведенням
2	Рівень забруднення каналізаційних стічних вод (ефективність очистки на очисних спорудах)
3	Зношеність трубопроводів водозабезпечення та водовідведення (%)
4	Відповідність якості питної води (централізованих джерел водопостачання) нормам ДСанПіН 2.2.4-171-10
5	Кількість заходів по розчистці поверхневих водойм
6	Результати оцінки якості поверхневих вод на території громади (порівняння з нормативними значеннями)
7	Площа берегоукріплення
8	Кількість заходів по передбаченню підтоплення території
9	Результати оцінки якості води з децентралізованих джерел водопостачання (порівняння з нормативними значеннями)
Здоров'я населення	
1	Середня очікувана тривалість життя (% до попереднього року)
2	Смертність населення за основними причинами на 1 тисячу населення (% до попереднього року)
3	Смертність дітей до 1 року життя на 1 тисячу живонароджених (% до попереднього року)
4	Захворюваність населення (% до минулого року)
Інші природоохоронні показники	
1	Рівень фінансування природоохоронних заходів (% від необхідних)
2	Реалізація заходів щодо підвищення екологічної свідомості населення (% від запланованих заходів)
3	Кількість поданих проєктів з метою залучення коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища, регіональних програм охорони, збереження та оздоровлення природних екологічних систем та ін.
4	Кількість заходів щодо ліквідації можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру

Реалізація заходів, передбачених Стратегією, є важливою умовою для збереження екологічної рівноваги, зменшення антропогенного навантаження та забезпечення безпечних і комфортних умов проживання населення.

Моніторинг наслідків виконання документа державного планування здійснюється відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 №1272. Його метою є виявлення впливів на довкілля та здоров'я населення, запобігання або мінімізація негативних наслідків, а також реагування на ризики, які не були передбачені під час проведення стратегічної екологічної оцінки.

Виконавчий комітет Диканської селищної ради, як замовник документа державного планування, визначає перелік моніторингових заходів, показники оцінки, строки їх виконання, методи контролю та періодичність спостережень. Моніторинг охоплює коротко-, середньо- та довгострокові наслідки, включаючи можливі кумулятивні, синергічні, позитивні й негативні впливи на довкілля та здоров'я населення.

За потреби можуть створюватися спеціальні моніторингові групи із залученням експертів та профільних установ. Результати моніторингу щороку оприлюднюються на офіційному веб-сайті громади та в Єдиному реєстрі стратегічної екологічної оцінки. У разі виявлення негативних наслідків вживатимуться відповідні заходи для їх усунення або пом'якшення.

Пропонована Звітом СЕО програма моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення наведена у таблиця 15.

Таблиця 15 - Пропонована Звітом СЕО програма моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

№ з/п	Зміст заходів моніторингу	Одиниця виміру	Кількісні показники			Якісні показники	Показник оцінки	Періодичність	Методи визначення
			Базовий рік	Звітний рік	Звітний рік до базового, частка				
Охорона атмосферного повітря									
1.1	Кількість промислово-виробничих підприємств, що мають проекти організації санітарно-захисної зони та ступінь їх реалізації	одиниць із загальної кількості зареєстрованих підприємств			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту ДДП		
1.2	Загальні обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел викидів,	тонн/рік			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту ДДП		
2. Охорона водних ресурсів									
2.1	Кількість домогосподарств, підключених до централізованої системи водопостачання	% від загальної кількості			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення		

							негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
2.2	Кількість домогосподарств, підключених до централізованої системи водовідведення	% від загальної кількості			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
2.3	Обсяг забору прісної води за рахунок централізованого водопостачання	тис. м3/рік			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
2.4	Обсяг стічних вод від житлово-комунального сектору та промислових підприємств	тис. м3/рік			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
2.5	Частка скидів забруднених (забруднених без очистки та недостатньо очищених) стічних вод у водні об'єкти у загальному обсязі скидів	%			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення		

							негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
2.6.	Розвиток мереж та споруд системи централізованого водопостачання,	км/рік			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
2.7.	Частка міського і сільського населення, яке має доступ до безпечної питної води гарантованої якості	%			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту		
Управління відходами									
5.1	Обсяги утворення ПВ на території громади	тонн/рік			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту		
5.2	Обсяги відсортованої вторинної сировини з ПВ	тонн/рік, % від загального			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		

		обсягу утворених відходів			< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту		
5.3.	Частка населення, яке охоплено роздільним збиранням побутових відходів	% від загальної кількості			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту		
5.4.	Кількість несанкціонованих сміттєзвалищ	Од.			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	Власні спостереження
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту		
5.5	Співвідношення частки перероблених та утилізованих відходів до утворених	% від загальної кількості			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту		
Розвиток мережі об'єктів природно-заповідного фонду									
6.1		Од.			> 1		Позитивний результат		

	Загальна кількість об'єктів ПЗФ на території ТГ				= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу	1 раз на рік	За статистичними даними
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
6.2	Площа об'єктів природно-заповідного фонду, їх частка у загальній території громади	Га %			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
6.3	Площі водоохоронних зон та прибережно-захисних смуг водних об'єктів, винесених у натуру згідно з проектами землеустрою, їх частка у загальній площі території громади	Га %			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
6.4	Площа територій національної екомережі в межах ТГ	тис.га			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
Земельні ресурси та ґрунти, використання зелених насаджень									
7.1	Площа орних земель (ріллі) та їх частка у загальній площі території	тис.га, %			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		

					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
7.2.	Частка площі сільськогосподарських угідь екстенсивного використання (сіножатей, пасовищ) у загальній території ТГ	%			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
7.3	Площа земель органічного виробництва, та їх частка у загальній площі сільськогосподарських угідь	тис. га %			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
7.4	Площа відновлених земель та екосистем, площа рекультивованих земель та земель, на яких проводяться заходи з консервації	тис. га			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
7.5	Вміст органічного вуглецю у ґрунтах сільськогосподарських угідь	мг/кг ґрунту %			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення		

							негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
7.6	Площа лісів та лісистість територій	тис. га %			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
7.7	Площа зелених насаджень,	тис. га			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
7.8	Частка створення зелених насаджень загального користування,	га/ % від загальної площі населеного пункту			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
Клімат, екологічна просвіта									
8.1	Споживання енергоресурсів установами комунальної власності	МВ год рік			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	Власні дослідження МТГ
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		

8.2	Частка енергії, виробленої з відновлювальних джерел, у загальному кінцевому споживанні енергії	%			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу	1 раз на рік	
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
8.3	Скорочення обсягу викидів	тCO2 рік			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
8.4.	Підвищення рівня інформування громадян про стан навколишнього середовища	К-сть заходів			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
Здоров'я населення									
9.1	Рівень захворюваності населення	осіб на 1 тис. населення			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту		
9.2	Природний приріст населення				> 1		Позитивний результат		

		осіб на 1 тис. населення			= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу	1 раз на рік	За статистичними даними
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту		
9.3	Кількість новоутворень	кількість випадків/рі к на 1 тис. населення			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії		

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Зважаючи на географічне положення Диканської селищної територіальної громади, транскордонні наслідки реалізації проєктних рішень Стратегії для довкілля, у тому числі здоров'я населення, не очікуються.

11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

Проект Стратегії розвитку Диканської селищної територіальної громади до 2027 року розроблено з урахуванням пріоритетів Стратегії розвитку Полтавської області на 2021–2027 роки, Плану заходів з її реалізації, регіональної програми охорони довкілля та екологічної безпеки, а також Регіональної схеми формування екологічної мережі Полтавської області.

Основою Стратегії є інтеграція екологічних принципів у соціально-економічний розвиток громади відповідно до державної екологічної політики України до 2030 року. Документ спрямований на формування єдиної політики розвитку громади у взаємозв'язку з регіональними та державними пріоритетами. Реалізація Стратегії передбачає ефективну співпрацю місцевої влади, бізнесу та громадськості.

Ключовими стратегічними цілями визначено: створення безпечних і комфортних умов проживання, забезпечення просторового розвитку та екологічної рівноваги, розвиток туризму й культурної сфери, підтримку малого бізнесу та самозайнятості населення, а також розвиток SMART-середовища. Стратегія є базою для підготовки коротко- та середньострокових програм соціально-економічного розвитку громади.

Документ сформовано на основі аналізу прогнозних тенденцій розвитку громади з урахуванням екологічних викликів, внутрішніх і зовнішніх ризиків, пріоритетів економічної та соціальної політики, а також показників ефективності реалізації запланованих заходів. Реалізація Стратегії не матиме негативного впливу на атмосферне повітря, водні ресурси чи ґрунти. Загалом очікується позитивний вплив на природне середовище, соціальні умови та якість життя населення.

Серед основних природоохоронних заходів передбачено:

- удосконалення системи управління відходами;
- розвиток централізованого водопостачання та водовідведення;
- забезпечення населення якісною питною водою;
- впровадження енергоефективних рішень і використання альтернативних джерел енергії;
- проведення екологічно-просвітницьких заходів;
- розширення рекреаційних зон та розвиток екотуризму;
- покращення санітарного стану водойм і благоустрою територій;
- підвищення готовності систем цивільного захисту до надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру.

Реалізація Стратегії не матиме негативного впливу на території природно-заповідного фонду та об'єкти Смарагдової мережі. Водночас у разі впровадження окремих видів планованої діяльності, що підпадають під вимоги законодавства, обов'язковим буде проведення процедури оцінки впливу на довкілля відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Загалом виконання заходів Стратегії сприятиме підвищенню екологічної та продовольчої безпеки громади, зниженню ризиків для здоров'я населення, розвитку альтернативної енергетики, раціональному використанню природних ресурсів та зменшенню рівня забруднення довкілля. Усі заходи поєднують економічну, соціальну та екологічну складові із пріоритетом принципів сталого розвитку.

Оцінка ймовірних наслідків реалізації Стратегії свідчить про її позитивний вплив на стан атмосферного повітря, водних ресурсів, земель, біорізноманіття, рекреаційних територій та систему поводження з відходами. Найбільш оптимальним визначено сценарій реалізації Стратегії з урахуванням результатів стратегічної екологічної оцінки, пропозицій громадськості та органів влади.

Ефективність виконання природоохоронних заходів залежатиме від раціонального використання потенціалу громади, врахування існуючих ризиків і максимальної реалізації наявних можливостей розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України "Про стратегічну екологічну оцінку". -Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
2. Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування: наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296. -Режим доступу:
3. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки. – Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
4. Стратегія розвитку Полтавської області на 2021-2027 роки та План заходів на 2024-2027 роки з її реалізації. –Режим доступу: <https://oblrada.kr.ua/decission/2565/pro-strategiyu-rozvitku-kirovogradskoi-oblasti-na-2021-2027-roki-17-03-2020>
5. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Полтавській області у 2023 році. <https://drive.google.com/file/d/1neoSSXhOaPtQ6lQ4uCX6vVoViptT59l3/view>
6. Екологічний паспорт Полтавської за 2023 рік. Режим доступу – <https://drive.google.com/file/d/1KLipM65lOHcBVzrxGSCqyK8zMzmzu46/view>
7. Регіональна схема формування екологічної мережі Полтавської області (погоджена розпорядженням Полтавської обласної державної адміністрації від 14.02.2022 № 58 та затверджена рішенням пленарного засідання чотирнадцятої позачергової сесії восьмого скликання Полтавської обласної ради від 26 липня 2022 р. № 457).
8. Марушевський Г.Б. Стратегічна екологічна оцінка: методичний посіб. / Г.Б. Марушевський. К: Проект РЕОП, 2015. -95 с.
9. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. -[Електронний ресурс] -Режим доступу:[y:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text)
10. Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування» Режим доступу <https://mepr.gov.ua/news/34766.html>.
11. О.Г. Васенко, О.В. Рибалова, С.Р. Артем'єв Інтегральні та комплексні оцінки стану навколишнього природного середовища: монографія. – Х: НУГЗУ, 2015. – 419 с.
12. Полупан М.І., Величко В.А. Номунклатура та діагностика еколого-генетичного статусу ґрунтів України для їхнього великомасштабного дослідження. - К.: Аграр. наука, 2014. - 496 с.
13. Серета М. С. Діагностика ризиків та загроз впливу техногенно порушених земель під звалищами твердих побутових відходів на сільськогосподарські угіддя. Вісник ПДАА. 2021. № 3. С. 91–100.
14. Писаренко П.В., Самойлік М.С., Цьова Ю.А., Серета М.С. Теоретико-методологічні засади управління сферою поводження з твердими відходами на регіональному рівні, ПДАУ, 2021. - 524 с.
15. Регіональна програма охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням

регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022-2027 роки (програма «Довкілля-2022»).

16. https://sss-ua.org/wp-content/uploads/2025/01/Dykanska-TN_1_zvit_monitorynh-polityk-i-prohram-u-sferi-sotszhystu.pdf

17. ДСТУ-НБВ.1.1-27/2010 "Будівельна кліматологія"

18. ДБН А.2.2-1-2003 Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Зі зміною № 1.

19. <https://dykanka-gromada.gov.ua/documents>

20. Проєкт регіонального плану управління відходами у Полтавській області до 2033 року https://media.poda.gov.ua/docs/m55pq3ql/proect_rp26112024.pdf

Виконавець

Начальник відділу економічного розвитку
та залучення інвестицій виконавчого комітету
Диканської селищної ради

Марія НОСАЧ